

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YARATICI DRAMA ANABİLİM DALI

TİYATRO METİNLERİ İLE YAPILANDIRILMIŞ YARATICI
DRAMA OTURUMLARININ YETİŞKİNLERDE DEĞERLER
EĞİTİMİNE KATKISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ozan Selim UYKUR

Lefkoşa
Şubat, 2025

OZAN SELİM UYKUR

TİYATRO METİNLERİ İLE

YAPILANDIRILMIŞ YARATICI DRAMA

OTURUMLARININ YETİŞKİNLERDE

DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2025

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YARATICI DRAMA ANABİLİM DALI**

**TİYATRO METİNLERİ İLE YAPILANDIRILMIŞ YARATICI
DRAMA OTURUMLARININ YETİŞKİNLERDE DEĞERLER
EĞİTİMİNE KATKISI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ozan Selim UYKUR

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Seçil BESİM AYHAN

Lefkoşa

Şubat, 2025

Onay

Ozan Selim Uykur tarafından hazırlanan “ (Tiyatro Metinleri ile Yapılandırılmış Yaratıcı Drama Oturumlarının Yetişkinlerde Değerler Eğitime Katkısı)” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Yaratıcı Drama Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 21.02.25 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Yrd. Doç. Dr. Emine Kıvanç Öztuğ	
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Erkan Sülün	
Danışman:	Doç. Dr. Seçil Besim Ayhan	

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

11.06/2025

Doç. Dr. Seçil Besim Ayhan

Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

08.07/2025

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Ozan Selim Uykur

21.02.2025

Teşekkür

Yüksek lisans eğitimime 2020 yılında başladığım günden bu yana, bilgi ve deneyimiyle bana rehberlik eden, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve sürecin her aşamasında yanımda olan danışmanım Doç. Dr. Seçil Besim Ayhan'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Kendisinin akademik rehberliği ve sınırsız hoşgörüsü, bu süreci başarıyla tamamlamamda büyük rol oynamıştır. Ayrıca, her zaman kapısını çalabileceğimi hissettiren, değerli görüşleri ve yol göstericiliğiyle bana destek olan Yrd. Doç. Dr. Emine Kıvanç Öztuğ'a da teşekkür ederim.

Araştırma ve çalışmalarım boyunca bana her türlü desteği sağlayan, özellikle tezimin yazım sürecinde kaynak araştırmaları konusunda katkıda bulunan sevgili arkadaşım Uzm. Deniz Amcazade'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte yanımda olan tüm arkadaşlarıma, özellikle Erol Ertugan ve Ersan Çıkı'ya teşekkür ederim. Son olarak, maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan, sevgisini ve emeğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili annem Aysel, babam Özbek ve abim Oğuzhan Uykur'a çok teşekkür ederim.

Ozan Selim Uykur

Özet

TİYATRO METİNLERİ İLE YAPILANDIRILMIŞ YARATICI DRAMA OTURUMLARININ YETİŞKİNLERDE DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISI

Uykur, Ozan Selim

Yüksek Lisans Eğitim Bilimleri, Yaratıcı Drama Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Seçil Besim Ayhan

Şubat, 2025

Bu araştırmada, tiyatro metinleri ile yapılandırılmış yaratıcı drama oturumlarının yetişkinlerde değerler eğitimine katkısı, katılımcıların görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu amaçla, toplam 21 saat süren yaratıcı drama etkinlikleri düzenlenmiş ve bu etkinlikler, yetişkinlerin değerleri içselleştirmesini desteklemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, KKTC'nin başkenti Lefkoşa'da yer alan özel bir üniversitenin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından geliştirilen 8 haftalık değerler eğitimine yönelik tiyatro metinleriyle desteklenmiş drama oturum planları, alan uzmanlarının değerlendirmesi ve onayı doğrultusunda uygulanmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüş olup, fenomenolojik desen benimsenmiştir. Veri toplama sürecinde, uygulama öncesi açık uçlu sorular ve uygulama sonrası yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiş, ön ve son görüşme bulguları karşılaştırılarak tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmanın bulguları, katılımcıların değerler eğitimine yönelik görüşlerinde olumlu yönde bir değişim meydana geldiğini göstermektedir. Çalışmanın sonucunda, tiyatro metinleriyle yapılandırılmış yaratıcı drama oturumlarının yetişkinlerde değerler eğitimine anlamlı bir katkı sağladığı ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: değerler eğitimi, yetişkinlerde değerler, yaratıcı drama, drama ile değerler eğitimi, tiyatro metinleri

Abstract

THE CONTRIBUTION OF STRUCTURED CREATIVE DRAMA SESSIONS WITH THEATER SCRIPTS TO VALUES EDUCATION IN ADULTS

Uykur, Ozan Selim

Master's Degree in Educational Sciences, Department of Creative Drama

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Seçil BESİM AYHAN

February, 2025

In this study, the contribution of theatre-based structured creative drama sessions to values education in adults was evaluated based on participants' perspectives. To achieve this aim, creative drama activities totaling 21 hours were conducted, specifically designed by the researcher to support adults in internalizing values. The study group consists of third-year students enrolled in the Preschool Teacher Education Department at a private university located in Nicosia, the capital of the Turkish Republic of Northern Cyprus. An eight-week drama session plan, supported by theatre texts developed by the researcher, was implemented with the approval of field experts. The study employed a qualitative research method, adopting a phenomenological design. Data collection involved open-ended questions before the intervention and semi-structured interview forms after the sessions. The collected data were analyzed using descriptive analysis, and the findings from pre- and post-intervention interviews were compared and presented in tabular form. The results indicate a positive change in participants' perspectives on values education. Consequently, the study demonstrates that theatre-based structured creative drama sessions provide a meaningful contribution to values education in adults.

Keywords: values education, values in adults, creative drama, values education through drama, theater scripts

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	1
Problem	1
Araştırmanın Amacı	6
Araştırmanın Önemi	6
Sınırlılıklar.....	7
Kısaltmalar:	8
BÖLÜM II.....	9
Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	9
Değerler	9
Temel Değerler.....	10
Yetişkinlerde Değerler Eğitiminin Önemi	14
Yaratıcı Drama	16
Yaratıcı Dramanın Aşamaları.....	17
Yaratıcı Dramada Kullanılan Teknikler	19
Tiyatro Metinlerin Tarihsel Evrimi	22
Yaratıcı Drama Oturumlarında Tiyatro Metinlerinin Kullanılması	25
İlgili Araştırmalar	26
BÖLÜM III	32
Yöntem.....	32
Araştırmanın Modeli	32
Çalışma Grubu.....	33
Verilerin Toplanması.....	33
Veri Toplama Araçları.....	34
Verilerin Analizi.....	34
BÖLÜM IV	36
Bulgular ve Yorum.....	36
Katılımcıların Değerler Konusunda Uygulama Öncesi ve Sonrası Görüşleri.....	36

Değerlerin Hayatımızdaki Rolü Hakkında Katılımcıların Düşünceleri.....	36
Çocuklarla İletişim Kurarken Katılımcıların Hangi Değerleri Öncelikli Gördükleri ve Nedenleri.	37
Yetişkinlerle İletişim Kurarken Katılımcıların Hangi Değerleri Öncelikli Gördükleri ve Nedenleri.	38
Bireylerin Farklı Değer Sistemlerine Sahip Olmaları Katılımcılara Göre Toplumda Çatışmaya Sebep Olursa Bu Durumun Yönetimi.....	39
Değerlerin Kariyer Seçimine Etkisi.	40
Değerlerin Değişmesi Durumunda Normlar ve Kuralların Değişmesi.....	41
İnsanların Değerlerini Zamanla Olumlu ya da Olumsuz Değişmesi ve Bu Değişme Etki Eden Faktörler.....	42
Tiyatro Metinleri ile Hazırlanmış Yaratıcı Drama Oturumların, Yetişkinlerin Değerler Eğitimine Katkısı	43
Eğitim Sisteminin Değerler Eğitimi Üzerindeki Rolü ve Okullarda Değerler Yeterince Önemsinmemesi.	43
Tiyatro Metinlerinin Değerler Eğitimindeki Etkisi.	44
Tiyatro Metinlerinin Farklı Amaçla Kullanımı.	46
Uygulama Sürecine İlişkin Katılımcı Görüşleri.	47
Drama Liderinin Sürece Dair Gözlemleri ve Görüşleri.	48
BÖLÜM V	58
Tartışma	58
BÖLÜM VI.....	62
Sonuç ve Öneriler.....	62
Sonuç	62
Öneriler.....	64
Kaynaklar	65
EKLER.....	73
Ek. 1: Etkinlik Paketi (Yetişkinlerde Değerler Eğitimi, Yaratıcı Drama Oturum Planları “Etkinlik Kitabı”).....	74
Ek. 2: Etik Kurul Onay Formu	102
.....	103
Ek. 3: Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü İzni.....	103
Ek. 4: Onam Formu	104
Ek. 5: İntihal Raporu	109

Ek. 6: Özgeçmiş	110
Özgeçmiş	110

BÖLÜM I

Giriş

Problem

Bir toplumun sürdürülebilir yaşam standardını ve içsel huzurunu sağlamak için önemli role sahip olan faktör, değerlere olan bağlılıştır. Değerler, bireyin ve toplumun genel yaşam kalitesini artıran prensiplerdir, bu da toplumun mutluluğu ve huzuruyla doğrudan ilişkilidir. Değerler eğitimi, hayat boyunca devam eden bir süreçtir. Aile, din, çevre ve kitle iletişim araçları, değerler eğitiminde önemli bir rol oynamakla birlikte, bu ilkelerin davranışa dönüşümünde sistemli kurumların temel görev ve sorumlulukları arasında yer alır (Yakup & Şam, 2021).

Amerika’da değerler eğitimi 1920’li yıllarda karakter eğitimi başlığı altında incelenmiş ve çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar 1970’li yıllarının içerisinde yayımlanmıştır. 2000’li yıllara yaklaşırken toplumsal ve ahlaki değerlere verilen önem azalmış, bireysel uyum değerleri ön plana çıkmıştır. Bu dönemle beraber gündeme gelen toplumsal problemler, değerler ve ahlak eğitiminin önemli olduğunu tekrar hatırlatmakla beraber dönemin etkisi ile okullarda değerler ve ahlak eğitimi vurgulanmaya başlamıştır (Elbir & Bağcı, 2013).

Temel faaliyetlerin belirleyicisi olan değerler, insanın hedeflerini şekillendirir. Kişi değerlerini tanımadığını ya da hiçbir değere bağlı olmadığını düşünse bile, hayatın değerlerden bağımsız düşünülmesi mümkün değildir (Köç vd., 2020).

Değerler eğitimi, bireylerin kendi özelliklerinin farkına varmalarını, duyguları, düşünceleri, davranışları ve tutumları ile uyum içinde olmalarını, doğru ile yanlış arasında yargı yapmalarını ve buna göre davranışlarını şekillendirmelerini sağlar (Zeliha & Öztürk, 2021).

İnsan yaşamının temelini oluşturan toplumsal ve insani değerler, sevgi, saygı, dostluk, yardımlaşma, adalet, sorumluluk, temizlik, doğruluk, nezaket, cesaret gibi önemli değerlere dayanmaktadır. Bu değerler, bireylerin kişisel gelişimine önemli etkilerde bulunan unsurlardır. Maslow'un (1996) ifadesine göre, değerlerden yoksun bir yaşam, köksüzlük, boşluk, umutsuzluk ve inanılacak, uğruna adanacak şeylerin

eksikliğiyle karakterize edilebilir. Bu eksikliklerin önüne geçebilmek amacıyla, bireylerin doğum öncesi dönemden itibaren başlayarak hayat boyu süren eğitim sürecinde, bu temel değerlerin öğrenilmesi, içselleştirilmesi ve yaşanması önemli bir gerekliliktir. Değerlerin öğretilabilir ve sonradan öğrenilebilir nitelikte olduğu göz önüne alındığında, bu temel değerlerin erken çocukluk döneminde atılan temellerle kazandırılması, bireylerin sağlıklı bir yaşam sürmeleri ve topluma olumlu katkıda bulunmaları açısından oldukça önemlidir (Memduhoğlu & Yüce, 2020).

Değer eğitimi konusundaki ilgi ve ihtiyaç, gün geçtikçe giderek artmakta olup, çocukları topluma daha faydalı bireyler haline getirmek amacıyla eğitimciler büyük bir çaba sarf etmektedirler. Özellikle son yıllarda okullardaki artan şiddet olaylarıyla birlikte, uzmanlar ve araştırmacılar, değer eğitiminin etkili bir şekilde verilip verilmediği konusunda yoğun bir tartışma içerisindeyler. Okullarda değerlerin kazandırılmasında kullanılan yöntem ve tekniklerin daha etkili bir şekilde uygulanmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Batur & Akdeniz, 2020).

Toplumun geleceği, prensiplerini benimseyen ve bu prensipleri uygulamaya koyan bireylerin varlığına bağlıdır. Değerler, bireylerin karşılaştığı zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olur ve eyleme geçmelerini güçlendirir. İlkeleri içselleştiren bireylerin yetiştirilmesi, etkili vatandaşların oluşmasına ve toplumsal devamlılığın sağlanmasına katkı sağlar. Bu bağlamda, bireylerin yaşadıkları toplumun prensiplerini öğrenip benimsemeleri, değişen gereksinimler, eğilimler ve gelişmelerle uyumlu bir vatandaşlık anlayışının tam olarak gerçekleşmesini sağlar (Avcı vd., 2020).

Toplumların sosyal ve kültürel yapılarında gerçekleşen değişimler, geçmişten günümüze, bilgi ve teknolojiye hızlı gelişmelerle birlikte bireylerin sosyal etkileşimlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu değişimler, bireyin bencil ve bireyci bir tutum sergilemesine neden olmuş, empatiden yoksun, asosyal bir toplum yapısının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu durum, değerler eğitiminin okullarda önemsenmesini beraberinde getirmiştir. Araştırmalar, öğrencilerin değer kazanımlarını edinmelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin değerlendirilmesinin, toplumsal bilinç oluşturma açısından gelecek nesiller adına önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Aktepe vd., 2020).

İnsanların temel değerlerinden uzaklaşmasıyla doğru orantılı olarak şiddetin, sosyal problemlerin ve ahlaki çöküşün artması, değerler eğitime olan ihtiyacın da artmasına neden olmuştur. Özellikle son yıllarda, Türkiye'de ve dünya genelinde değerlere duyulan ihtiyaç, değerlerin öğretilmesinin önemini vurgulamıştır. Ancak, bu ihtiyaca rağmen uygulamalı değerler eğitimi eksikliği sorunu gözlemlenmektedir (Arslan & Ulaş, 2022).

Evrensel değerlerin bir toplumda eksikliği, çevresel sürdürülebilirliği olumsuz yönde etkiler. Değerleri hedefleyen bir eğitim yaklaşımının yetersizliği ise şiddet ve adaletsizliğin ortaya çıkmasına ve zamanla bu olguların artmasına yol açar. UNESCO'nun değerler eğitimi müfredatı geliştirme çalışmaları, barış kültürünü, demokratik katılımı ve kültürel farklılıkların anlayışla karşılanmasını teşvik etmek amacıyla evrensel değerlerin eğitime entegrasyonunu hedeflemektedir. Etik temelleri sağlam bir eğitim, adil ve barışçıl bireylerin gelişimine katkı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda bu özelliklere sahip bir toplumun oluşmasına zemin hazırlar (UNESCO, 1983).

Günümüz toplumlarında gençlerin eğilimleri, şiddet ve saldırganlık, hırsızlık, kopya çekme, saygısızlık, akran zorbalığı, önyargı, küfür ve kötü dil kullanımı, değerlerin gerektirdiği sevgi, saygı, dostluk, yardımlaşma, sorumluluk, nezaket gibi duygulardan yoksun olmak, kişinin kendine zarar verdiği davranışlarının olumsuz etkileri, değerler eğitiminin önemini her geçen gün vurgulamaktadır. Değerler, toplumun amacı olarak kabul edildiği ve gerçekleştirme amacıyla çaba gösterildiği takdirde, hem bireyin hem de toplumun gelişmesine katkı sağlayacak hem de toplumdaki olumsuzlukları olumlu yönde etkileyecektir (Mücahit, 2022).

Değerlerin eksik olduğu toplumlarda, sosyal ilişkilerin, etik anlayışların ve genel yaşam kalitesinin olumsuz yönde etkilenmesi muhtemeldir. Değerlerin zayıf olduğu bir ortamda, bireylerin birbirlerine karşı duyarsızlaşması, empati eksikliği ve sosyal sorumluluk bilincinin azalması söz konusu olur. Bu durum, toplumsal uyumu ve dayanışmayı zedeleyerek, suç oranlarının artması ve sosyal çatışmaların yaşanmasına yol açabilir. Dolayısıyla, değerlerin kazanımı, bireylerin sağlıklı ilişkiler kurmalarına ve toplumun daha anlayışlı ve dayanışma içinde olmasına önemli katkılar sağlayacaktır (Yıldırım, 2019).

Toplumların sürekliliğinde temel bir rol oynayan değerler, çağın ihtiyaçlarına uyum sağlayamadığında toplumsal gelişim ve ilerleme olumsuz etkilenebilir. Değerler, doğası gereği toplumsal yaşama entegre olduğundan, çağa uyum sağlayamayanlar toplumsal dinamikler üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilir. Değer kavramı, soyut bir yapıdan somut davranışlara dönüşerek anlam kazanır. Bireylerin davranışlarını yönlendiren ve olaylara verdikleri anlamı şekillendiren değerler, toplumsal sağlık üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Yiğitce & Şentürk, 2023).

İnsanların etkili iletişim kurabilmesi, temel insani değerlere dayalı bir çerçevede hareket etmelerine bağlıdır. Bireylerin toplumsal ve evrensel değerleri öğrenerek, bu değerleri yaşantılarına entegre etmeleri; gelecek nesillere bu değerleri aktarabilmeleri için yaşam deneyimlerine sahip olmaları önemlidir. Okullarda sunulan değerler eğitimi, çocukların topluma sağlıklı bir şekilde uyum sağlamalarını, kendi sorumluluklarını bilerek toplumun gelişimine katkı sağlamalarını ve sağlam bir kişilik geliştirmelerini amaçlamaktadır. Bu bağlamda, değerler eğitimiyle donatılmış bireylerin yetişmesi, toplumun güçlü bir temel üzerine inşa edilmesine katkı sağlayacaktır (Kozikoğlu, 2018).

Değerler eğitiminin unutulmaması gereken iki önemli amacı bulunmaktadır. İlk olarak, toplum içindeki tüm bireylerin özellikle gençlerin daha karakterli bir yaşam sürmelerini, yaşamlarından memnun ve mutlu olmalarını sağlamak amacı güdülmektedir. İkinci olarak, toplumdaki bireylerin iyiliğine ve huzuruna katkı sağlamak hedeflenmektedir. Bu amaçlara ulaşabilmek için yapılması gereken, tüm canlılara, özellikle insanlara, iyilik ve şefkatle davranmayı temel alarak değerler eğitimi uygulamaktır. Değerler eğitimi, genç bireylerin, çocukların ve insanların değer geliştirmelerine yardımcı olarak tatmin edici bir yaşam sürmelerine katkı sağlamaktadır. Değerler, bireyin toplumsallaşma sürecinde önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, toplumsallaşma, aynı zamanda değerlerin benimsenmesi sürecini içermektedir. Başka bir deyişle, toplumsallaşma, bireylerin bir kültür ortamında sergilemeleri gereken rolleri öğrenme sürecidir (Kamer & Şahin, 2021).

Bireyler, drama etkinlikleri içerisinde doğaçlama ve rol oynama gibi teknikler ile sürece etkin olarak katılarak, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade ederek,

gözlem yaparak ve deneyerek bilgilere kendi ulaşır, bu şekilde değerlerin öğrenilmesi hem daha kalıcı ve daha kolay olabilir. Bütün bu açılardan değerlendirildiğinde, toplumu oluşturan bireylere kişilik kazandırmada eğitim etkinlikleri toplumsal ve evrensel değerler kazandırmayı amaçlar. Adalet, sorumluluk, sevgi, saygı, hoşgörü, yardımlaşma, empati, çevre-doğa, sağlık, özgüven, güven, nezaket kuralları, doğruluk, birlik-beraberlik, bir arada yaşama, toplumun değer yargılarını benimseme gibi konular değer eğitimi içinde verilebilir. Yaratıcı drama, bir yöntem olarak sahip olduğu teknikleri de kullanarak değerlerin bireylerde davranış haline dönüşmesine olanak sağlayabilir (Namdar vd., 2021).

Duyguları ifade etme, empati geliştirme ve sosyal becerileri artırma açısından etkili bir eğitim yöntemi olan yaratıcı drama, değerler eğitimi ile bir araya geldiğinde, katılımcılara farklı bakış açıları kazandırarak olaylara alternatif perspektiflerden yaklaşma deneyimi sunar ve değerlerin içselleştirilmesine katkıda bulunur. Bu süreçte bireyler, karşılaştıkları durumları canlandırarak sorun çözme odaklı bir yaklaşım sergiler. Sonuç olarak, yaratıcı drama, bireylerin değerler konusunda toplumsal sorumluluk bilinci ve farkındalık geliştirmelerine olanak tanır (Çetin, 2018).

Tiyatro, sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda değerlerin sorgulandığı ve dönüştüğü bir platformdur. Bu bağlamda, tiyatro metinleri, toplumsal değişimlerin ve bireysel kimlik arayışlarının güçlü yansımalarıdır. Tiyatro, izleyiciyi değerler üzerinde düşünmeye teşvik ederken, bu değerlerin toplumdaki etkisini sorgulamaya iter (Dilekçi, 2022).

Tiyatro, içinde tüm sanat dallarını barındırır ve bireylerin kendilerini ifade etmelerine, ayrıca demokratik bir çalışma ortamında sorumluluk alabilmelerine olanak tanıyan etkili bir eğitim aracıdır. Tiyatronun eğitici bir sanat dalı olduğunu ve halkın eğitiminde kullanılabileceğini savunan Namık Kemal, Tanzimat Dönemi'nde halkı eğitmek amacıyla tiyatroyu “eğlencelerin en faydalısı” olarak tanımlamıştır. Tiyatro metinleri, bireylere okuma alışkanlığı kazandırma, kişisel gelişime katkıda bulunma, genel kültür bilgisi sağlama ve farklı değer kavramlarını aktarma konusunda işlevsel bir görev taşır (Ceyhun, 2022).

İnsan yaşamının kalitesinin artırılabilmesi için toplum tarafından değerli kabul edilen unsurlar, nesilden nesile aktarılmaktadır. Yazılı eserler, toplumsal

yaşamda önemli kabul edilen değerlerin aktarılmasında etkili bir araç olarak işlev görmektedir. Toplumun normlarının değişkenlik göstermesi durumunda, bu değerlerin de dönüşüm geçirmesi olasıdır. Jenerasyonlar arasındaki çatışmaların önlenmesi için kontrollü bir geçiş süreci oldukça önemli bir gerekliliktir. Toplumu zedelemeyen ve değerlerin doğru bir şekilde aktarılmasını sağlamak, sürecin başarısı büyük bir öneme sahiptir. Tiyatro, bu bağlamda değerlerin topluma kazandırılmasında, etkili bir eğitici araç olarak önemli bir rol oynamaktadır (Şar, 2021).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, yaratıcı drama yönteminin tiyatro metinleri ile geliştirilip uygulanmasının, yetişkinlerde Unesco'nun belirlediği değerlerin geliştirilmesindeki etkisinin katılımcı görüşlerine göre değerlendirilmesidir.

Bu genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. “Değerler” konusunda katılımcıların uygulama öncesi ve uygulama sonrası görüşleri, nasıldır?
2. Tiyatro metinleri kullanılarak hazırlanmış yaratıcı drama oturumların “Yetişkinlerde Değerler Eğitimi” ne katkısı nasıldır?
3. Uygulama sürecine ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?
4. Uygulama sürecine ilişkin araştırmacı görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, yetişkin bireylerin değerlerini geliştirmeye yönelik olarak yaratıcı drama yönteminin yaparak ve yaşayarak öğrenme yaklaşımından yararlanılmasını ele almaktadır. Drama oturumlarına tiyatro metinlerinin dahil edilmesiyle, değerlerin gelişimine olumlu katkı sağlanacağı öngörülmektedir. Bu hedefe bağlı olarak kişilerin empati duyguları gelişerek ve çevresine olan bireysel görevlerini yerine getirmekte birey kendini daha cesur ve kişilik sahibi hissedecektir. Bu araştırmada, tiyatro metinlerinden yararlanılarak yaratıcı drama yöntemleri ve tiyatro metinleriyle geliştirilmiştir. Tiyatro metinlerinin temel yapısını serim, düğüm ve çözüm

oluşturmaktadır. Bu temel yapının içinde yer alan karakterlerin başına gelen olayların, değerler eğitimiyle entegrasyonu sağlanmış ve karakterlerin karşılaştığı olumsuz olayların, eksikliği hissedilen değerler üzerinden değiştirilmesi önerilmiştir. Bu süreç, karakterlerin olumlu sonuçlara ulaşmasını hedeflemiştir. Böylece, bireyler yaratıcı drama yöntemleriyle bu durumu canlandırarak değerlerin önemini daha iyi kavramışlardır. Tiyatronun kolektif bir sanat dalı olmasının yanı sıra eğitimde öğrencilere eleştirel düşünme, empati ve takım çalışma becerilerini geliştirmek için, toplumsal değişim amacı ile kişilere çözüm önerisi düşündürmede, terapilerde bireylerin duygusal ve psikolojik sorunlarını keşfetmede, yerel kültürlerin tanınması amacı ile kullanılabilir. Bu özelliklerinden dolayı değerlerin nesilden nesile aktarılmasında görev bilinci oluşturmada ya da değerlerin eksikliği hissedilen bireylere bir yöntem olarak onlara deneyimleyerek öğrenme imkanı sağlar.

Yapılan araştırmalara göre Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) yaratıcı drama yöntemi ile farklı konularda yapılan yüksek lisans tezlerine ulaşılmış ancak yetişkinlerde değerler eğitimi ile ilişkilendirilen bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu araştırma KKTC'de yetişkinlerle değerlerin geliştirilmesinde tiyatro metinleri dahil ederek yapılan ilk çalışma olmasından dolayı araştırmanın önemini artırdığı düşünülmektedir. Bu çalışma, yaratıcı drama ve tiyatro metinleri bir araya getirilmesinin, yetişkinlerde değerlerin gelişimi açısından önemli bir deneyim sunduğunu ortaya koymaktadır. Yetişkinlerin kişisel gelişim ve dönüşüm süreçlerinde bu yöntemlerin etkili bir rol oynadığı düşünülmektedir. Ayrıca, benzer konularda çocuk ve ergenlik dönemindeki bireyleri geliştirecek olan çalışmalara da yol göstereceği için bu araştırmanın önemi büyüktür.

Sınırlılıklar

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lefkoşa'da özel bir üniversitenin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'nde eğitim alan 43 öğrenci ile sınırlıdır.

William Shakespeare oyunları ile sınırlıdır.

Araştırmacı tarafından hazırlanıp, geliştirilen 8 oturumluk yaratıcı drama eğitim paketi uygulamaları ile sınırlıdır.

Unesco'nun belirlediği değerlerle sınırlıdır.

Kısaltmalar:

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Değerler

Değer terimi, Latince "valēre" kökünden türemiş ve İngilizcede "value" olarak kullanıma girmiştir. Değer, bir şeyin göreceli önemini veya erdemini ifade ederek, o şeyin layık olduğu saygıyı temsil eder (Yıldırım & Demirel, 2019).

20. yüzyılın başlarında, John Dewey gibi eğitim reformcularının çalışmaları, değerler eğitiminin önemini ön plana çıkarmıştır. Dewey, deneyimsel öğrenme ve bireyin topluma entegrasyonu üzerinde durarak, değerler eğitiminin bireylerin daha kaliteli bir yaşam sürmeleri için kritik bir rol oynadığını vurgulamıştır. 1960'lı yıllarda, sosyal ve politik değişimlerin etkisiyle değerler eğitiminin eksikliği daha fazla hissedilmiş ve bu alandaki yaklaşımlar eğitim sistemlerine entegre edilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda, değerlerin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal boyutlarıyla ele alınması gerektiği görüşü de önem kazanmıştır. Bu süreç, değerler eğitiminin hem bireylerin kişisel gelişimlerine hem de toplumsal uyuma katkı sağladığını göstermektedir (Tay, 2019).

Toplumdan topluma farklılık gösteren değerler, çeşitli kategorilere ayrılmaktadır. Bu değerlerin sayısı kesin olarak belirlenmemekle birlikte, temel insani değerler arasında empati, adalet, özgürlük, sorumluluk, saygı, dürüstlük ve yardımlaşma en yaygın olarak karşılaşılanlardır. Bu değerler, bireylerin kişisel ve sosyal yaşamlarını olumlu yönde destekleyerek toplumsal uyum ve dayanışmayı teşvik eder. Evrensel olarak kabul edilen bu değerler, bireylerin etik ve ahlaki kararlar almalarında, doğru seçimler yapmalarında kritik bir rol oynamaktadır (Akman, 2021).

Bireylerin kimliklerini oluşturmalarında değerlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu değerler, bireylerin ilişkilerini de şekillendirir ve hedef belirleme, zorluklarla başa çıkma ile empati gibi önemli yeteneklerin geliştirilmesine katkıda bulunur.

Sorumluluk, bu bağlamda önemli bir değerdir; toplumsal sorumluluk bilincine sahip bireyler hem kendilerine hem de çevrelerine olumlu katkılarda bulunurlar. Sonuç olarak, bireylerin değerleri, daha sağlıklı, mutlu ve tatmin edici bir yaşam sürmelerine önemli ölçüde katkı sağlamakta olduğu söylenebilir (Kaya, 2021).

Evrensel değerler, barış, adalet, eşitlik ve sürdürülebilirlik gibi ilkeler, bireylerde eksik olduğunda toplumun çeşitli önemli sorunlarla karşılaşmasına neden olabilir. UNESCO, bu değerlerin sosyal uyumun sağlanması ve işbirliğinin teşvik edilmesinde kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Toplumda kuralların ve etik çerçevenin eksikliği, eşitsizliklere, toplumsal bölünmelere ve çatışmalara yol açabilir. Kültürel farklılıklara ve insan haklarına saygı gibi bireysel gelişimi etkileyen unsurlar, evrensel değerler olmadan, toplumda ayrımcılığın ve hoşgörüsüzlüğün ortaya çıkmasına zemin hazırlar (UNESCO, 2010).

Toplumsal ilişkiler, insancıl ve sosyal değerlere bağlı olarak düzenli ve sağlıklı bir şekilde yürütülür; bu nedenle, söz konusu değerlerin eğitim yoluyla bireylere kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Değerler eğitimi, bireylerin yaşamlarını bilinçli bir şekilde yönlendirebilmeleri ve toplumsal normlara uygun bir biçimde sürdürebilmeleri için temel değerleri edinmelerini sağlar. Daha barışçıl, çözüm odaklı ve bağımsız düşünebilen bireylerin yetişmesi, değerlerin yeni nesillere aktarılmasıyla mümkündür. Bu süreç, toplumun ahlaki ve değer yapısının korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayarak toplumsal bütünlüğün ve sürdürülebilirliğin devam etmesine katkıda bulunur (Gözel, 2018).

Bireyin toplumda daha etkin bir yaşam sürebilmesi için barış, saygı, hoşgörü, iş birliği, dürüstlük, sorumluluk ve mutluluk gibi temel değerleri içselleştirmesi gereklidir. Doğuştan itibaren insan yaşamını şekillendiren bu değerlerin bireye kazandırılması, onun özgüvenini artırarak toplumsal ve sosyal ilişkilerinde daha mutlu olmasına katkı sağlayacaktır. Bu değerleri benimseyen birey, hem kendisine hem de çevresindeki insanlara olumlu etkiler bırakacak ve böylelikle topluma anlamlı bir katkıda bulunacaktır (Aktepe & Yalçınkaya, 2016).

Temel Değerler

Toplumların sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için temel değerlerin bireyler tarafından anlaşılması ve benimsenmesi hayati öneme sahiptir. Temel değerlerin eksikliği, bireyler arasında güven kaybına ve sosyal becerilerin olumsuz etkilenmesine yol açabilir. Zamanla, ihtiyaç duyulan bu değerlerin yeterince dikkate alınmaması, etik anlayışını zayıflatır ve toplumsal adaletsizlik ile ayrımcılığa neden olabilir. Aile ve eğitim kurumları, bu temel değerlerin kazandırılmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Dolayısıyla, bireysel ve toplumsal değişimlerin olumlu yönde gelişmesi açısından bu değerlerin önemi büyüktür (Candemir vd., 2022).

Bireylerin sosyal ilişkilerini ve etik anlayışlarını şekillendiren temel değerler, toplumun genel kalite düzeyini belirlemede önemli rol oynamaktadır. Dürüstlük, saygı, adalet, empati ve sorumluluk gibi değerler, sosyal uyum ve iş birliğini teşvik eden unsurlar olarak öne çıkar. Dürüstlük, bireyler arasında güveni sağlamada katkıda bulunurken, saygı başkalarına değer verme ve hoşgörüyü artırır. Adalet, toplumsal eşitliği sağlarken, empati, bireylerin birbirlerinin duygusal deneyimlerini anlama yeteneğini geliştirir. Sorumluluk ise hem bireysel hem de toplumsal düzeyde olumlu değişimlere yol açarak daha sağlıklı ve adil bir toplumun inşasına katkıda bulunmaktadır. Bu değerlerin benimsenmesi, bireylerin ve toplulukların etik anlayışlarını derinleştirerek sosyal ilişkilerin güçlenmesine yardımcı olur (Yılmaz, 2021).

UNESCO, sürdürülebilir bir toplumun devamlılığını sağlamak amacıyla, temel insani değerler üzerine kapsamlı ve derinlemesine araştırmalar yapmış, bu çalışmaları çeşitli eğitim programları aracılığıyla yaygınlaştırmayı hedeflemiştir. UNESCO'nun belirlediği 12 temel evrensel değer arasında saygı, adalet, eşitlik, özgürlük, barış, hoşgörü, sevgi, dürüstlük, sorumluluk, mutluluk ve alçakgönüllülük gibi kavramlar yer almaktadır. Bu değerler, farklı kimliklere ve kültürel arka planlara sahip bireylerin bir arada yaşamalarını teşvik eder ve toplumsal barışı sağlama amacını taşır. UNESCO'nun bu değerleri, insani yaşamın temel taşları olarak kabul edilmekte olup, bireylerin bu değerleri içselleştirmesi, toplumsal huzur ve sürdürülebilir kalkınma için büyük önem arz etmektedir (Alabay vd., 2018).

- **Barış;** Toplumun huzurlu bir yaşam sürdürebilmesi ve birlik-beraberliğin tesis edilmesi için temel değerlerden biri de barıştır. Barış, bireyler arasında

sağlıklı iletişim kurulmasını ve uzlaşma yoluyla sorunların çözülmesini teşvik eder. Ayrımcılık, önyargı ve şiddetin yerini sevgi, saygı ve hoşgörü alır. Bu sayede toplumsal huzur ve istikrar sağlanır (Biçer, 2013).

- **Dürüstlük;** Güvene dayalı bir toplumda dürüstlük değeri, hayati bir öneme sahiptir. Toplumun huzur ve refahı, dürüstlüğün varlığıyla mümkün olurken, bu değerden yoksun bireylerin çoğunlukta olduğu topluluklarda güven ve samimiyet zamanla yok olmaya mahkûmdur. Bunun sonucunda birlik ve beraberlik de zayıflar ve giderek kaybolur. Bu nedenle dürüstlük, çocukluk çağından başlayarak, yetişkin bireyler de dâhil olmak üzere, tüm bireylere kazandırılmalıdır. Toplumsal değerlerin sürdürülebilirliği açısından dürüstlük değeri kritik bir rol oynamaktadır (Uzunkol & Ata, 2023).
- **Mutluluk;** Bireylerin yaşamını daha değerli ve yeterli bir düzeye çıkarabilmesi için mutluluk, kritik bir hedef olarak kabul edilmektedir. Mutluluk, insanlar için huzur, özsaygı ve sosyal bağlılık duygularını geliştirmeyi amaçlayan temel bir değer olarak öne çıkmaktadır. Sadece bireyleri kişisel olarak ilgilendiren bir olgu olmayıp, tam aksine toplumların refah seviyesini artırmak ve toplumsal ilişkilerin güçlenmesini sağlamak açısından da büyük öneme sahiptir. Mutluluk, bireylerin daha olumlu ve üretken bir yaşam tarzı benimsemelerine katkıda bulunur (Akran & Yıldız, 2020).
- **Sevgi;** Sevgi değeri, bireyin kendisi ile yaşadığı toplumun huzurunu doğrudan ilişkilendiren önemli bir değerdir. Sevgi, bireysel gelişimin temeli olarak, bireylerin duygusal ve psikolojik iyilik hallerini destekler. Toplumsal ya da bireyler arası sorunların çözülmesinin temelinde yer alan empati duygusunun gelişiminde, sevgi değerinin rolü büyük bir önem taşımaktadır (İner & Akpınar 2020).
- **İş birliği;** İş birliği değeri, bireylerin sosyal ve profesyonel yaşamlarında önemli bir role sahiptir. Ortak hedeflerin gerçekleştirilmesi, sorunların çözülmesi, birlik ve dayanışma gibi unsurların yanı sıra, bireylerin uyum ve iş birliği içinde çalışmasına katkıda bulunur. Yardımlaşmanın temelini

oluşturarak güven duygusunu pekiştirir ve kişiler arası ilişkileri güçlendirir. Daha sürdürülebilir ve yaşanabilir bir toplumun inşası için, iş birliğinin hem çocuklar hem de yetişkinler arasında teşvik edilmesi kritik bir öneme sahiptir (Yurt & Özyürek, 2023).

- **Alçak gönüllülük;** Alçakgönüllülük, bireyin kendi başarılarını, yeteneklerini veya özelliklerini abartmadan kabul etmesi ve başkalarına karşı anlayışlı bir tutum sergilemesi olarak tanımlanır. Bu değer, insanlar tarafından erdemli bir davranış biçimi olarak görülmektedir. Alçakgönüllülük, bireyler arasındaki ilişkileri güçlendirir ve toplum içinde saygı görmesini sağlar. Aynı zamanda bireyler arası ilişkilerde bir temel oluşturarak toplumsal uyumu destekleyen önemli bir değerdir (Temiz, 2020).
- **Hoşgörü;** Hoşgörü, din, dil, ırk gibi farklılıklara ve çeşitli düşüncelere saygı göstermeyi, beğenilmeyen ya da aykırı görüşler karşısında anlayışlı bir tutum sergilemeyi ifade eden bir değer olarak tanımlanır. Bu değer, barışçıl toplumların temel unsurlarından biri olarak kabul edilmekte ve bireylerin huzur içinde bir arada yaşayabilmelerine olanak sağlamaktadır. UNESCO, hoşgörü değerinin bireylerin eğitim ve sosyal yaşamlarına entegre edilerek, topluma katkı sağlayan kalıcı bir davranış biçimi haline getirilmesinin önemini vurgulamaktadır (Gül vd., 2019).
- **Saygı;** Saygı, bireyin hem kendisine hem de yaşadığı toplumdaki diğer bireylere karşı geliştirmesi gereken temel bir değer olarak kabul edilmektedir. Bu değer, toplumsal huzurun ve barışın sağlanmasında kilit bir rol oynar. Toplum içinde bireyler arasındaki sağlıklı iletişimin kurulabilmesi ve diğer değerlerin eksiksiz bir şekilde yerine getirilebilmesi, saygının benimsenmesine bağlıdır (Kıral, 2018).
- **Birlik;** Sürdürülebilirlik ve ortak hedefler doğrultusunda birlik ve dayanışma sağlanarak iş birliği yapılabilmesi için bireylerin birlik değerine sahip olması gereklidir. Bireylerin sorumluluk bilinci geliştirmesi, toplumsal sorunlara duyarlılık göstermesi ve aynı zamanda kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunması, bu değerın önemini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, hem bireysel

refahın hem de toplumsal düzenin sağlanabilmesi açısından birlik değerine, değerler eğitimi bağlamında özel bir özen gösterilmesi gerekmektedir (Yüksel & Adıgüzel, 2012).

Yetişkinlerde Değerler Eğitiminin Önemi

Değerler, bireylerin davranışlarını şekillendiren ve motive eden önemli unsurlardır. Karar verme süreçlerini doğrudan etkileyen değerler, hem toplumdan etkilenir hem de toplumu şekillendirir. Bu nedenle, gelecek nesillere değerlerin aktarılmasında aile ve okul kritik bir rol oynamaktadır. Çocukların sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri için aile ve okul, ahlaki gelişimi desteklemeli ve değerler eğitimi ile onları topluma hazır bireyler olarak yetiştirmelidir (Aral & Kadan, 2018).

Bilinçli bir insan olabilmek için bireyin toplumdaki görevlerinden biri değerleri korumaktır. Değerlerin korunmaması veya göz ardı edilmesi, onların kaybolmasına yol açabilir. Evrensel değerler arasında liderlik, doğruluk, ahlak, adalet, sorumluluk ve yardımseverlik gibi unsurlar, bireyleri toplumda uygun birer birey olmaya yönlendirir. Bireyler, yaşadıkları toplumun değerlerini içselleştirerek hayatlarında bir yol çizerken seçimlerinde bu değerleri ölçüt olarak kullanırlar. Bu bağlamda, okullar, insan hayatını olumlu yönde etkileyecek değerlerin anlaşılması ve aktarılması açısından belirleyici bir öneme sahiptir (Topal, 2019).

Kalıcı ve uzun süreli toplumsal huzur için değerlerin gelecek nesillere miras bırakılması gerekmektedir; bu süreçte en etkili yaş grubu yetişkinlerdir. Çocuk, ilk iletişimini aileleriyle kurarak değerleri edinmeye başlar (Akto & Akto, 2020). Değerleri anlamak ve bunları kazanarak insan davranışına dönüştürmek, bireylerin kişiliklerini ve yaşam standartlarını belirleyen önemli bir faktördür. Değerlerin kazanımı, ömür boyu süren bir eğitim süreci olarak adlandırılmaktadır (Coşkun & Derse, 2021).

Albert Bandura'nın teorisi, bireylerin davranışlarının şekillenmesinde gözlem yoluyla sosyal etkileşimin önemini vurgulamaktadır. Bandura'ya göre, bireyler yetişkinlik dönemine gelmeden önce değerler eğitimi öncelikle aile, çevre ve okul aracılığıyla edinirler. Çocuklar, yalnızca deneyim yoluyla değil, aynı zamanda çevrelerindeki yetişkinlerin bu değerleri davranışlarıyla sergilediği ve pekiştirdiği

durumlara tanık olduklarında öğrenme ve taklit etme eğilimi gösterirler. Bu bağlamda, değerlerin kazanımı büyük ölçüde gözlemsel öğrenme yoluyla gerçekleşir. Bandura, değerlerin aktarılmasında yetişkinlerin bu değerleri içselleştirmelerinin ve örnek teşkil edecek şekilde yaşamlarının kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamıştır (Gomez, 2024).

Değerler eğitimi, yalnızca çocukları değil, yetişkinleri de kapsayan önemli bir süreçtir. Yetişkinlerde değerler eğitimi, bireylerin toplumda birbirlerine uyum sağlamalarını ve daha sorumlu olmalarını destekler. Bu yaşam boyu süren öğrenme süreci, bireylerin etik, ahlaki ve sosyal sorumluluklarını kavramalarına önemli ölçüde katkıda bulunur. Ayrıca, değerler eğitimi, yetişkinlere kendilerini geliştirme fırsatları sunarak iş ve sosyal yaşamlarında daha etkili ve empatik iletişim kurma yeteneklerini artırır (Deveci, 2021).

Yetişkinlerde değerler eğitimi, iş ve sosyal yaşam açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu eğitim, bireylerin iş hayatlarında karşılaştıkları durumlar karşısında daha bilinçli ve sorumlu kararlar alabilme yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağlar. Ayrıca, değerler eğitimi, bireylerin empati becerilerini güçlendirerek iş birliği ve toplumsal sorumluluk gibi önemli değerleri pekiştirir. Değerlerin içselleştirilmesi, bireylerin doğru iletişim kurmalarına yardımcı olurken, toplumsal uyumu artırır ve sosyal ilişkilerini, yaşam kalitelerini olumlu yönde etkiler (Subaşı & Güven, 2022).

Okul öncesi eğitim, temel eğitimin ayrılmaz bir parçası olup, çocukların öğrenme isteğini en üst düzeye çıkarmak için değer temelli bir yaklaşımı gerektirir. Bu programlar, güven, saygı, eşitlik ve çocuğun huzurlu bir ortamda yetişme hakkı göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır. Öğretmenler, çocuk merkezli bir öğrenme süreci oluşturmak üzere donatılmalı ve çocuklarla etkileşimlerinde sevgi, aidiyet, anlaşılma ve güven duygusunu pekiştirmelidir. Farklı kültür, inanç ve kimliklere duyarlılıkla yaklaşılmalı, yetişkinler ise barışçıl, saygılı ve nazik iletişim becerileriyle örnek olmalıdır. Çocukların değerlere yönelik farkındalık kazanmaları için onlara yeterli zaman ve olanak sağlanmalı, eğitimciler bu süreci tanımlamalar, tartışmalar, hikâye anlatımı, yaratıcı oyunlar, sanatsal etkinlikler, şarkılar ve hareket temelli aktivitelerle desteklemelidir (UNESCO, 2015).

Değerler, hoşgörü, yaratıcılığı ve sosyal-çevresel duyarlılığı geliştiren önemli bir yoldur. Günümüzde karşılaşılan bazı durumlar, değerlerin deformasyonuna yol

açmakta ve bu durum, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık, liderlik, takım çalışması ve karar verme gibi temel insani becerilerin zaman içinde kaybolmasına neden olurken bu durum değer eğitiminin önemini gün geçtikçe vurgulamaktadır. Değerler eğitimi, bireylere iyi alışkanlıklar kazandırmayı ve bireylerin toplumda kabul görmesini sağlamak amacıyla, değerlere dayalı doğru tutum ve davranışlar sergilemelerini hedeflemektedir. Bu nedenle, değerler eğitimi toplumun sadece çocuklara değil, yetişkinlere yönelikte olmalı ve hayatın tüm alanlarında uygulanmalıdır (Elbes & Oktaviani, 2022).

Yaratıcı Drama

Yaratıcı dramadan önce drama kelimesini irdelemek gerekir. Türkçede drama sözcüğünün karşılığı yoktur. Drama kelimesinin kökü Yunanca “dran”dan türetilmiştir. Yunancada dran kelimesinin anlamı ise literatürde yapmak, etmek, eylemek anlamını taşımaktadır. Drama ise yine Yunancada eylem anlamındadır (San, 2021).

Türkçede kullanılan dram kelimesi Fransızca kelime olan “drame”den gelmekle beraber “dram” Fransızcada burjuva tiyatrosu olarak kullanılmaktadır. Türkçede, özellikle halkın dilinde dram kelimesi acıklı oyun olarak yer etmiş ve acıklı oyun olarak kullanılmıştır (San, 1990).

Yaratıcı drama, önceden hazırlanmış bir metine ihtiyaç duymadan, katılımcıların kendi yaşam deneyimleri ve hikayelerinden yola çıkan canlandırmalardır. Yaratıcı drama genel anlamı ile katılımcılarla bir konuyu, yaratıcı dramanın tekniklerini “doğaçlama-rol oynama” kullanarak ve grubun yaşantılarından yararlanarak eyleme geçip canlandırmalar yapılmasıdır (Adıgüzel, 2006).

Yaratıcı drama, drama liderinin yönergeleri ile katılımcıların kendi yaşantılarından yola çıkarak, eğitim sürecinde tiyatro teknikleri yani doğaçlamayı, rol oynamayı da eğitime dahil ederek öğrenme ve öğretme sürenin oyunlaşmış halidir (Karamık & Akhan, 2020).

Yaratıcı drama bir diğer özelliği ise sonuca değil sürece odaklı olmasıdır. Yaratıcı drama, tiyatronun hem kuramsal hem de uygulamalı çalışmalarını

kapsamaktadır. Tiyatronun tekniklerinden yararlanan yaratıcı drama, doğaçlama ve rol oynama tekniğini kullanır. Yaratıcı drama eğitim sürecinde kullanılıyorsa, tiyatronun bazı öğelerini kullanmaz. Örneğin tiyatrodaki yönetmen yaratıcı dramada yerini, etkinliği tasarlayan ve süreci yöneten kişiye yani öğretmen/drama liderine bırakır (Adıgüzel, 2006).

Yaratıcı drama süreçsel bir yöntemdir. Yaratıcı drama, sürece katılanların katılımcı veya öğrencilerin dikkatinin kısa sürede toplanması, ilginin artırılması, duygu ve düşüncelerin harekete geçirilmesi üzerine etkili bir özelliğe sahiptir. Toplumsal konuların öğretiminde empati ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi, öğrenme sürecini eğlenceli hale getirip daha zevkli ve anlaşılır olmasını sağlar. İmgesel düşünmenin geliştirilmesi gibi amaçlara da sahiptir. Yaratıcı dramanın bir diğer özelliği ise bireylerin hayal gücü, yaratıcılık gibi kişinin ruhunu sağlıklı ve düşünce yapısını genişleteceği özellikleri de geliştirmesidir (Başbuğ & Adıgüzel, 2018).

Sosyal unsurların öğreniminde yaratıcı drama kullanıldığında, öğrencinin çevresindeki bireyleri fark etmesi, empati duygusunun gelişmesini destekleyerek başkalarının ihtiyaçlarına duyarlılıkla yaklaşmasını sağlar. Aynı zamanda, bireylerin değerini anlama ve buna uygun şekilde davranma becerisini geliştirmeye katkıda bulunur. Sezgisel yetileri güçlendiren drama yöntemi, bireylerin içsel olarak kavradığı soyut kavramları somut eylemlere dönüştürmesine yardımcı olur. Yaratıcı drama, akademik öğrenme sürecinde yenilikçi ve etkili bir eğitim yöntemi olarak değerlendirilmelidir (Annarella, 1992).

Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Grup yapısına göre farklılık gösteren drama çalışmalarında belli bir sıralama vardır. Klasik bir drama çalışmasında olması gereken aşamalar şunlardır: ısınma, doğaçlama, değerlendirmedir (Akyol, 2003).

Drama çalışmalarının nitelikli olabilmesi için oturum planının iyi bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. Oturumun başlamasıyla birlikte oluşabilecek herhangi bir karışıklığın önlenmesi, ders süresinin aşılmaması ve işlenen konunun etkili bir şekilde pekiştirilmesi için doğru bir planlama yapılmalıdır. Bu planlamanın başarılı olabilmesi

için yaratıcı dramanın üç aşamasının bulunması gerekir: ısınma, canlandırma ve değerlendirme (Öztürk & Korkmaz, 2020).

Drama çalışmalarının üç aşaması bulunmaktadır: ısınma, canlandırma ve değerlendirme. Isınma aşaması, katılımcıları oturum planına hazırlamak amacıyla gerçekleştirilen etkinliklerden oluşur. Canlandırma aşaması ise, katılımcıların rol oynama, doğaçlama ve diğer teknikleri kullanarak ana temayı çözümlemeye yönelik süreçleri içerir. Değerlendirme aşaması, katılımcıların gerçekleştirilen çalışmalar üzerine duygu ve düşüncelerini paylaştığı, yapılan etkinliklerin pekiştirildiği ve öğrenilen ya da deneyimlenen konuya ilişkin daha derin bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlayan etkinliklerden oluşur.

Isınma

Isınma aşaması yaratıcı drama çalışmalarında ilk yapılan çalışmadır. Katılımcılar bu aşamada, iletişim kurma, tanışma, güven duygusu ve gruba uyum sağlaması grup lideri tarafından kazandırılır (Yeğen, 2003).

Adıgüzel' e (2015) göre katılımcıların odak noktasını yapılan çalışmaya toplamak, aynı zamanda da bir başlangıç noktasıdır. Bu aşamada bedeni ısıtmak için harekete dayalı etkinlikler yapılır. Oyun oynama sürecine hazırlıklı olma durumu, beden gerilmesi, gevşetilmesi, davranış, jest ve mimik çalışmaları ortamda hissedilen gerginliğin azaltılması için uygulanan başlangıç çalışmasıdır.

Isınma çalışmaları, katılımcıların gruptaki diğer bireylerle tanışması ve kaynaşması açısından drama oturumlarının etkisini artıran önemli bir aşamadır. Ayrıca, katılımcıların canlandırma aşamasına geçmeden önce konuya yönelik hakimiyetlerini güçlendirmek amacıyla da uygulanması gerekmektedir. Bu rahatlama etkinliklerinin süresinin 10-15 dakika arasında olması, daha uzun sürmemesi, grup dinamiğini güçlendirme açısından olumlu bir etki yaratacaktır (Akdeniz, 2019).

Canlandırma

Bu aşamada, eğitmen bir konu belirtmiş ise “canlandırma öncesi” çalışmaları da içerir. Canlandırılacak tema için eğitmen bir başlangıç belirler ve doğaçlama/rol oynama, diğer kullanılacak tekniklerin en sık görüldüğü bölüm olarak bilinir. Doğaçlama aşamasında canlandırmalar bireysel ya da ikili olarak yapılacağı gibi,

grup halinde de yapılabilir. Canlandırmaların sonunda ortaya çıkan sonuçlara göre, bir sonraki aşamaya geçilir ve süreç devam eder (Adıgüzel, 2015).

Yaratıcı dramının ikinci aşaması olan canlandırma, katılımcılara kendilerini ifade etme imkanı sunduğu için problem çözme süreçlerine önemli katkılarda bulunmaktadır. Katılımcıların, problemi yaparak ve yaşayarak çözmeye çalışmaları, onlara kalıcı çözümler geliştirme fırsatı sunmakta ve işlenen temanın daha derin bir şekilde kavranmasına yardımcı olmaktadır (Ersoy & Biber, 2020).

Yaratıcı drama oturumları, katılımcıların kendi yaşam deneyimlerini canlandırmalara entegre ederek birlikte üretme ve yeni deneyimler edinme süreçlerini kapsamaktadır. Oturumların canlandırma aşamasında, hayal gücünü geliştirmeyi hedefleyerek katılımcılara yeni fikirler ve çözümler sunmak amaçlanır. Bu süreçte, katılımcılar birbirleriyle etkileşim kurarak dramatik durumlar oluşturur ve belirlenen kazanımların elde edilmesi sağlanır (Nazlier, 2018).

Değerlendirme

Çalışmaların sonucunda elde edilmiş olan sonuçlar incelenir ve bu aşama da değerlendirilir. Katılımcılar, etkinliğin amacına ulaşıp ulaşmadığını bu aşamada lider ile birlikte tartışır ve bu durumun gelecek yaşantılarında etkisi olup olmayacağı yaratıcı drama sürecinin nasıl algılanıp, anlaşıldığına yönelik düşüncelerin paylaşıldığı son yöntemdir (Adıgüzel, 2015).

Değerlendirme aşaması, katılımcıların sürece ilişkin, ele alınan konunun gerektirdiği kazanımların etkilerinin analiz edildiği kritik bir bölüm olarak öne çıkar. Drama oturumlarının bu aşamasında, lider, katılımcılara sürece yönelik sorular yöneltir veya etkinlikler düzenler; böylece hedeflenen kazanımların ne ölçüde elde edildiğini belirlemeye çalışır. Bu süreç, katılımcıların duygularını ifade etmelerine, ele alınan konuya dair edindikleri bilgileri paylaşmalarına olanak tanır (Nazlier & Akoğlu, 2018).

Yaratıcı Dramada Kullanılan Teknikler

Yaratıcı drama doğaçlama, rol oynama, fotoğraf karesi, donuk imgeler, bilinç koridoru, sıcak sandalye, forum tiyatrosu, kukla ve maske, imge tiyatrosu,

pantomim, toplantı düzenleme, iç ses, rol kartları, sıcak sandalye, dedikodu halkası, heykel oluşturma, tablo oluşturma, süreçsel drama yaklaşımı gibi teknikler vardır.

Doğaçlama

Metne bağlı olmadan, anlık gelişen ve canlandırılan bölümdür. Bu aşamada katılımcıların özellikleri göz önünde tutulur. Yapılan bu aşamada bazen konu verilir ve doğaçlamaya öyle başlanır, bazen bir sonuç belirlenir ve o yol izlenir. Sonuçlar genellikle kişinin yaşantısından ya da grubun daha gerçek yaşantısından alınarak çizilir. Doğaçlama yaratıcı dramının temel çalışmasıdır (Üstündağ, 1998).

Doğaçlama, tasarlanmadan o an gerçekleşen bir eylemdir. Önceden hiç belirlenmemiş veya çok az tasarlanmıştır. Liderin yönergesi ile doğaçlama süreci başlatıldığında, katılımcı kendisine verilen konu üzerinden yola çıkarak anlık canlandırma yapar. Doğaçlama bireyin doğaçlama yeteneğini hem geliştiren hem de improvize yani anlığa ihtiyaç duyan bir tekniktir. Doğaçlama sürecinde anlık canlandırmalar, yeniden ve aynen canlandırılmaz, yinelenemez (Peker, 2015).

Rol Oynama

Rol oynama tekniği genel olarak doğaçlama tekniği ile iç içe kullanılır. Rol oynama tekniğinde katılımcılar başka birinin yerine geçip eylemde bulunurlar. Bireyler üzerinde gerçek dünya ile deneyim kazandırma özelliği olduğu gibi kişiler arasındaki iletişim becerilerini de geliştirir. Rol oynama tekniğinde bireyler farklı açılardan olaylara bakma şansı yakaladığı için empati becerilerine de katkı sağlamış olur (Adıgüzel, 2015).

Rol oynama, başka birinin yerine geçerek yapılacak olan eylemi veya görevi başka birinin üstlenip yapacağı tekniktir. Rol yapmak mecazi olarak, doğal olmayan davranışları içermektedir. Yaratıcı drama sürecinde ise doğaçlama tekniği ile birlikte kullanıldığında, başkalarının görevlerini üstlenmek, başkasının yerini kabullenmek ve o durumu canlandırma etkinliğidir (Peker, 2015).

Fotoğraf Karesi

Fotoğraf karesi tekniğinde katılımcılara bir konu verilir, konu hakkında kısa bir tartışma ve planlama süresi tanıtılır. Katılımcılar grup haline bölünebilir. Verilen tema sonrasında gruplardan kısa bir tartışma sonrasında fotoğraf karesi oluşturmaları

istenir. Fotoğraf karesi tekniğini, anlamın vücut bulması olarak tanımlamak mümkündür. Süre açısından ekonomik ve kalabalık sınıflar için uygun bir teknik olarak bilinmektedir (Vural & Somers, 2012).

Donuk imgeler

Donuk imge grup üyelerinin bireysel veya küçük gruplarla, kendi bedenleriyle hareket, ses ve söz olmadan anlamlı görüntüler oluşturma ve yansıtma biçimidir (Kemer & İşler, 2022). Uygulaması kolay ve etkili bir tekniktir. Oluşturulan görüntüler bir fotoğraf, bir heykel, bir ifade formu içinde olmalıdır. Yaratıcı drama sürecinin içerisinde önemli bir durumun canlandırmasını donuk bir görüntü haline getirerek “hareketsiz” bir biçim vererek yaparlar. Tekniğin amacına ulaşması, oluşturulan imgenin izleyen grup tarafından anlamasına bağlıdır. Oluşturulan imge, olabildiğince anlaşılır ve yalın olmalıdır (Erdem, 2021).

Bilinç Koridoru

Bilinç koridoru, bireylerin yaşamlarında bir ikilem olduğunda veya bir seçim yapması gerektiğinde kullanılan tekniktir. Katılımcılar, birer duvar gibi karşılıklı dizilerek bir koridor oluştururlar. İkilem yaşayan karakter, katılımcıların oluşturduğu koridorda yavaş yavaş ilerlerken, koridor oluşturan katılımcıların her biri farklı düşünce ve duyguları yansıtan birer cümle söyleyerek karakterin vicdanının sesi olurlar. Burada, her katılımcının farklı öneri ve fikir sunma olasılığı vardır. Karakter koridorda ilerlerken, sesleri şiddeti artar. Bu süreçte, koridor boyunca önerilen düşünceler ve duygusal uyarımlar doğrultusunda ikilem yaşayan bireyin bir karara varmasına yardımcı olmaktadır (İper, 2019).

Sıcak Sandalye

Sıcak sandalye tekniği, yaratıcılığın gelişmesinde kullanılan bir tekniktir. Yaratıcılığı geliştirmeye ek olarak soru sorma, tartışma, görüşme yapma ve danışma gibi durumlar karşısında da katılımcıların gelişim gösterebilecekleri bir yöntemdir. Sıcak sandalye tekniğinde bir konu belirlenir ve konu dışına sapmadan katılımcılardan biri konuşma yapar ve diğer katılımcılar konuşmacıya yine konuya bağlı kalarak soru sorarak tartışma sağlanır (Güven, 2013). Sıcak sandalye tekniği, eleştirel düşünme ve kendini ifade etme becerilerinin geliştirilmesi adına önemli bir tekniktir (Yılmaz, 2013).

Tiyatro Metinlerin Tarihsel Evrimi

Oscar Brockett, tiyatronun kökenlerini insanlık tarihinin ilk dönemlerindeki ritüeller ve toplumsal etkinlikler çerçevesinde ele alır. Ona göre, dini ritüeller ve toplumsal kutlamalar, tiyatronun temelini oluşturmuş; Antik Yunan döneminde Dionysos adına düzenlenen şenlikler ise dramatik anlatının ilk uygulamalarından biri olarak öne çıkmıştır. Bu şenliklerde gerçekleştirilen ilahi ve dansların, zamanla bireysel performanslara dönüşerek tragedya ve komedy türlerinin ortaya çıkışını sağladığı belirtilir. Brockett ayrıca, tiyatronun yalnızca Batı geleneğine özgü bir olgu olmadığını; dramatik unsurların farklı kültürlerin ritüel ve hikâye anlatımı pratiklerinde de görülebileceğini vurgular. İnsan doğasının toplumsal bağ kurma, kendini ifade etme ve taklit etme eğilimlerini, tiyatronun ortaya çıkışındaki temel dinamikler olarak tanımlar (Brockett ve Hildy (1999)).

Antik Yunan'da Dionysos şenliklerinde kullanılan dramatik yapı, tragedya ve komedy türlerinin temelini attıktan sonra Roma tiyatrosu, bu Yunan geleneğinden esinlenerek ihtişamlı yapılar ve teknik yeniliklerle tiyatro sanatının geniş kitlelere yayılmasını sağlamıştır. Bu yayılma sürecinden sonra, tiyatro Orta Çağ'da kilise merkezli bir yapıya bürünmüş ve dinsel bir görev üstlenmiştir. Rönesans döneminde ise bilim ve yaratıcılığın ön plana çıkmasıyla tiyatro, daha sanatsal içeriklerin bütünleşmesiyle yeni bir döneme evrilmiştir. Tiyatronun bu uzun tarihsel süreçteki dönüşümünün, toplumsal yapının ve ideolojilerin bir yansıması olduğu vurgulanmaktadır. Antik Yunan'da ilk tiyatro metinleri yazılmaya başlanmış ve bu dönemde tragedyanın öncüsü olarak kabul edilen Aiskhylos, Sophokles ve Euripides, komedyada ise Aristophanes tiyatro tarihine damga vurmuş önemli isimlerdir. (Özdemir Nutku, 2000).

Aiskhylos, soylu bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş ve gençlik yıllarında Büyük Pers Savaşları'na katılmıştır. Tiyatroya genç yaşlarda ilgi duyan Aiskhylos, 70'ten fazla oyun yazmış olmasına rağmen, günümüze yalnızca 7 eseri ulaşmıştır. Dionysos adına düzenlenen şenliklerde 12 kez birincilik kazanarak dönemin önde gelen sanatçılarından biri olmuştur. Sophokles, Atina'nın en hareketli dönemlerinde yaşamış, iyi bir eğitim almış ve 90 yıllık ömrüne 100'ü aşkın oyun sığdırmıştır. Ancak, onun da günümüze sadece 7 eseri ulaşmıştır. Sophokles, tiyatro sahnesinde eserleriyle derin bir iz bırakmış ve tragedyanın gelişiminde önemli bir rol

oynamıştır. Euripides ise modern görüşlü bir tragedya yazarı olarak tanınır. Yalnız bir yaşam sürmeyi tercih eden Euripides, eserlerinde kadın psikolojisine ve toplumsal sorunlara odaklanmış; seyircilerine sorgulamayı teşvik etmiştir. Çok tanrılı düzeni ve Atina'nın demokrasi anlayışını eleştiren yazıları, onun döneminde Aiskhylos ve Sophokles kadar popüler olmasa da, sonraki kuşaklar tarafından büyük bir değer görmüştür. Bu üç tragedya yazarının eserleri, Antik Yunan tiyatrosunun temel taşlarını oluşturmuş ve günümüzde tiyatro literatüründe önemli bir yere sahip olmuştur (Aşır, 2019).

Eski Yunan tiyatrosunun en önemli komedi yazarlarından biri olan Aristophanes, Antik Yunan'dan günümüze kadar ulaşabilen tek komedi yazarı olarak öne çıkmaktadır. Eserlerinde, dönemin siyasal, toplumsal ve kültürel yapıları üzerinde taşıyarak eleştiri geliştiren Aristophanes, aynı zamanda barış, kadın hakları gibi evrensel konuları da işlemiştir. Bu şekilde, hem çağının sorunlarına dair derin bir farkındalık yaratmış hem de toplumu sorgulamaya teşvik etmiştir (Kundakçı, 2018).

Roma tiyatrosu, Yunan tiyatrosundan büyük ölçüde etkilenmiş, ancak farklı bir yapı ve düzenle gelişmiştir. Mimari açıdan dikkat çeken bu anlayış, Yunan döneminin aksine sahne binalarına odaklanmış ve daha geniş kitlelere hitap edebilmek için daha büyük seyirci kapasitelerine sahip olacak şekilde tasarlanmıştır. Roma tiyatrosunda eğlence ön planda tutulmuş; bu bağlamda, gladyatör dövüşleri görsel bir şova dönüşerek halkın ilgisini çekmek amacıyla sahnelenmiştir. Gösterilerde sıklıkla şiddet ve cinsellik görsellerine yer verilmiş, bu unsurlar toplumun dikkatini çekmek için kullanılmıştır. Ayrıca, tiyatro, dönemin politik güçleri tarafından bir propaganda ve manipülasyon aracı olarak da işlev görmüştür (Temel, 2016).

Roma tiyatrosunda metinler, başlangıçta Yunan döneminin etkilerini taşımış, ancak zamanla Roma toplumunun ihtiyaçlarına, kültürel değerlerine ve siyasi yapısına hizmet edecek bir biçimde dönüşmüştür. Roma'nın ilk yazarlarından Livius Andronicus, Yunan döneminde yazılmış oyunları Latinceye çevirerek sahneye uyarlamıştır. Plautus ve Terentius gibi Romalı yazarlar ise özgün eserler kaleme alarak yerel karakterlere ağırlık vermiştir. Bu iki yazar, Roma halkının eğlence odaklı bir yapıya sahip olduğunu fark etmiş ve komedi türüne yönelmiştir. Buna

karşılık, trajedi türündeki eserler dönemin liderleri tarafından propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Sonuç olarak, Roma tiyatrosunun halk merkezli ve eğlenceye yönelik bir anlayış benimsediği, bu durumun tiyatro metinlerinin biçim ve içerik açısından değişiminde etkili olduğu görülmektedir (Semercioğlu, 2020).

Orta Çağ dönemi, aynı zamanda "Karanlık Çağ" olarak da adlandırılmaktadır. Bu dönemde tiyatro, kilisenin baskısı altında kalmış ve kilisenin denetimine girmiştir. Bu nedenle dini temalar ön plana çıkmıştır. Sahne gösterilerinin yerini, dini ritüeller, kutlamalar ve öğretiler almış, Hristiyanlık Orta Çağ tiyatrosunun gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Orta Çağ tiyatrosunun ilk evrelerinde, İncil'den alınan hikayeler dramatik yapıları oluşturmuş ve sahnelemenin temelini oluşturmuştur. Bu dönemdeki tiyatro, manastırlarda gerçekleştirilen dini gösterilerle sınırlıydı ve bu gösteriler çoğunlukla Kutsal Kitap'tan alınan öykülerle yapılandırılmıştır. İlk başlarda bu gösteriler halka yasaklanmış, yalnızca elit sınıfa hitap etmiştir (Türkben, 2015).

Ortaçağ tiyatrosunun metinlerinin yapısal gelişimi üç aşamada incelenebilir. Bu yapının evriminde, din ve toplumsal koşullar önemli bir rol oynamıştır. İlk aşamada, Hristiyanlığın yayılmasını sağlamak amacıyla öğretici metinler yazılmıştır. Bu üç aşama; Litürjik (İbadet Oyunları), Mystery (Misteri Oyunları) ve Morality (Ahlak Oyunları) olarak belirlenmiştir. Litürjik oyunlarda İncil'deki öyküler kullanılarak dini ayinlerde dramatik gösterimler yapılır. Mystery oyunları, 12. yüzyılda ortaya çıkmış ve dikkat çekmiştir. Bu oyunlar, İsa'nın doğumundan çarmıha gerilişine kadar olan süreci dramatize eder. Morality oyunlarında ise karakterler, insani durumları ele alarak izleyicilere ahlaki dersler verir. Bu oyunlar, didaktik bir yapıya sahiptir ve toplumun eğitilmesi ile dini değerlerin yayılması amacını taşır. Halkın ilgisini çekmek için bu oyunlar, halk diline yakın bir biçimde yazılmıştır (Dönmez, 2023).

1453-1600 yılları arasında, İtalya'da başlayıp zamanla tüm Avrupa'ya yayılan Rönesans dönemi, sanatın aydınlanma sürecini başlatmıştır. Okuryazarlık oranının artması ve matbaanın etkisiyle klasik metinler hızla yayılmaya başlamış, bu süreç, kilisenin sanat üzerindeki etkisinin zayıflamasına zemin hazırlamıştır. Aynı dönemde, tüccar sınıfı sanatın önemli koruyucuları haline gelmiştir. Rönesans'ın bu

parlak etkisi, modern tiyatronun temellerinin atıldığı bir dönem olarak kabul edilmektedir (Fişenk, 2021).

Rönesans dönemi, tiyatronun büyük bir değişim geçirdiği bir dönemdir. Bu dönemde, Orta Çağ'ın tiyatroya bıraktığı dini temaların yerini, insan odaklı temalar almaya başlamıştır. Yazılan metinler daha özgür ve esnek hale gelirken, tiyatro metinlerinde karakter derinliği ve çatışmalar ön plana çıkmıştır. Dönemin önemli yazarlarından biri William Shakespeare'dir (Sürmeli, 2010).

Rönesans dönemi ve sonrasında günümüze kadar ulaşan eserleriyle, tiyatro sanatının en önemli isimlerinden biri olan William Shakespeare (1564-1616), İngiliz yazar, oyun yazarı ve şairdir. Shakespeare, tiyatro oyunları ile tanınmış ve eserleri, dünya çapında orijinal metinlerine sadık kalarak ya da günümüz şartlarına göre uyarlanarak hala sahnelenmektedir. Eserlerinde, aşk, ihanet, güç, hırs ve insan doğası gibi evrensel temaları işler. Bu temaların her dönemde geçerliliğini koruyan bir şekilde ele alınmasında büyük bir ustalık sergileyen Shakespeare'in metinleri, genellikle serim, gelişme, düğüm, düşüş ve çözüm yapısına sahip, genelde 4 veya 5 perdeden oluşmaktaydı. Çatışmaların yoğun olduğu bu oyunlar, aynı zamanda toplumsal ve politik eleştiriler de içermektedir (Varal, 2023).

Yaratıcı Drama Oturumlarında Tiyatro Metinlerinin Kullanılması

Tiyatro metinleri, drama oturumlarında etkinlik planlamaya elverişli bir yapı sunmaktadır. Dil sanatlarının birden fazlasına hitap eden bu metinler, dramatizasyon çalışmaları için hazır materyaller sağlamaları nedeniyle, yaratıcı dramada belirli bir konuyu işlemek için önemli bir kaynak niteliğindedir (Ulutaş, 2018).

Katılımcılar, yaratıcı drama oturumlarında iletişim, empati ve problem çözme becerilerini deneyimleme olanağı bulurlar. Bu süreçte tiyatro metinleri kullanılarak, oyun karakterleri aracılığıyla farklı duyguları ve çeşitli sorunları keşfetmeleri sağlanır ve çözüm üretmeleri desteklenir. Böylece öğrenme sürecine önemli bir katkı sağlar (Tuzcuoğlu & Adıgüzel, 2021).

Yaratıcı drama etkinliklerinde tiyatro metnlerinin kullanılması, bireylerin toplumsal farkındalık oluşturulması açısından etkili bir yöntemdir. Tiyatro metinleri, bireylerin konuşma, dinleme ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Absürt metin ve benzer türler, bireylerin toplumsal sorunları ele almasını sağlayarak katılımcılara farklı bakış açıları geliştirme imkânı sunar. Bu tür metinler, drama oturumlarında katılımcıların etkinliğe aktif katılımını teşvik ederken, hem bireysel hem de toplumsal sorunların çözülmesi için zemin hazırlar (Çetinkaya & Adıgüzel, 2018).

Tiyatro ve dramanın rol yapma ve doğaçlama özellikleri, katılımcılar açısından bir davranışı daha anlaşılır kılmaktadır. Tiyatro metinleri, bir problem çerçevesinde çözüm arayan karakterlerin insani durumlarını yansıtarak, katılımcıların bu karakterleri canlandırırken özeleştiri yapabilmesine olanak tanır. Bu süreç, empati becerisini geliştirmenin yanı sıra, bireylerin farkında olmadıkları yönlerini keşfetmelerine de katkıda bulunur. Ayrıca bir konunun öğrenilme ve kavranma sürecini eğlenceli hale getirerek katılımcıların motivasyonunu artırır. Yaratıcı drama, yaparak ve yaşayarak öğrenme özelliği sayesinde, işlenen konuların doğrudan ve etkili bir şekilde kavranmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda, yaratıcı drama sürecine tiyatro metnlerinin dahil edilmesi, katılımcılara ele alınan konuyu farklı karakterlerin bakış açılarından değerlendirme fırsatı sunar ve kendilerini daha rahat ifade etmelerine yardımcı olur (Zeyrek, 2020).

İlgili Araştırmalar

Kaya ve Antepli (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, 5-6 yaş aralığındaki 16 öğrenciyle “Yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi” uygulamalarının etkili olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmada, okul öncesi dönemdeki çocukların sevgi, saygı, sorumluluk, iş birliği, paylaşma, hijyen, sabır, güven, dürüstlük, çalışkanlık ve adalet gibi değerleri keşfetmeleri ve bu değerlere yönelik farkındalık geliştirmelerinde yaratıcı dramanın rolü araştırılmıştır. Değerler eğitimi kapsamında hazırlanan oturumlar, 18 hafta boyunca haftada bir saatlik dersler şeklinde uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Dönemde Yaratıcı Drama Yoluyla Değerler Eğitimi Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Katılımcıların drama oturumları öncesinde ve sonrasında bu

anketten aldıkları puanlar arasındaki anlamlı farklılık Wilcoxon sıralar testi ile analiz edilmiştir. Sonuçlar, yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimi üzerinde olumlu ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Namdar vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, sınıf öğretmenlerine yönelik yaratıcı drama oturumları aracılığıyla yürütülen değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu, Türkiye'nin farklı bölgelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan toplam 27 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan çalışmada, gelişimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin veriler, uygulama öncesi ve sonrası yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve kodlama tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Sonuçlar, yaratıcı drama yönteminin değerler eğitiminin geliştirilmesine katkı sağladığını; öğretmenlerin hem kişisel gelişimlerine hem de değerlerin içselleştirilmesi ve aktarılması süreçlerine olumlu yönde etki ettiğini göstermektedir. Araştırma bulgularına dayanarak, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanarak değerler eğitimi uygulamalarının yaygınlaştırılabileceği önerilmektedir.

Ceyhun (2022) tarafından gerçekleştirilen Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarında Yer Alan Tiyatro Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi adlı çalışmanın amacı, tiyatro metinlerinde değerler listesinde yer alan değerlerin bulunup bulunmadığını belirlemek ve bu değerlerin hangi amaçlarla işlendiğini ortaya koymaktır. Araştırmada, betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. İncelenen 15 Türk tiyatro metninde toplam 392 değer tespit edilmiş olup, metinlerde en çok saygı ve hoşgörü değerlerine yer verildiği belirlenmiştir. Çalışma sonucunda tüm değerlere ulaşılmamış olmakla birlikte, Türk Dili ve Edebiyatı dersi için mevcut değerlerin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Batur ve Şaşmaz (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, 2016-2017 sezonunda Devlet Tiyatroları tarafından sahnelenen çocuk oyunları, değerler eğitimi ve Türkçeye katkısı açısından incelenmiştir. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan bu çalışmada, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, söz konusu sezonda sahnelenen on tiyatro oyunu oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, incelenen oyunların değerler eğitimi açısından zengin bir içeriğe sahip olduğu, ancak

atasözlerine sınırlı düzeyde yer verildiği tespit edilmiştir. Buna karşın, oyun metinlerinde deyimler, ikilemeler, kalıp sözler ve yansıma kelimelerin daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu metinlerin Türkçe öğretimi ve değerler eğitimi açısından faydalı kaynaklar olduğu düşünülmektedir.

Şahin ve Doğan (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, drama yöntemiyle değer öğretiminin, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bireysel değer yargıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntem ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan bir üniversitenin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma verileri iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada, "Kişisel Değerler Envanteri" ölçeği uygulanmış, ikinci aşamada ise öğrenci çıktıları (slogan yazma, diyalog oluşturma, kısa senaryo yazma, resim çizme vb.) analiz edilmiştir. Nicel veriler, SPSS 20 istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiş, bireysel değerler envanterinden elde edilen puanların normal dağılım göstermesi nedeniyle ön test-son test karşılaştırmaları için bağımlı gruplar t-testi uygulanmıştır. Nitel veriler ise uygulamalar sonunda öğrenci değerlendirmelerinden elde edilen yazılı dokümanlar aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma bulguları, drama oturumlarının öğretmen adaylarının değerleri öğrenme sürecinde anlamlı bir farklılık yarattığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, dramanın Sosyal Bilgiler dersi kapsamında değerlerin kazandırılmasında etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Şar (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Geleneksel Türk Tiyatrosu türlerinden ortaoyununa ait bazı metinler değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Araştırmada, on kök değer ile bu değerlere bağlı tutum ve davranışlar öncelikli olarak ele alınmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmış; her metin, belirlenen değerler doğrultusunda iki kez okunarak analiz edilmiştir. İncelenen metinlerde tespit edilen değerler ayrı ayrı sunulmuş, araştırma bulgularına göre on kök değerlerin metinlerde sıklıkla vurgulandığı belirlenmiştir. Elde edilen veriler, saygı değerinin en fazla tekrar edilen değer olduğunu ortaya koyarken, adalet değerinin en az vurgulanan unsur olduğunu göstermektedir. Araştırma sonucunda, incelenen tiyatro metinlerinin değerler eğitimi kapsamında kullanılabilecek çok sayıda örnek içerdiği tespit edilmiştir. Bu

metinlerin, değerler eğitimi sürecinde yararlanılabilecek önemli kaynaklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akhan vd. (2020) çalışmalarında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarına, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri kapsamında yer alan “milli, manevi ve evrensel değerleri gözetme” ilkesini ve eğitimciler için etkili ilkelerdeki evrensel değerleri yaratıcı drama yöntemiyle aktarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 bahar döneminde bir devlet üniversitesinde gönüllü olarak katılım sağlayan 23 öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcılarla toplamda 45 saat süren drama oturumları gerçekleştirilmiştir. Bu oturumlarda öncelikle iletişim, güven ve uyum çalışmaları yapılmış, ardından evrensel değerleri ele almak amacıyla Türk tarihinden seçilen önemli şahsiyetlerin yaşamları ve sözleri temel alınarak 13 atölye düzenlenmiştir. Karma yöntem kullanılan araştırmada, nicel veriler “Schwartz Değerler Ölçeği” ve “Değerler Ölçeği” ile toplanmış; nitel veriler ise betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Son test sonuçları, atölyelere katılan bireylerin evrensel değerlere yönelik farkındalık kazandığını ve yaratıcı drama yönteminin değerler eğitiminde etkili bir yaklaşım olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının evrensel değerlere karşı bilinçlendiği ve yaratıcı drama yönteminin değer aktarımında önemli bir araç olduğu söylenebilir.

Kara ve Kayıran (2024) çalışmalarında, dördüncü sınıf ilkokul öğrencilerinin sorumluluk, saygı ve sabır değerlerini kazanmaları üzerinde yaratıcı drama yönteminin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, karma yöntem desenlerinden biri olan paralel karma model kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubu, 2018-2019 akademik yılının güz döneminde bir devlet okulunda öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada deney ve kontrol grupları kullanılmış olup, deney grubunda 42, kontrol grubunda ise 40 öğrenci yer almıştır. Araştırma verileri, Sorumluluk Ölçeği, Saygı Eğilimi Ölçeği, Sabırlı Davranış Ölçeği, Öğrenci ve Öğretmen Günlükleri, Öğretmen Görüşme Formu ve Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Ayrıca, uygulama öncesinde ve sonrasında değerlerdeki değişimi analiz edebilmek amacıyla Kelimelerle Çağrışım Testi kullanılarak ek veriler elde edilmiştir. Sonuç olarak, değerler eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması, öğrencilerin değerleri içselleştirmesi, soyut

kavramları somutlaştırarak daha anlaşılır hale getirmesi ve değerlere yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerini desteklemesi açısından oldukça etkili bulunmuştur.

Memduhoğlu ve Yüce'nin (2020) gerçekleştirdiği bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminin drama yöntemiyle birlikte verilmesinin önemine ilişkin görüşlerini belirlemek ve bu yöntemi ne sıklıkla kullandıklarını tespit etmektir. Nitel araştırma yöntemiyle tasarlanan bu çalışma, Van'ın Erciş ilçesinde ilkokullara bağlı anasınıflarında ve bağımsız anaokullarında görev yapan 14 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, katılımcılarla birebir görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, katılımcıların değerler eğitiminde drama yöntemine sıklıkla yer verdiklerini ve bu yöntemin çocukların değerler eğitimi içselleştirmesinde oldukça faydalı ve etkili olduğunu düşündüklerini ortaya koymuştur. Katılımcılar ayrıca, drama yönteminin soyut kavramları somutlaştırma noktasında önemli bir işlev gördüğünü vurgulamıştır.

Çelik ve Buluç'un (2016) gerçekleştirdiği bu çalışmada, yaratıcı drama yönteminin alanlar arası yaklaşımla değerler eğitimine uygulanmasının, öğrencilerin saygı, duygulara ve düşüncelere hoşgörü ile bilimsellik değerleri üzerindeki etkisi belirlenmiştir. Araştırma, karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Akyurt ilçesindeki bir devlet okulunda eğitime devam eden ilk okul 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda, öğrencilerin uygulama sürecine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından "Saygı, Duygulara ve Düşüncelere Hoşgörü Tutum Ölçeği", "Bilimselliğe Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Görüş Belirleme Formları" gibi çeşitli ölçme araçları geliştirilerek uygulanmıştır. Nicel verilerin analizinde bağımlı örneklem t-testi, bağımsız örneklem t-testi, Mann Whitney U testi ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın sonucunda, yaratıcı drama yönteminin disiplinlerarası yaklaşımla değerler eğitimine entegre edildiği deney grubundaki öğrencilerin ilgili değerlere yönelik tutum puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu saptanmıştır.

Hong ve Hong (2022) yaptıkları çalışmada, yaratıcı drama ve tiyatro metinlerinin değerler eğitimi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamışlardır.

Araştırma, empati, hayal gücü ve toplumsal değerlerle ilgili gelişim sağlamak için yaratıcı drama yönteminin etkili bir araç olabileceğini göstermeyi hedeflemiştir. Yaratıcı drama, katılımcılara olaylara farklı bir perspektiften bakma imkânı sunarak, toplumsal ve bireysel rollerde düşünmelerini sağlar ve empati becerilerinin gelişimine olumlu katkılarda bulunur. Tiyatro metinlerinin de sürece dahil edilmesi, içeriğin zenginleşmesini amaçlamaktadır. Araştırma sonuçları, yaratıcı drama yönteminin tiyatro metinleriyle birlikte uygulanmasının, değerler eğitimi sürecini daha öğrenilebilir ve etkili hale getirebileceğini ortaya koymuştur.

Kılıç ve Namdar (2021), bu çalışmada drama etkinliklerinin okul öncesi çocukların değerler eğitimi kazanma üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada, ön test-son test kontrol gruplu deneysel tasarım kullanılmıştır. Çalışma grubunu, Türkiye'deki bir devlet anaokulunda eğitimine devam eden 5-5,5 yaş arasındaki 44 çocuk oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, Okul Öncesi Değerler Ölçeği Öğretmen Formu, Aileler Formu, Kişisel Bilgiler Formu ve gözlemler aracılığıyla toplanmıştır. Nicel veriler, tanımlayıcı istatistikler, Mann Whitney U Testi ve Wilcoxon Sıralı İlişkiler Testi ile analiz edilirken, nitel veriler içerik analiziyle incelenmiştir. Araştırma bulguları, deney grubunun, ön testte kontrol grubuna göre anlamlı şekilde daha yüksek puanlar elde ettiğini göstermektedir. Sonuç olarak, yaratıcı drama temelli uygulamaların, okul öncesi çocuklara değerlerin öğretiminde müfredatta yer alan geleneksel etkinliklere kıyasla daha öğretici ve etkili olduğu bulunmuştur.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama teknikleri, verilerin toplanması, verilerin analizi ve araştırmada etik yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Nitel araştırmalar, farklı disiplinler arasında bağ kurmak amacıyla, araştırmacı odaklı bir inceleme sürecini daha öznel bir kavramla incelemektedir. Algıda derinlik kazandırma, bireyin öz potansiyel farkındalığının geliştirilmesi ve sosyal yapıların bilgi üretiminin geliştirilme biçimi olan bu yöntem, nitel araştırma olarak tanımlanmaktadır (Baltacı, 2019). Araştırmanın öznel görüşlerinin ön planda olduğu bu yöntem, olay ve nesneleri bireyin algı ve tasviriyle ilgili ortaya bir nitelik sunmaktadır (Berg & Lune, 2019). Nitel araştırma yöntemleri; anlatı araştırması, kuram oluşturma, etnografi, durum çalışması ve fenomenoloji gibi farklı yaklaşımlarla süreci değerlendirmektedir. Fenomenoloji, bir grupta birlikte yapılan çalışmada, ortak paylaşılan tecrübelerin vurgulanmasıdır (Tekindal & Arsu, 2020). Nitel araştırmalarda bahsedilen farklı disiplinler; bu araştırmada yaratıcı drama, tiyatro ve değerler eğitimi birleştirilerek bir bütün olarak süreci gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda, araştırma yaratıcı drama oturumlarında tiyatro metinlerinin araştırmacı tarafından geliştirilerek değerler eğitimine katkıda bulunması hedeflenmiştir. Yaratıcı drama oturumları oluşturulurken; karakterlerinin derinliği ve aralarındaki çatışmaların yoğunluğu, yazarın dönemine bağlı olarak iktidar hırsı, güç, adalet, hukuk, ihanet, sadakat, aşk ve tutku gibi temaları, drama oturumlarında değer eğitimi açısından zengin bir içerik sunması nedeni ile oturum planlarında William Shakespeare'in metinlerinden yararlanılmıştır. Kullanılan üç farklı disiplinin bir arada gerçekleştirilerek, yaratıcı drama oturumlarında değerler eğitiminin tiyatro metinleriyle ilişkilendirilmesi ile ilgili literatüre katkı koymak amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, KKTC'nin başkenti Lefkoşa'da yer alan özel bir üniversitenin 2024-2025 akademik güz dönemi, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, Yaratıcı Drama dersi alan üçüncü sınıf lisans öğrencileri oluşturmuştur. Sınıfta mevcut olan 33 kız, 10 erkekten oluşan toplamda 43 katılımcı, gönüllülük esası çerçevesinde 8 haftalık ders çizelgesinde araştırmacının tiyatro metinlerini geliştirerek oluşturduğu değerler eğitimi yaratıcı drama oturumları uygulaması yapılmıştır.

Drama oturumlarında Shakespeare'in metinlerinden kullanılan metinler; *“Macbeth, Kral Lear, Otello, Romeo ve Juliet, Hamlet, Venedik Taciri, Julius Caesar, III. Richard”*.

Araştırmacı tarafından tasarlanan sekiz haftalık drama oturumları, alan uzmanlarının görüşleri alınarak yapılandırılmış ve form son haline dönüştürülmüştür.

Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından hazırlanan form, yaratıcı drama alan uzmanlarının görüşleri alınarak yapılandırılmış ve son haline dönüştürülmüştür. Kişisel bilgiler, görüşme yeri, değerler eğitimi, tiyatro ve değerler eğitiminin uyumunu anlamak amacı ile görüşme formu kullanılmıştır. Tiyatro metinleri ile yapılandırılmış yaratıcı drama oturumlarının yetişkinlerde değerler eğitimine katkısı üzerine uygulamalı çalışma yapılmış, oturumların sonunda, yaratıcı drama ile değerler eğitimine tiyatro metinlerinin katkısı üzerine görüşler yazılı olarak alınmıştır.

Verilerin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır, bu bağlamda yaratıcı drama alan uzmanlarına danışılmıştır. Nitel araştırmalarda görüşme tekniği, kişilerin deneyimlerine dayanarak elde ettikleri deneyimlerini, geliştirilen algı ve değerleri anlamlandırmak amacıyla kullanılan teknik, görüşme tekniği olarak tanımlanmaktadır. Veri toplama aracına göre görüşme türleri; yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir (Dömbekci ve Erişen, 2022). Bu araştırmada yarı-yapılandırılmış görüşme soruları

kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bu teknik, katılımcıların yanıtlarında ucu açık biçimde cevap verebilme rahatlığı ve yanıtları ifade etmede kolaylık sağlamaktadır (Karahana, Uca ve Güdük, 2022).

Araştırmacı tarafından geliştirilen 8 haftalık oturma planlarında, Shakespeare'in metinlerinden faydalanılarak katılımcılara doğaçlama ve rol yapma teknikleriyle canlandırmalar gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, oyunların hikyeleri masalsı bir anlatı formuna uyarlanmış, belirlenen değerler doğrultusunda bazı karakterlere yeni özellikler eklenmiş ve katılımcılardan bu karakterleri yorumlayarak doğaçlama yapmaları istenmiştir. Böylece, katılımcıların canlandırma sürecinde değerleri deneyimlemeleri ve süreci içselleştirmeleri amaçlanmıştır. Değerler eğitiminde araştırmacı tarafından ele alınan, sınıf ortamına uygulama öncesi cevapları açık uçlu hazırlanan n görüşme formu; yaratıcı drama oturumları bitiminde son görüşme formu planlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti başkenti Lefkoşa'da yer alan özel bir niversitenin 2024-2025 akademik gz dönemi, Yaratıcı Drama dersi alan Okul ncesi ğretmenliği bölümü lisans üçüncü sınıf 18 yaş ve üstü yetişkin öğrencilere etkinlik yapmak üzere, niversitenin Bilimsel Araştırma Etik Kurulu izin yazısı alınarak sınıf ortamında uygulanmıştır. Değerler eğitiminde yaratıcı drama sürecine tiyatro metnlerinin dahil edilmesi üzerine hazırlanan eğitim paketini incelemek üzere 8 haftalık yaratıcı drama oturma planı hazırlanmıştır. Etkinlikler alan uzmanlarından görüşler alınarak tasarlanmıştır. Etkinlikler haftada 3 saat olmak üzere toplamda 24 saat yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Yaratıcı drama dersinde araştırmacı tarafından alan uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanan tiyatro metinleriyle yapılandırılmış oturumların değerler eğitime katkısının, drama dersinde uygulanmıştır. Yaratıcı drama eğitimi alan öğrencilere uygulanan ön görüşme ve son görüşme sorularının dönütleri bulgular kısmında tablolar halinde belirtilmiş, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilerek

açıklanmıştır. Bulguların araştırmacı tarafından yorumlanarak, yanıtların özetler halinde ve tematik olarak yorumlanarak okuyucuya sunulması yöntemi, betimsel analiz olarak tanımlanmaktadır (Deniz & Eryılmaz, 2019).

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde; yetişkinlerde değerlerin geliştirilmesi için hazırlanan drama oturumları, katılımcıların uygulama öncesi ve sonrası görüşleri, yetişkinlerin değerler eğitimine katkısı yaratıcı drama oturumu süresince drama liderinin sürece dair görüşleri bulgularına yer verilerek çalışma öncesi ile çalışma sonrası arasındaki ilişki yorumlanmıştır.

Katılımcıların Değerler Konusunda Uygulama Öncesi ve Sonrası Görüşleri

Değerlerin Hayatımızdaki Rolü Hakkında Katılımcıların Düşünceleri.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Değerler hayatımız için önemlidir	17 kişi	%39.5	32 kişi	%72	+32.5
Değerler toplumsal huzur sağlar	7 kişi	%16.2	7 kişi	%16.2	0

Katılımcıların uygulama öncesi ve sonrası gerçekleştirilen görüşmelerde verdikleri yanıtlar incelendiğinde, ön görüşmede katılımcıların %25'inin değerlerin yaşamımızdaki rolünün önemini vurguladığı görülmüştür. Uygulama sonrasında ise bu oran %72'ye yükselmiştir. Öte yandan, katılımcıların %16.2'si değerlerin toplumsal huzur açısından önemli olduğunu belirtmiş, ancak bu görüşü savunan bireylerin farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Ön görüşmede bazı katılımcılar, değerlerin bireyin kimlik oluşumunda ve insan ilişkilerindeki rolüne dikkat çekerken, son görüşmede verilen yanıtların daha çeşitli temalar altında toplandığı belirlenmiştir. Bu durum, katılımcıların değerleri içselleştirdiğini ve konunun kavranma düzeyinin arttığını göstermektedir. Özellikle uygulama sonrasında, katılımcılar doğru iletişim kurmanın değerlerin bir yansıması olduğunu ifade etmişlerdir. K1, K5, K10, K15, K18, K20, K35 ve K36 numaralı katılımcılar, "Bireylerin değerleri öğrenmesi ve günlük yaşamlarında uygulayabilmesi,

karşısındaki kişinin karakterini anlamasını kolaylaştırarak daha sağlıklı ve etkili bir iletişim kurulmasını sağlar" şeklinde görüş bildirmiştir. İletişim, bireyin sosyal ve profesyonel yaşamının her anında etkili bir etkileşim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların %4.6'sı, değerlerin iş hayatındaki önemini vurgularken, aynı oranda katılımcı değerlerin sosyal yaşam üzerindeki etkisine dikkat çekmiştir. Literatür incelendiğinde, değerlerin bireylerin doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü ayırt etmesinde rehberlik ettiği söylenebilir. Nitekim, uygulama sonrasında bazı katılımcılar da değerlerin bireylere bu ayrımı yapmada yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, %6.9 oranındaki katılımcı, empati becerilerinin değerlerle doğrudan ilişkili olduğunu dile getirmiştir. Uygulama öncesi ve sonrası verilen yanıtlar karşılaştırıldığında, katılımcıların değerler konusunda farkındalık kazandığı ve bu farkındalığın, değerlerin yaşamımızdaki önemini daha güçlü bir şekilde vurgulamalarına katkı sağladığı görülmektedir. Bu bulgular, yaratıcı drama oturumlarının katılımcılar üzerinde olumlu bir etki yarattığını ortaya koymaktadır.

Çocuklarla İletişim Kurarken Katılımcıların Hangi Değerleri Öncelikli Gördükleri ve Nedenleri.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Sevgi	26 kişi	%60.4	28 kişi	%65.1	+4.7
Saygı	25 kişi	%58.13	26 kişi	%60.4	+2.27
Hoşgörü	10 kişi	%23.3	7 kişi	%16.2	-7.05
Dürüstlük	10 kişi	%23.3	5 kişi	%11.6	-11.65
Sorumluluk	2 kişi	%4.6	-	-	-4.6
Alçakgönüllülük	-	-	1 kişi	%2.3	+2.3
Barış	-	-	1 kişi	%2.3	+2.3

Drama oturumlarının öncesinde, katılımcıların çocuklarla iletişim kurarken en çok önemsedikleri değerler arasında *sevgi* (%60,3), *saygı* (%58,1), *hoşgörü* ve *dürüstlük* (%23,3) öne çıkmıştır. Sevgi değerini vurgulayan 26 katılımcının %65,3'ü,

çocuklarla iletişimde sevginin önemini belirtirken, saygı değerini vurgulayan 25 katılımcının %56'sı saygının çocuklarla etkili iletişimde belirleyici bir unsur olduğunu ifade etmiştir. Hoşgörü ve dürüstlük değerini önemseyen 20 katılımcının 10'u hoşgörüyü, diğer 10'u ise dürüstlüğü öncelikli olarak ele almıştır. Oturumlar sonrasında, katılımcıların çocuklarla iletişimde sevgi değerini vurgulama oranı %65,1'e, saygı değerini vurgulama oranı ise %60,4'e yükselmiştir. Saygı değerini öncelikli gören 26 katılımcının %61'i, sevgi değerini vurgulayan katılımcıların ise %67,8'i bu değerlerin çocuklarla iletişimde temel bir unsur olması gerektiğini belirtmiştir. Böylece, sevgi ve saygı değerlerinin önemine yönelik farkındalıkta belirgin bir artış gözlemlenmiştir. İlk görüşme sorularında en az vurgulanan değer *sorumluluk* olurken, son görüşme sorularında *alçakgönüllülük* ve *barış* değerleri en az tercih edilenler arasında yer almıştır. Buna ek olarak, uygulama öncesinde katılımcıların %46,5'i değerlerin iletişimdeki önemine dikkat çekerken, yalnızca %2,3'ü değerlerin eğitime katkısına değinmiştir. Uygulama sonrasında ise katılımcıların %75'i etkili iletişim için değerlerin önemini vurgularken, %30'u değerlerin eğitim sürecindeki rolüne dikkat çekmiştir. Sevgi değerini öncelikli olarak gören katılımcıların geneli “çocuğa sevgiyi hissettirmek, çocukla kurulacak iletişimin daha kolay olacağını ve çocuğun daha saygılı davranacağını” ifade etmiştir.

Yetişkinlerle İletişim Kurarken Katılımcıların Hangi Değerleri Öncelikli Gördükleri ve Nedenleri.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Saygı	36 kişi	%83.7	38 kişi	%88.3	+4.6
Sevgi	9 kişi	%20.9	9 kişi	%20	-0.9
Hoşgörü	6 kişi	%11.6	9 kişi	%20.9	+9.3
Dürüstlük	9 kişi	%20.9	7 kişi	%16.2	-4.7
Sorumluluk	3 kişi	%6.9	-	-	-6.9
Alçakgönüllülük	-	-	2 kişi	%4.6	+4.6

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Mutluluk	-	-	1 kişi	%2.3	+2.3

Katılımcılar, drama uygulamalarından önce yetişkinlerle iletişim kurarken de çocuklarla olduğu gibi en çok *sevgi* ve *saygı* değerlerine vurgu yapmıştır. Uygulama öncesinde, katılımcıların %83,7'si iletişimde öncelikli değerin saygı olması gerektiğini belirtmiş, saygı değerini vurgulayan 36 katılımcının %86'sı bu değerin iletişimde temel bir unsur olduğunu ifade etmiştir. *Sevgi* ve *dürüstlük* değerleri ise 9'ar katılımcı tarafından önemli görülmüştür. Sevgi değerini öncelikli bulan katılımcı oranı %11,1 iken, dürüstlüğü tercih eden katılımcıların %44,1'i bu değeri iletişimde öncelikli olarak değerlendirmiştir. Uygulama sonrasında, katılımcıların yetişkinlerle iletişimde en fazla önemsendiği değer yine *saygı* olmuş ve bu oran %88,3'e yükselmiştir. Saygı değerini vurgulayan 38 katılımcının %92,1'i, yetişkinlerle sağlıklı bir iletişim kurmada saygının temel bir unsur olduğu görüşünü benimsemiştir. Sevgi değerine yönelik bir değişim gözlemlenmezken, saygıyı vurgulayan katılımcıların %16,2'si *dürüstlüğü*, %20,9'u ise *hoşgörüyü* de iletişimde önemli bulmuştur. Drama oturumları öncesinde, değerlerin iletişimdeki önemini vurgulayan katılımcı oranı %44 iken, uygulamalar sonrasında bu oran %65'e yükselmiştir. Böylece, uygulamalar sonucunda yetişkinlerle etkili iletişimde değerlerin önemine ilişkin farkındalıkta %21 oranında bir artış gözlemlenmiştir.

Bireylerin Farklı Değer Sistemlerine Sahip Olmaları Katılımcılara Göre Toplumda Çatışmaya Sebep Olursa Bu Durumun Yönetimi.

	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Değerlerde Farklılıklar Çatışmaya yol açar	33 kişi	%76.7	38 kişi	%83.7	+7
İletişim Kurarak Yönetilebilir	4 kişi	%9.3	12 kişi	%27.9	+18.6

	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Farklı Değerlere Saygı ve Kabullenerek Yönetilebilir	16 kişi	%37.2	9 kişi	%20.9	-16.3
Eğitim ile Yönetilebilir	5 kişi	%11.6	8 kişi	%18.6	+7

Yaratıcı drama süreci öncesinde, katılımcıların %76.7'si bireylerin farklı değer sistemlerine sahip olmasının toplumda çatışmalara yol açabileceğini savunmuştur. Katılımcıların %2,3'ü bu tür çatışmaların dini temellere dayanabileceğini, %2,3'ü ise farklı değerlerle tanışmanın bireylere yeni bakış açıları kazandırabileceğini belirtmiştir. Çatışmaların çözümüne ilişkin olarak, %37,2'lik bir kesim herkesin kendi değerlerine sahip olduğunu ve bunlara saygı gösterilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %16,2'si ise empati becerilerinin geliştirilmesinin çatışmaların yönetilmesine katkı sağlayacağını dile getirirken, %2,3'ü bu tür çatışmaların yönetilemeyeceği görüşünü savunmuştur. Oturumlar sonrasında, bireylerin farklı değer sistemlerine sahip olmasının toplumda çatışmalara neden olabileceğini düşünen katılımcı oranı %83,7'e yükselmiştir. Katılımcıların %27,9'u çatışmaların yönetilmesi için empati becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini, %27,9'u ise iletişim becerilerinin güçlendirilmesinin etkili bir çözüm olabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, %9,3'lük bir kesim bu tür çatışmaların eğitim yoluyla önlenebileceğini savunmuştur. "Herkesin kendi değerleri vardır ve bu değerlere saygı gösterilmelidir" düşüncesini savunan katılımcı oranı ise %20,9'a düşmüştür. Uygulamalar sonucunda, katılımcılar toplumdaki çatışmaların önlenmesi açısından değerler eğitiminin önemini vurgulamış ve değerlerin bireyler arası ilişkilerde belirleyici bir rol oynadığına dair farkındalık kazanmıştır.

Değerlerin Kariyer Seçimine Etkisi.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Etkilidir	34 kişi	%79	39 kişi	%90.6	+11.6

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Meslek seçimi için önemlidir	18 kişi	%41	13 kişi	%30.2	-10.8
Saygı	5 kişi	%11.6	16 kişi	%37.2	+25.6
Sevgi	5 kişi	%11.6	6 kişi	%13.9	+2.3
Hoşgörü	1 kişi	%2.3	6 kişi	%13.9	+11.6
Dürüstlük	1 kişi	%2.3	3 kişi	%6.9	+4.6
Sorumluluk	6 kişi	%13.9	2 kişi	%4.6	-9.3
İş Birliği	-	-	4 kişi	%9.3	+9.3

Drama oturumları öncesinde, katılımcıların %79'u değerlerin kariyer seçiminde önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Meslek seçiminde değerlerin önemi, katılımcıların %41'i tarafından vurgulanmıştır. Kariyer seçiminde belirleyici olarak görülen değerler arasında *sorumluluk* (%13,9), *sevgi* (%11,6), *saygı* (%11,6), *hoşgörü* (%2,3) ve *dürüstlük* (%2,3) öne çıkmıştır. Uygulamalar sonrasında, katılımcıların %90,6'sı bireylerin kariyer seçiminde değerlerin belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Meslek seçiminde değerlerin önemi ise %30,2 oranında katılımcı belirtilmiştir. Uygulama sonrası kariyer seçiminde önemli görülen değerlerde bir artış gözlemlenmiş olup, *sevgi* (%13,9), *saygı* (%37,2), *hoşgörü* (%13,9), *sorumluluk* (%4,6), *iş birliği* (%9,3) ve *dürüstlük* (%6,9) değerleri katılımcılar tarafından özellikle vurgulanmıştır. Bu bulgulara göre, uygulamalar sonrasında katılımcıların kariyer seçiminde önem gösterdikleri değerlerde artış yaşandığını ve bazı katılımcıların yeni değerleri de yorumlarında bahsettiğini göstermektedir. Uygulama öncesi sorularında meslek seçimini vurgulayan %41 katılımcıdan %30.2'ye düşmüştür.

Değerlerin Değişmesi Durumunda Normlar ve Kuralların Değişmesi.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Kötü yönde etkilenir	24 kişi	%55.8	31 kişi	%76.7	+20.9

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Değerler iyi yöndeysse değişirse olumlu etkilenir	4 kişi	%9.3	9 kişi	%20.9	+11.6

Uygulama öncesinde gerçekleştirilen ilk görüşme sorularına verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların %55,8'i değerlerin değişmesinin toplumu olumsuz yönde etkileyeceğini belirtmiştir. %11,6'sı değer değişiminin fikir karmaşasına yol açacağını ifade ederken, %2,3'ü kuralların değişmeyeceğini savunmuştur. Katılımcıların %11,6'sı kuralların değerlere göre şekillendiğini, %9,3'ü ise değerlerin olumlu yönde değişmesi durumunda toplumsal normların da olumlu yönde gelişeceğini dile getirmiştir. Uygulama sonrasında, değerlerin değişiminin olumsuz etkiler yaratacağına dair görüşlerde belirgin bir farklılık gözlenmemiş, bu düşünceyi savunan katılımcı oranı %76.7'ye yükselmiştir. Ayrıca, %9,3'ü değer değişiminin fikir ayrılıklarına yol açacağını, %11,6'sı adaletsizliğe sebep olacağını, %34,8'i ise toplumsal huzurun bozulacağını ifade etmiştir. Katılımcıların %18,6'sı kuralların belirsizleşeceğini belirtirken, %20,9'u değerlerin olumlu yönde değişmesinin topluma fayda sağlayacağını vurgulamıştır. Bu bulgular, uygulama sonrasında katılımcıların değerlerin değişimiyle ilgili daha geniş bir perspektif kazandıklarını ve farklı olasılıkları değerlendirdiklerini göstermektedir.

İnsanların Değerlerini Zamanla Olumlu ya da Olumsuz Değişmesi ve Bu Değişme Etki Eden Faktörler.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Evet Mümkündür	34 kişi	%79	39 kişi	%92.5	+13.5
Yaşadığı Çevre ile Değişebilir	14 kişi	%34	21 kişi	%51.1	+17.1
Eğitimle Değişebilir	2 kişi	%4.6	7 kişi	%16.2	+11.6
Teknoloji ile Değişebilir	13 kişi	%30	6 kişi	%13.9	-16.1
Hayır Değişmez	5 kişi	%11.6	4 kişi	%9.3	-2.3

Drama oturumları öncesinde katılımcıların %79'u, değerlerin zamanla olumlu ya da olumsuz yönde değişebileceğini ifade etmiştir. Oturum planlarının uygulanmasının ardından katılımcıların görüşlerinde belirgin değişimler gözlemlenmiştir. Katılımcıların %92,5'i değerlerin zamanla değişebileceğini kabul etmiş, ancak bu değişimin olumlu ya da olumsuz olacağına dair kesin bir yargıya varmamıştır. Bu duruma bağlı olarak, tiyatro metinleri ile hazırlanmış yaratıcı drama oturumlarının değerler eğitime katkısına dair belirgin bir fark ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, bireyin yaşadığı çevreye bağlı olarak değerlerinin değişebileceğini belirtmişlerdir. "Bireyler, yaşadıkları toplumda değerlerini olumlu ya da olumsuz şekilde içselleştirebilirler. Bu nedenle, bir toplumda değerlerin içselleştirilmesi, toplumun sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir" şeklinde yorumlarda bulunmuşlardır. Ayrıca, katılımcılar değerlerin değişiminde eğitimin de önemli bir faktör olduğunu ifade etmişlerdir. Uygulama öncesinde %4,6 oranında katılımcı eğitimin değerlerin değişmesine etki edebileceğini belirtirken, bu oran uygulama sonrasında %16,2'ye çıkmıştır. Bu sonuç, katılımcıların eğitim yoluyla değerlerin öğrenilebileceğini fark ettiklerini ve bu görüşü savunduklarını göstermektedir. Teknolojinin de değerler üzerindeki etkisi hakkında yapılan yorumlar dikkat çekicidir. Uygulama öncesinde %30'luk bir katılımcı kesimi, teknolojinin değerler üzerinde değişim yaratabileceğini savunmuşken, uygulama sonrasında katılımcılar teknolojiyi olumsuz bir faktör olarak değerlendirmiştir. Katılımcılar, olumlu değişimlerin teknoloji ile değil, eğitimle mümkün olduğunu öne sürmüşlerdir. Ayrıca, %11,6'lık bir grup, değerlerin değişmeyeceğini ifade etmiştir. Uygulama sonrası bu oran %9,3'e düşmüş ve katılımcıların genel yorumları, "kabul edilmiş değerler değişmez" şeklinde olmuştur. Toplamda, katılımcıların değerlerin değişebileceğine dair görüşlerinin uygulama sonrasında arttığı ve değerlerin sonradan edinilebilen kavramlar olduğuna dair anlayışın güçlendiği anlaşılmaktadır.

Tiyatro Metinleri ile Hazırlanmış Yaratıcı Drama Oturumların, Yetişkinlerin Değerler Eğitime Katkısı

Eğitim Sisteminin Değerler Eğitimi Üzerindeki Rolü ve Okullarda Değerler Yeterince Önemslenmemesi.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Yeterince Önemslenmiyor	31 kişi	%72	32 kişi	%74.4	+2.4
Daha Fazla Yer Verilmelidir	4 kişi	%9.3	23 kişi	%53.4	+44.1

Değerler eğitiminin yeterince önemslenmediğini düşünen katılımcı oranı ön görüşmede %72 iken, son görüşmede bu oran yalnızca küçük bir artış göstererek %74.4'e ulaşmıştır. Ancak bu sınırlı artış olumsuz bir sonuç olarak değerlendirilmemiş, aksine değerler eğitiminin eğitim sisteminde yer alması gerektiği vurgulanmıştır. Müfredatta değerler eğitimine daha fazla yer verilmesini savunan katılımcı oranında ise belirgin bir artış gözlemlenmiş ve bu oran %9.3'ten %53.4'e yükselmiştir. Ön görüşmede bazı katılımcılar, değerler eğitiminin problem çözme, karar verme, empati becerilerinin gelişimi ve iyi bir birey olma açısından kritik bir rol oynadığını belirterek bu eğitime daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Diğer bazı katılımcılar ise değerlerin yaşamın her alanında etkili olduğunu ve bu nedenle eğitim sistemine dahil edilmesi gerektiğini savunmuştur. Uygulama sonrasında da katılımcılar bu görüşlerini destekleyen yeni fikirler öne sürmüştür. Değerler eğitiminin bireyler üzerindeki etkilerine ilişkin olarak katılımcılar, “bu eğitimlerin bireylerin kimlik oluşumuna rehberlik ettiğini ve kişisel başarıda önemli bir rol vardır” ifadelerini kullanmıştır. Ayrıca, çocukların gelişiminde etkili bir unsur olduğu vurgulanmış ve değerler eğitiminin öğrenciler açısından ilgi çekici, müfredat dışı bir etkinlik olarak sunulmasının, bireylerin bu değerleri benimsemesi açısından önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Tiyatro Metinlerinin Değerler Eğitimindeki Etkisi.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Etkilidir	18 kişi	%41.8	39 kişi	%90.6	+48.8
Etkisi Yoktur	2 kişi	%4.6	1 kişi	%2.3	-2.3

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Tiyatro Metinleri Değerleri İçerir	3 kişi	%6.9	6 kişi	%16.2	+9.3
Eğitim Sürecini Eğlenceli Hale Getirir	1 kişi	%2.3	5 kişi	%11.6	+9.3

Uygulama öncesinde katılımcıların %41.8'i tiyatro oyunlarının yetişkinler için değerler eğitiminde etkili olduğunu belirtirken, drama oturumlarının sonunda bu oran %90.6'ya yükselmiştir. Bu olumlu anlamdaki artış, tiyatro metinlerinin drama oturumlarında değerler eğitimi üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Katılımcılardan, yetişkinlerde değerler eğitiminin tiyatro oyunları aracılığıyla öğretiminin etkili olabileceği yönünde görüşler alınmıştır. Katılımcıların %18.6'sı, tiyatronun farklı bakış açıları kazandırabileceğini belirtmiştir. Aynı orandaki bir katılımcı grubu, empati becerilerine katkı sağlayarak değerlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağını vurgulamıştır. Tiyatronun eğitici bir yönü olduğunu ifade edenlerin oranı %13.9 iken, soyut kavramları somutlaştırarak kavramların daha kolay öğrenilmesine katkı sunduğunu savunanların oranı %11.5'tir. Bununla birlikte, her biri %2.3 oranında olmak üzere bazı katılımcılar, tiyatronun toplum sorunlarını ele alması, bireylere özgüven kazandırması, ifade yeteneğini geliştirmesi, sanatın güçlü bir etkiye sahip olması ve yetişkin eğitiminde geleneksel ders anlatımının zorluğundan dolayı alternatif bir yöntem olarak kullanılabileceği görüşlerini dile getirmiştir. Uygulama sonrasında katılımcıların görüşlerinin olumlu yönde değiştiği gözlemlenmiştir. Bu yöntemin nedenselliğiyle ilgili olarak, katılımcıların %20.9'u farklı karakterleri canlandırarak metindeki değer unsurlarını deneyimleyerek öğrenmenin veya bu değerleri keşfetmenin mümkün olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, katılımcıların %16.2'si oyun hikâyelerinin eğitime katkı sağladığını ve metinlerin değerleri içermesi nedeniyle örnek olarak kullanılabileceğini ifade etmiştir. Öğrenme sürecinin daha verimli ve eğlenceli hâle gelmesine önemli bir katkı sunduğunu düşünen %11.6'lık katılımcı oranını, %13.9'luk bir grup "akılda kalıcı bir eğitim sürecidir" ifadesiyle destekleyerek öğrenme sürecinin daha etkili olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte, katılımcıların %2.3'ü oturumlar öncesinde tiyatro

oyunlarının, izlediğini anlayabilenler için etkili olabileceğini belirtmiş ancak oturum planlamalarından sonra katkı sağlamadığını ifade etmiştir.

Tiyatro Metinlerinin Farklı Amaçla Kullanımı.

Kategori	Ön Görüşme	%	Son Görüşme	%	Değişim (%)
Hayır kullanılmaz, çünkü oyunlar sahnelenmek için yazılır	13 kişi	%30.2	7 kişi	%16.2	-14.0
Yaratıcı drama oturumlarında ve eğitimde kullanılabilir	8 kişi	%18.6	14 kişi	%32.5	+13.9
Farklı amaçlarla kullanılabilir	7 kişi	%16.2	9 kişi	%20.9	+4.7

Yaratıcı drama oturumları öncesinde katılımcılar, tiyatro metinlerinin sahnelenmenin dışında farklı şekillerde kullanılıp kullanılamayacağı sorusuna ağırlıklı olarak “hayır” yanıtını vermiştir. Katılımcıların %30.2’si “Hayır, çünkü oyunlar sahnelenmek için yazılmıştır.” şeklinde görüş bildirirken, bazı katılımcılar tiyatro metinlerinin sahnelenmesi gerektiğini savunmuştur. Buna karşın, 43 katılımcının %16.2’si tiyatro metinlerinin farklı şekillerde kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu %16.2’lik katılımcıların %2,3’ü metinlerin televizyon dizilerinde, okuma alışkanlığının geliştirilmesinde ve toplumsal fayda sağlamak amacıyla kullanılabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca, %13’lük bir kesim tiyatro metinlerinin atölye çalışmaları veya eğitim süreçlerinde bir araç olarak değerlendirilebileceğini dile getirmiştir. Yaratıcı drama oturumlarının ardından katılımcıların görüşlerinde değişim gözlemlenmiştir. Katılımcıların %32.5’i tiyatro metinlerinin yaratıcı drama oturumlarında ve eğitimde kullanılabileceğini belirtirken, tiyatro metinlerinin yalnızca sahnelenmekle sınırlı kalmayıp farklı amaçlara da hizmet edebileceğini savunan katılımcıların oranı %20,9’a yükselmiştir. Ayrıca, %13,9 oranındaki katılımcı, tiyatro metinlerinin hikayelerinden yola çıkarak eğitici canlandırmalar yapılabilir görüşünü bildirdi. Oturum öncesinde “Tiyatro oyunları yalnızca

sahnelenmek içindir.” görüşünü savunan %30.2’lik grubun görüşleri değişmiş ve bu düşüncede ısrar edenlerin oranı toplamda %16.2’ye düşmüştür. İlk ve son değerlendirmeler karşılaştırıldığında, oturum öncesinde katılımcıların büyük çoğunluğunun tiyatro metinlerinin farklı şekillerde kullanılmasının mümkün olmadığını düşündüğü görülmektedir. Ayrıca, eğitim amacıyla kullanımına dair görüş belirten katılımcı oranı oldukça düşükken, oturum sonrasında bu oran belirgin şekilde artmıştır. Drama oturumlarının ardından katılımcılar, tiyatro metinlerinin yaratıcı drama sürecinde değerlendirilebileceğini, eğitim aracı olarak kullanılabileceğini ve farklı etkinliklere entegre edilebileceğini ifade etmiştir. Bu değişim dikkate alındığında, katılımcıların tiyatro metinlerinin farklı amaçlara hizmet edebileceği sonucuna vardıkları söylenebilir.

Uygulama Sürecine İlişkin Katılımcı Görüşleri.

Katılımcılar, temel değerlerin eksikliğinin iletişimsizlik sorunlarına yol açabileceğini ve bunun sosyal ilişkilerde çeşitli problemlere neden olabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, güven duygusu ve empati eksikliğinin yaratabileceği olumsuzluklara dikkat çekmişlerdir. Değerlerin, toplumda adalet ve eşitlik anlayışı üzerindeki etkisine dair görüşlerinde; sevgi, saygı, hoşgörü ve dürüstlük gibi temel değerlerin adalet ve eşitliği desteklediğini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, temel değerlerin toplumsal huzur, barış ve düzen üzerinde olumlu katkılar sağladığını vurgulamışlardır. Yetişkin eğitiminde değerler eğitiminin önemine değinen katılımcılar, toplumda hala temel değerleri yeterince benimsememiş bireyler olduğunu ve bu nedenle yetişkinlerin de değer eğitimi alması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle meslek alanında yer alan yetişkinlerin, çocuklar için rol model olmaları sebebiyle bu değerleri içselleştirmelerinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Yaratıcı drama uygulamalarına ilişkin değerlendirmelerde ise bu yöntemin öğrenmeyi kalıcı ve etkili hale getirdiği, tiyatro metinlerinin akılda kalıcılığı artırdığı ifade edilmiştir. Bazı katılımcılar yaratıcı dramayı daha eğlenceli ve motive edici bulduklarını dile getirmiştir. Tiyatro metinlerinin eğitime katkı sunduğunu düşünen katılımcılar, bu yöntemin öğrenme sürecini daha verimli ve keyifli hale getirdiğini vurgulamıştır. Aynı zamanda, yaratıcı drama yönteminin değerlerin içselleştirilmesini kolaylaştırdığı ve günlük yaşama entegrasyonunu desteklediği belirtilmiştir. Değerlerin sürdürülebilirliği

açısından eğitimcilerin rolüne dikkat çeken katılımcılar, okullarda yaratıcı drama yönteminin uygulanmasını desteklediklerini ifade etmişlerdir. Eğitimin ailede başladığını ve okullarda devam ettiğini vurgulayan katılımcılar, tiyatro metinleriyle desteklenen yaratıcı drama oturumlarının yetişkinlerde motivasyonu artırarak öğrenme sürecine ve değerlerin içselleştirilmesine olumlu katkılar sunduğunu dile getirmişlerdir.

Drama Liderinin Sürece Dair Gözlemleri ve Görüşleri.

1. Hafta

Katılımcılar, Okul Öncesi Öğretmenliği Yaratıcı Drama eğitimi alan 43 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin birbirlerini önceden tanıyor olması, grup çalışmaları ve etkinliklerin uygulanmasını kolaylaştırmıştır. Ancak, daha önce tanımadıkları bir liderle etkinlik gerçekleştirecek olmaları başlangıçta katılımcılarda bir miktar çekingenlik ve gerginlik yaratmıştır. Isınma etkinliğinin ardından ekip liderle bağ kurmuş ve bu durum büyük ölçüde azalırken, oturumlara yönelik merak ve heyecan artmıştır. Isınma oyunu, hem dikkat ve koordinasyonu geliştiren bir çalışma niteliği taşımış hem de katılımcıların eğlenerek öğrenmesini sağlamıştır. Bu nedenle, ısınma sürecinin olumlu sonuç verdiğini söylemek mümkündür. Isınma etkinliğinin ardından, William Shakespeare'in *Macbeth* oyunu üzerine bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara oyunun 40 maddeden oluşan basitleştirilmiş özeti dağıtılmış ve her bir öğrenciye birer cümle okutularak her madde açıklanmıştır. Oyuna dair temel bilgiler, video projeksiyon aracılığıyla desteklenerek sunulmuştur. Ekibin dinamiğini koruyabilmek adına, oyunun özeti ve hikâye anlatımı en fazla 10 dakika ile sınırlandırılmıştır. Lider tarafından *Macbeth* oyununun beş perdesi masal formuna uyarlanmış ve ekip içerisinde bir anlatıcı seçilmiştir. Diğer katılımcılar ise kura ile perde numaralarına atanmıştır. Çalışmanın temel amacı, "barış" değerinin içselleştirilmesini sağlamaktır. Bu doğrultuda, öncelikle oyunun orijinal versiyonu sahnelenmiş ve ardından tüm sınıfla birlikte bir değerlendirme süreci yürütülmüştür. Katılımcılar, oyunda barış değerinin eksik olduğu noktaları söz alarak analiz etmiş ve tartışmıştır. Değerlendirmenin ardından, aynı sahne bir kez daha canlandırılmış ve barış değerinin eksik olduğu bölgelere müdahale edilerek yeni bir kurgusal süreç oluşturulmuştur. Böylece, *Macbeth* oyununun tam tersine, karakterler birbirleriyle

olumlu ve barış değerinin altında yatan sevgi, saygı, hoşgörü vb. değerlerle iletişim kurmuş, ülkeler arasında savaş yaşanmamış ve hiçbir karakter hayatını kaybetmemiştir. Değerlendirme etkinliği kapsamında her katılımcı barış temasıyla ilgili bir slogan oluşturmuştur. Böylece toplamda 43 farklı slogan ortaya çıkmış ve katılımcılar barış kavramını 43 farklı bakış açısıyla yorumlama fırsatı bulmuştur. Sürecin sonunda katılımcılar, canlandırma sırasında farklı aksesuarlar kullanmalarının ve hikâyelerin içeriğinin dikkatlerini çektiğini belirtmiş; bu sürecin kendileri için hem ilgi çekici hem de keyifli olduğunu ifade etmişlerdir.

Görsel 1: Barışın Savaşçısı Macbeth.

2. Hafta

İkinci haftada, William Shakespeare'in *Kral Lear* oyunu "dürüstlük" değeri temelinde ele alınmıştır. İkinci oturumda lider ile katılımcılar arasındaki bağın güçlendiği gözlemlenmiştir. Etkinliklerin sabah saatlerinde gerçekleştirilmesi, katılımcıların fiziksel olarak henüz tam anlamıyla uyanmamış olmasının belirleyici faktörlerden biri olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle, bedensel ısınmayı sağlamak ve dikkat seviyesini artırmak amacıyla hareketli ve odaklanmaya dayalı bir ısınma oyunu tercih edilmiştir. Katılımcılar bu etkinliği beğenmiş ve hızla sürece adapte olmuşlardır. Lider, ısınma oyununa geçmeden önce katılımcılara rollerini dağıtmış ve *Kral Lear* oyununun 40 maddelik özetini sunmuştur. Her madde detaylı bir şekilde açıklanarak, katılımcıların anlatılan hikâyeye daha fazla odaklanmaları amaçlanmıştır. Canlandırma aşamasında, dürüstlük değerinin daha iyi kavranmasını

sağlamak için zorlayıcı bir kurgu oluşturulmuş ve böylece katılımcılar bu değeri derinlemesine deneyimleme fırsatı bulmuştur. Değerlendirme etkinliğinde lider, tüm katılımcıları sandalyelere oturtarak etkinliğin kurallarını açıklamıştır. Bu çalışmada her katılımcının görevi, liderin başlattığı masala birer cümle ekleyerek hikâyeyi finale kadar sürdürmek olmuştur. Hikâye tamamlandıktan sonra, yaratılan masala dürüstlük değeri entegre edilerek yeniden yapılandırılmıştır. Böylece katılımcılar, dürüstlüğün bir olayın akışını nasıl değiştirdiğini kendi oluşturdukları hikâye üzerinden deneyimleme imkânı bulmuştur. Etkinlik tamamlandıktan sonra, katılımcılarla beş dakikayı aşmayacak şekilde kısa bir sohbet gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, dürüstlük değeri ile bağlantılı farklı kavramlar üzerine tartışmalar yapılmış ve özellikle sevgi ile saygı kavramlarının dürüstlikle olan ilişkisi ele alınmıştır. Bulgular incelendiğinde, katılımcıların en çok bu iki değer in dürüstlikle olan bağlantısını vurguladıkları gözlemlenmiştir.

Görsel 2: Kral Lear'ın Dürüst Kızları.

3. Hafta

Bu haftanın teması "mutluluk" değeri olmuştur. Bu değer in ele alınabilmesi için William Shakespeare'in *Otello* oyunu seçilmiştir. Otello karakterinin yaşadığı ihanet duygusunun olaylara etkisi, mutluluk değeri çerçevesinde canlandırılarak analiz edilmiştir. Isınma etkinliği kapsamında, katılımcıların aktif düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla üç farklı eylem ve üç farklı duygu üzerine bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan serbestçe hareket etmeleri, bu esnada

belirledikleri bir eylemi üç farklı eyleme dönüştürmeleri ve her aşamada farklı bir duygu sergilemeleri istenmiştir. Ancak sürecin sonunda son duygunun mutlulukla bitmesi planlanmıştır. Bu etkinlikten yüksek verim alınmış ve katılımcılar sürece etkili bir şekilde katılım sağlamıştır. Canlandırma aşamasında, Otello'nun İago tarafından kışkırtıldığı sahneler temel alınmıştır. Roller lider tarafından dağıtılmış ve Otello karakterini canlandıran katılımcılar replik kutusuna yönlendirilmiştir. Replik kutularında, oyunun orijinal yapısını koruyarak Otello'nun replikleri revize edilmiş, ancak doğaçlama yapacak olan İago karakterinin, oyundaki asıl kimliğinin tam tersi bir nitelikte olması gerektiği belirtilmiştir. İago karakterini canlandıran katılımcılardan, Otello'nun mutluluğu için çaba göstermeleri beklenmiş ve sürecin ilerleyen aşamalarında liderin yönergesiyle roller değiştirilmiştir. Böylece her iki grup da mutluluk değerini farklı bakış açılarından deneyimleme fırsatı yakalamıştır. Değerlendirme etkinliği kapsamında, lider katılımcılara *Otello* oyununun mutlu bir sonla bitmesi durumunda nasıl bir sahne ortaya çıkacağını düşündürmeyi hedeflemiş ve bu doğrultuda bir fotoğraf karesi oluşturmalarını istemiştir. Etkinlik sonunda mutluluk değeri üzerine kısa bir sohbet gerçekleştirilmiş ve gözlemler doğrultusunda katılımcıların bu değeri pekiştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Görsel 3: Otello'nun Mutluluk Perisi Iago.

4. Hafta

Dördüncü hafta oturumunda, William Shakespeare'in *Romeo ve Juliet* oyunu "sevgi" değeri çerçevesinde ele alınmıştır. Isınma aşamasında, katılımcıların sözlü ifade becerilerini geliştirmek ve yaratıcılıklarını desteklemek amacıyla bir daire oluşturarak bir ısınma oyunu oynanmıştır. Katılımcılar altı kişilik gruplara ayrılmış ve doğaçlama sunumlar gerçekleştirmiştir. Diğer katılımcılar, sunum sırasında bir kelime söyleyerek sürece dâhil olmuş ve sunum yapan grup, anlatımını bu kelime doğrultusunda sürdürmeye çalışmıştır. Bu etkinlik, katılımcılar için eğlenceli bir ortam yaratmış ve yoğun kahkahaların olduğu dinamik bir ısınma süreci yaşanmıştır. Böylece katılımcılar hem canlandırmaya hazırlanmış hem de etkinliklere uyum sağlamıştır.

Isınma çalışmasının ardından, lider tarafından *Romeo ve Juliet* oyunu temel alınarak bir hikâye oluşturulmuştur. Canlandırma etkinliğinde lider tarafından "Romeo'nun ailesi Juliet'i istemeye gelirse?" başlığı altında bir hikâye kurgulanmıştır. Oyunun orijinal çatışma unsuru korunarak, *Romeo ve Juliet*'in aileleri arasındaki gerilim orijinal hâliyle bırakılmıştır. Bu durum, katılımcıların ilgisini çekmiş ve canlandırmalar sırasında gösterdikleri performansın başarılı sonuçlar vermesine katkı sağlamıştır.

Değerlendirme aşamasında, katılımcılara büyük bir beyaz karton bırakılmış ve her birinden sevgi değeriyle ilişkilendirdikleri bir sembol çizimleri istenmiştir. Her katılımcıya 20 saniye süre tanınmış ve çalışma tamamlandığında ortaya çıkan görseller incelenmiştir. Katılımcılar; bulut, ev, dünya, arkadaşlık, aşk, kalp ve kuş gibi benzer simgeler çizerek sevgi değerinin farklı boyutlarını yansıtmış ve böylece bu kavramı çeşitli yönleriyle deneyimleme fırsatı bulmuştur.

orijinal yapısı korunarak bir canlandırma etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte, oyunun özetini içeren 20 adet renkli karton kullanılmıştır. Katılımcılara etkinlik öncesinde oyun hakkında temel bilgiler verilmiş ve kavrandığından emin olunmuştur. Ardından, katılımcılardan iş birliği yaparak hikyenin doğru sıralamasını oluşturmaları, ilerinden bir hikâye anlatıcısı seçmeleri ve anlatılan hikâye doğrultusunda bir canlandırma yapmaları istenmiştir. Böylece, Hamlet oyununun dramatik süreci, katılımcılar tarafından iş birliği içinde tamamlanmıştır. Etkinlik sürecinde, katılımcıların kolektif çalışarak çözüme ulaşmaya yönelik çabaları, iş birliği kavramının etkili bir şekilde deneyimlenmesini sağlamıştır. Değerlendirme aşamasında, katılımcılar lider tarafından yedi kişilik gruplara ayrılmış ve iş birliği gerektiren durumları temsil eden donuk imgeler oluşturmaları istenmiştir. İlk grup, belirlenen durumu çözdükten sonra yeni bir donuk imge oluşturarak süreci devam ettirmiştir. Bu etkinlik sayesinde, katılımcılar farklı bağlamalarda iş birliğinin önemini kavramış ve çeşitli senaryolar üzerinden bu değer yorumlama fırsatı bulmuştur. Oturumun sonunda gerçekleştirilen değerlendirme sohbetinde, katılımcılar iş birliğinin bireylerin meslek hayatları ve akademik başarılarıyla doğrudan ilişkili olduğu konusunda görüş bildirmiştir.

Görsel 5: Hamlet'in İş Birlikçi Oyuncuları.

6. Hafta

Altıncı haftanın yaratıcı drama oturumu, William Shakespeare'in *Venedik Taciri* adlı oyunu temel alınarak gerçekleştirilmiş ve "alçakgönüllülük" ile "hoşgörü" değerleri üzerine yoğunlaşmıştır. Isınma etkinliği kapsamında, katılımcılardan bir nesneyi farklı bir nesneye dönüştürerek doğaçlama yapmaları ve bu süreçte alçakgönüllülük ve hoşgörü temalarına odaklanmaları istenmiştir. Bu etkinlik, katılımcıları çalışılacak değerlere zihinsel ve duygusal olarak hazırlamış; doğaçlamalar sırasında ortaya çıkan yaratıcı ve beklenmedik durumlar, hem şaşkınlık hem de eğlence unsuru oluşturmuştur. Gözlemler sonucunda, ekibin doğaçlama yeteneğinin oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Canlandırma aşamasında, oyunun yüksek çatışma içeren mahkeme sahnesi ele alınmıştır. Lider tarafından roller dağıtılmış ve katılımcılar, üstlendikleri karakterlerin gerektirdiği şekilde kendilerini mahkemede savunmuşlardır. Mahkemenin üç yargıcının temel rolü, ortaya çıkan gerilimli durumlara müdahale ederek katılımcıları alçakgönüllü ve hoşgörülü bir tutum sergilemeye teşvik etmek olmuştur. Böylece, normalde gergin geçmesi beklenen sahnenin olabildiğince sakin ve yapıcı bir atmosferde ilerlediği gözlemlenmiştir. Bazı katılımcıların doğaçlamada çekingen davrandığı anlarda lider, sürece müdahale ederek grubun dinamiğini yeniden kurmuş ve doğaçlamanın ana konudan sapmaması için süreci doğrudan gözlemlemiştir. Sonuç olarak, etkinlik başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

Değerlendirme aşamasında, katılımcılar "bilinç koridoru" adı verilen bir etkinlik gerçekleştirmiştir. Süreci başlatan bir gönüllünün ardından diğer katılımcılar da koridordan geçerek hoşgörü ve alçakgönüllülük değerlerine yönelik farklı olaylar üzerinden düşünmeye yönlendirilmiştir. Etkinliğin sonunda gerçekleştirilen sohbette, katılımcılar bu iki değer diğer tüm değerlerle bağlantılı olduğunu ve eğer diğer değerlerde eksiklik varsa, alçakgönüllülük ve hoşgörü kavramlarının da yeterince gelişmeyeceği yönünde görüşlerini liderle paylaşmıştır.

Görsel 6: Hoşgörü ve Alçakgönüllü Mahkemesi.

7. Hafta

Yedinci hafta oturumunda, William Shakespeare'in Julius Caesar adlı oyunu temel alınarak "saygı" değeri üzerinde çalışılmıştır. Isınma etkinliği, katılımcıların hem temel değer kavramsal çerçevesini öğrenmelerini hem de hareketli ve eğlenceli bir deneyim yaşamalarını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Bu etkinlikte, sınıf mevcudundan bir eksik olacak şekilde zemine farklı değerlerin yazılı olduğu renkli kartonlar yerleştirilmiştir. Katılımcılardan alanda serbestçe dolaşmaları istenmiş, liderin yönergesiyle her birey kendine bir değer seçmiştir. Dışarıda kalan kişi bir değer adı söylemiş ve o değer üzerinde duran katılımcılar hızla yer değiştirmiştir. Böylece, katılımcılar etkin bir şekilde hareket ederken aynı zamanda tüm değerlerin isimlerini öğrenmeye başlamışlardır. Eğlenceli atmosferin korunması ve katılımcıların etkinliğe aktif katılım göstermesi sağlanmıştır. Canlandırma etkinliğinde, katılımcılar üç gruba ayrılmıştır: Masalcı Grubu, Canlandırma Grubu ve Değerler Grubu. Masalcı Grubu'na *Julius Caesar* oyununun orijinal metninden belirli ipuçları verilmiş ve bu ipuçlarına bağlı kalarak hikâyeyi anlatmaları istenmiştir. Canlandırma Grubu, anlatılan hikâyeyi sahnelemiş; Saygısızlığı barındıran sahnelerde Değerler Grubu devreye girerek zile basmış, sahneyi durdurmuş ve saygı değerini vurgulayan bir replik ekleyerek doğaçlamanın bu yönde ilerlemesini sağlamıştır. Daha sonra liderin yönlendirmesiyle gruplar yer değiştirmiştir. Katılımcılar, Değerler Grubu'nda görev aldıklarında, oyunun orijinal akışı ile saygı değerinin zaman zaman çeliştiğini fark ederek, bu değer öneminin daha iyi kavradıklarını ifade etmişlerdir. Değerlendirme aşamasında, liderin yönergeleri doğrultusunda katılımcılar iki gruba ayrılmış ve her grubun saygı

değerini içeren bir olay kurgulaması, bunu tek cümlelik doğaçlamalarla sahnelemesi istenmiştir. Bu etkinlik sayesinde katılımcılar, saygı değerini hem bireysel olarak deneyimlemiş hem de farklı bağlamlarda nasıl şekillendiğini gözlemleme fırsatı bulmuştur. Oturumun sonunda sınıf içinde yapılan sohbetde, katılımcılar saygının bireysel ve toplumsal yaşam üzerindeki etkileri üzerine görüşlerini paylaşmış ve bu değer üzerine farkındalık geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

Görsel 7: Caesar'a Saygılı Olur Musunuz?

8. Hafta

Sekizinci hafta oturumunda ele alınan değer "birlik" olup, William Shakespeare'in III. Richard adlı oyunu temel alınarak işlenmiştir. Isınma aşamasında, katılımcılarla iş birliği gerektiren bir etkinlik gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, A4 kağıtlarından şapkalar ve çöp şişlerden basit yapılar oluşturularak katılımcıların ortak bir çalışma yürütmeleri sağlanmıştır. Daha sonra, bir ebe seçilmiş ve bu kişi ortada belirli hareketler yaparken, diğer katılımcılardan tam tersi hareketleri sergilemeleri istenmiştir. Başlangıçta katılımcılar etkinliğe uyum sağlamakta zorlanmışsa da süreç ilerledikçe ekip halinde hareket etmeye başlamış, etkinliği başarıyla tamamlamak için birlik içinde çalışmaları gerektiğini fark etmişlerdir. Katılımcılar, bu etkinliği hem eğlenceli bulduklarını hem de birlik duygusunu pekiştirdiğini ifade etmişlerdir. Canlandırma aşamasında, *III. Richard* oyununun orijinal karakter özelliklerinden ilham alınarak bir terapi salonu kurgulanmıştır. Bu süreçte doğaçlama ve sıcak sandalye teknikleri kullanılmış, böylece III. Richard karakterinin yaşadığı sorunlar birlik değeri ekseninde ele alınmıştır. Oyundaki Richard karakteri, toplum tarafından dışlanan ve ötekileştirilen

bir figür olarak yansıtılmıştır. Katılımcılar, bu karakteri olumlu düşüncelerle ikna etmeye çalışmış ve ortaya ilgi çekici diyaloglar çıkmıştır. Ayrıca, birlik değerini vurgularken önceki yedi haftada işlenen değerleri de bu sürece dahil etmişlerdir.

Katılımcılar, birliğin sağlanabilmesi için diğer değerlerin de var olması gerektiğini belirterek III. Richard karakterine yönelik yorumlarda bulunmuşlardır.

Değerlendirme aşamasında, birlik değerinin eksikliğinden kaynaklanan durumları içeren 12 olumsuz cümle yazılı kağıtlar katılımcılara dağıtılmıştır. Katılımcılardan bu olumsuz ifadeleri birlik değerini temel alarak olumlu cümlelere dönüştürmeleri istenmiştir. Etkinliklerin ardından gerçekleştirilen sınıf içi sohbette, katılımcılar birlik değerinin önemine dair kendi yaşamlarından örnekler paylaşmış ve bu değer toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışmışlardır.

Görsel 8: III. Richard Terapide.

BÖLÜM V

Tartışma

Bu araştırmadaki drama oturumlarının, katılımcılar için konuları işlerken daha eğlenceli ve öğretici bir deneyim sunduğu gözlemlenmiştir. Bu süreç, bireylerde öğrenme merakı ve motivasyonunu artırmaktadır. Katılımcılar, doğaçlama esnasında canlandırdıkları olaylar aracılığıyla değerleri sorgulama fırsatı bulmuş ve

tüm katılımcıların etkinliklere aktif katılım göstermesi, oturumların öğretici bir platform oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Namdar vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen, sınıf öğretmenlerine yönelik drama etkinlikleriyle geliştirilen değerler eğitimi uygulamaları üzerine yapılan çalışmada, öğretmenlerin drama oturumları sayesinde değerler eğitiminin yaparak ve yaşayarak öğrenme temelli bir yaklaşımla uygulanabileceğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğretmenler drama yöntemini aktif katılımı teşvik eden, kalıcı öğrenmeyi destekleyen, eğlenceli, doğaçlama ve canlandırmaya dayalı, oyun temelli, yaratıcılığı geliştiren ve bireylere özgürlük hissi kazandıran bir yöntem olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda, drama temelli değerler eğitimi uygulamalarının, öğretmenlerin hem kişisel gelişimlerine hem de değerlerin benimsetilmesi ve öğretilmesine önemli katkılar sağladığı görülmektedir.

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin, araştırmacı tarafından hazırlanan yaratıcı drama oturumlarının öncesinde gerçekleştirilen değerlendirme sorularındaki görüşleri ile drama oturumlarından sonraki değerlendirme soruları karşılaştırıldığında, değerlerin hayatımızdaki rolü konusunda olumlu bir değişim gözlemlenmiştir. Katılımcılar, değerlerin bireylerin yaşamını etkileyen önemli unsurlar olduğunu, toplumsal huzurun sağlanmasında kritik bir rol oynadığını ve adalet ile eşitliğin temin edilmesinde büyük bir öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir. Antepli ve Kaya (2018), yaratıcı drama yönteminin çocuklarda değerler eğitime etkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçları, çocukların yaparak ve yaşayarak öğrenmelerinin, bilgilerin daha kalıcı ve hızlı bir şekilde içselleştirilmesine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Deneyimleyerek öğrenme sürecinin etkili olduğu göz önüne alındığında, değerlerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin önemli bir araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma, değerlerin yaratıcı drama yöntemiyle aktarılabilirliğini ve bu yöntemin değerler eğitiminde etkili bir yaklaşım sunduğunu göstermektedir.

Katılımcılar, değerlerin değişiminin normlar (kurallar) üzerindeki etkisini vurgulayarak, uygulamaların sonunda toplumsal huzurun ve bireylerin refahının korunması açısından bu ilişkinin önemli olduğunu belirtmiştir. Değerlerin olumsuz yönde değişmesinin, normları doğrudan olumsuz etkileyeceği savunulmuştur. Yazıcı (2014) çalışmasında, değerler ile kültür, kurumlar, toplumsal kontrol ve normlar

arasındaki doğrudan bağlantıyı incelemiştir. Bulgularına göre, bireylerin sosyal bir varlık olarak toplum içinde var olabilmesinin toplumsal bilinçle mümkün olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca toplumun; kültürel değerler, yargılar, kurumlar ve davranışlar gibi unsurlardan oluştuğu sonucuna ulaşmıştır. Bu faktörlerin bir araya gelmesiyle, değerlerin toplumun oluşumunda belirleyici bir rol üstlendiği ortaya konulmuştur.

Drama oturumlarında tiyatro metnlerinin kullanımı, değerler eğitimi açısından önemli görülmüştür. Tiyatro metnlerindeki karakterler birer insan olarak ele alınmakta, günlük yaşama ait olmaları, toplumsal kurallara tabi olmaları ve belirli değerlere sahip olmaları bu durumu desteklemiştir. Batur ve Şaşmaz (2018), oyun metnlerinin değerler eğitimi açısından zengin bir içerik sunduğunu ve bu nedenle değerler eğitimi için faydalı kaynaklar olduğunu savunmuştur. Benzer şekilde, Ceyhun (2022), ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarında yer alan tiyatro metnlerini değerler eğitimi bağlamında inceleyerek, 15 Türk tiyatro metninde toplam 392 farklı değer yer aldığını tespit etmiştir. Bu çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, tiyatro metnlerinin değer aktarımı açısından önemli bir role sahip olduğu söylenebilir.

Uygulama sonrasında, tiyatro metnlerinin yetişkinlerde değerler eğitimi için etkili bir araç olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Katılımcılar, metinlerde yer alan soyut kavramların canlandırma ve deneyimleme yoluyla öğrenilebildiğini belirtmiştir. Ayrıca, oyun hikayelerinin eğitime önemli katkılar sunduğunu, metinlerin içerdiği değerler sayesinde öğrenme sürecinin daha verimli, kalıcı ve etkili hale geldiğini ifade etmişlerdir. Hong ve Hong'un (2022) çalışmasına göre, yaratıcı drama yöntemi, katılımcılara ele alınan değerler üzerine farklı bakış açıları geliştirme ve deneyimleme fırsatı sunarken, bireysel ve toplumsal roller bağlamında düşünme becerilerini desteklemekte ve empati becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu sürece tiyatro metnlerinin dahil edilmesi, drama oturumlarının içeriğine çeşitlilik kazandırarak katılımcıların motivasyonunu artırmaktadır. Yapılan araştırmalar, tiyatro metnlerini yaratıcı drama sürecinin bünyesine almak, değerlerin içselleştirilmesi açısından etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymaktadır.

İlk oturumda, katılımcıların tanımadıkları bir liderle çalışmaya başlamaları nedeniyle belirli bir gerginlik yaşadıkları ve bu durumun çekingen davranışlar sergilemelerine yol açtığı gözlemlenmiştir. Ancak uygulanan ısınma etkinliğiyle

beraber, drama liderinin katılımcıları tanımaya çalıştığı, katılımcıların ise liderin kim olduğunu anlamaya yönelik bir süreçten geçtiği belirlenmiştir. Bu sürecin, ısınma etkinliği sonrasında büyük ölçüde çözüldüğü tespit edilmiştir. Adıgüzel (2006)'ya göre, ısınma aşaması, katılımcılar ile lider arasında bir bağ oluşturmalarının yanı sıra, çalışılacak konuya uyum sağlama, grup hakkında bilgi edinme ve grup dinamiğini oluşturma açısından da önemli bir süreçtir. Ayrıca, bu aşama katılımcıları drama sürecine hazırlamakta ve geçişi kolaylaştırmaktadır. Isınma etkinliklerinde bedensel hareketler, duygusal deneyimler ve içe dönük çalışmalar ön planda tutulmalıdır. Etkinliklerin eğlenceli ve rahatlatıcı özellikleri, lider ile katılımcılar arasındaki iletişimi ve bağı güçlendirirken, bireylerin sürece adaptasyonunu da desteklemektedir. Bununla birlikte, ısınma aşamasının yalnızca eğlence amacı taşımadığı, aynı zamanda drama sürecinin önemli bir aracı olduğu vurgulanmalıdır. Isınma oyunlarının bir diğer işlevi ise, liderin grubu gözlemleyerek tanınmasına ve ihtiyaçlara göre süreci doğru yönlendirmesine olanak tanınmasıdır. Bu unsurlar bir araya geldiğinde, ısınma aşamasının drama sürecindeki etkinliği önemli ölçüde artmaktadır.

Canlandırma aşamasında, katılımcıların doğaçlama ve rol yapma tekniği aracılığıyla belirlenen konuları işlemeleri, tiyatro metinlerinden esinlenerek kurgulanan hikâyelerin merak uyandırmasını sağlamıştır. Katılımcıların etkinliklere yüksek oranda dâhil olduğu, canlandırmalar sırasında ekip olarak eğlendikleri ve oturum sonunda yapılan geri bildirimlerde sürecin öğrenmeye olumlu katkı sunduğu gözlemlenmiştir. Her canlandırma etkinliğinden sonra, değerlendirme aşamasına geçilmeden önce, katılımcılarla canlandırılan metin üzerine tartışmalar yürütülmüştür. Bu süreçte, katılımcıların daha önce bilinçli olarak düşünmeden gerçekleştirdikleri bazı eylemler üzerinde değerlerin varlığını fark ettikleri ve bu değerlerin günlük yaşamlarına etkisi üzerine değerlendirmelerde bulundukları görülmüştür. Bu bağlamda, yaparak ve yaşayarak öğrenme yönteminin katılımcılar üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karaosmanoğlu ve Adıgüzel (2017)'e göre Yaratıcı drama sürecinin canlandırma aşaması, bireylerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştiren ve yaratıcılıklarını destekleyen önemli bir bölümdür. Bu aşamada, katılımcıların hayal gücü ve düşünme süreçleri aktif olarak kullanılırken, gerçek ile kurgu arasında anlamlı bir bağ kurulmaktadır. Katılımcılar, olaylara farklı bir perspektiften bakarak kendi yaşamlarını sorgulama fırsatı bulmakta ve bu süreç

yeni bir farkındalık kazanmalarına katkı sunmaktadır. Köktan ve Adıgüzel (2024) Yaratıcı drama, öğrenme sürecini daha kalıcı, etkili ve aynı zamanda eğlenceli hâle getiren bir öğretim yöntemi olabilir. Drama temelli öğrenme, bilgilerin tekrardan gözden geçirildiği bir süreçtir. Katılımcılar, edindikleri bilgileri farklı bir bakış açısıyla değerlendirir. Yaratıcı drama, farklı alanlar arası çalışmalara imkan tanıyan bir yöntemdir. Yapılan araştırmalar, bu tekniğin farklı alanlarda da başarıyla uygulandığını göstermektedir.

Drama oturumlarının değerlendirme aşamasında, katılımcıların değerler konusunda bilinçlendiği yapılan etkinliklerle gözlemlenmiştir. Katılımcılardan alınan olumlu geri bildirimler, öğrenme sürecinin etkili olduğunu göstermektedir. Etkinliklerin sürelerinin uzun olmaması, katılım oranlarının yüksek olmasına katkı sağlamış ve her etkinliğin sonunda, etkinliğin verimli olup olmadığı lider tarafından ölçülmüştür. Araştırmacı, katılımcıların değerlendirme etkinliklerine yaratıcı fikirlerle katılım göstererek, değerlerin farklı boyutlarını incelemelerine ve tartışmalarına olanak tanımıştır. Sonuç olarak, sürecin başarılı bir şekilde tamamlandığı görülmüştür. Duatepe ve Akkuş (2006)'ya göre Yaratıcı dramının üçüncü aşaması olan değerlendirme bölümü, işlenen konunun katılımcılar tarafından pekiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu aşamanın titizlikle uygulanması gerekmektedir. Lider, katılımcıların öğrenilen bilgiyi ne kadar doğru kavradıklarını tespit etmek amacıyla değerlendirmeler yapar. Bu süreçte, kazanımların ve bilginin doğruluğu hemen gözlemlenir. Koçyiğit (2017) Yaratıcı drama uygulamalarında, değerlendirme etkinlikleri, katılımcıların edindikleri bilgilerin pekiştirildiği ve sürecin hedefine ulaşmış olmasının gözden geçirildiği kritik bir aşamadır. Bu aşama, katılımcıların deneyimlerini ve kazanımlarını inceleme fırsatı buldukları bölümdür.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Araştırma bulguları, yaratıcı drama oturumlarında tiyatro metinlerinin kullanılmasının değerler eğitimi açısından önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Drama oturumlarına katılan bireyler hem keyifli vakit geçirmiş hem

de öğrenme motivasyonlarının arttığını ifade etmişlerdir. Ayrıca bu süreç, öğretici bir deneyim sunarak katılımcıların motivasyonun da olumlu yönde katkı sağlamıştır.

Araştırmanın içeriği doğrultusunda, tiyatro metnlerinin yaratıcı drama oturumlarına entegre edilmesinin, değerlerin aktarımında etkili bir araç olduğu ortaya konmuştur. Tiyatro metnilerindeki öykülerden yola çıkan katılımcılar, soyut kavramları somutlaştırarak bu kavramları canlandırmış ve kendi yaşamlarıyla ilişkilendirme fırsatı bularak öğrenme sürecini daha anlamlı hale getirmişlerdir.

Katılımcıların oturum öncesi ve sonrası görüşme sonuçları karşılaştırıldığında, yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimi sürecinde etkili bir yaklaşım olduğu görülmüştür. Bu araştırma kapsamındaki drama oturumlarına katılan öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası verdikleri yanıtlar karşılaştırıldığında, değerler konusundaki düşüncelerinde belirgin bir değişim gözlemlenmiştir. Katılımcılar, ön görüşme sorularına verdikleri yanıtlara kıyasla uygulama sonrasında değerler kavramını daha derin ve anlamlı bir biçimde içselleştirmiştir. Bu durum, tiyatro metnlerinin yaratıcı drama sürecinde değerler eğitimi açısından etkili bir araç olarak kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Drama sürecine tiyatro metnlerinin dahil edilmesi, eğitimi hem öğretici hem de eğlenceli bir hale getirmiştir. Bu oturumlar, bireylerde değerlerin içselleştirilmesi gerektiğini vurgulamakta ve bu değerlerin günlük yaşamda uygulanmasına katkı sağlamaktadır. Araştırmacının gözlemlerine göre, katılımcılar canlandırma etkinliklerinde farklı aksesuarlar kullanarak ve metinlerin dikkat çekici hikayeleriyle değerleri tartışma ortamında ele alma fırsatı bulmuşlardır. Bu tartışma ortamında, farklı bakış açılarından yola çıkarak sürecin içinde çözüm arayışına girmişlerdir. Farklı karakterleri canlandırırken değerleri deneyimlemeleri, onların kendi yaşamlarında da bu kavramları sorgulamalarına yol açmıştır. Katılımcılar, canlandırıdıkları karakterlerin özelliklerinin kendilerine ait olmadığını bilerek bu rolleri üstlenmiş olmaları katılımcılara her değeri, olumlu ya da olumsuz, deneyimleme fırsatını sunmuştur. Bu süreç, değerleri istemsizce sorgulamalarına olanak tanımıştır. Bunlara bağlı olarak drama oturumlarında tiyatro metnlerinin kullanılması, katılımcılara değerleri içselleştirme ve deneyim kazanma açısından önemli bir öğrenme ortamı sağlamıştır.

Sonuç olarak, bu yöntemin değerler eğitimi sürecine dahil edilmesi, bireylerin değerleri daha güçlü bir biçimde benimsemesine ve öğrenmenin daha kalıcı hale gelmesine olanak tanımaktadır.

Öneriler

Bu araştırma, tiyatro metinleriyle yapılandırılmış yaratıcı drama oturumlarının yetişkinlerde değerler eğitimi açısından etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Değerler eğitimi kapsamında yaratıcı drama yönteminin daha yaygın kullanılması gerekmektedir. Özellikle tiyatro metinleriyle desteklenen drama süreçleri, soyut kavramların somutlaştırılmasına katkı sağlayarak öğrenme sürecini daha etkili ve eğlenceli hâle getirebilir. Bu bağlamda, okullarda öğrencilere yönelik değer eğitiminin müfredata ek bir ders olarak dahil edilmesi önerilmektedir.
- Öğretmenlerin değerler eğitiminde yaratıcı drama yöntemini etkili bir biçimde kullanabilmeleri için yeterli donanıma sahip olmaları önemlidir. Bu doğrultuda, öğretmen yetiştirme programlarında yaratıcı drama yöntemine yer verilerek teorik ve uygulamalı eğitimler artırılmalı, ayrıca hizmet içi eğitim programlarıyla öğretmenlerin bu yöntemi daha etkin bir şekilde kullanmaları teşvik edilmelidir.
- Araştırma bulguları, yetişkin eğitiminde değerler eğitimi sürecine tiyatro metinlerinin yaratıcı drama uygulamaları aracılığıyla entegre edilmesinin etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, yetişkin eğitiminde yaratıcı drama etkinliklerinin kullanımının artırılması ve bireylerin toplumsal değerleri içselleştirmelerini destekleyecek etkinliklerin geliştirilmesi önerilmektedir.
- Tiyatro metinlerinin farklı disiplinlerde eğitim aracı olarak kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla rehber materyaller geliştirilmesi ve eğitimcilerin kullanımına sunulması gerekmektedir. Bu bağlamda, tiyatro metinlerinin eğitime katkılarını inceleyen daha fazla akademik araştırmanın gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

- Eğitimin öncelikle ailede başladığı göz önünde bulundurulduğunda, okul ve aile iş birliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Ailelerin yaratıcı drama ve değerler eğitimi konusunda bilinçlendirilmesi amacıyla ebeveynlere yönelik eğitim programları hazırlanmalı ve çocukların kazandıkları değerleri günlük yaşamda uygulayabilmeleri için aile desteği artırılmalıdır.

Kaynaklar

Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17–30.

Adıgüzel, Ö. (2006). Yaşantılara dayalı öğrenme, yaratıcı drama ve süreçsel drama ilişkileri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 31–38.

Akdeniz, C. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin hayal gücüne yönelik bir eylem araştırması* [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].

Akhan, N. E., Mert, H., & Acar, H. (2020). Yaratıcı drama yöntemi ile değerler eğitimine bir örnek: Türk tarihinden yükselen evrensel mesajlar. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(Özel Sayı 1), 1–24.

Akman, Y. (2021). Değerler ve Toplumsal Hayat. *Eğitim ve Toplum Dergisi*, 10(1), 15–30.

Akran, S. K., & Yıldız, V. (2020). Sosyal etkinlikler modülüyle öğrencilere kazandırılan değerler: Öğrenci görüşleri. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 6(14), 569–593.

Aktepe, V., & Yalçinkaya, E. (2016). Okul ortamında değerler eğitiminin öğrenci görüşlerine göre çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 113–131.

Aktepe, V., Keser, H., & Şeref, Ş. E. (2020). Sınıf öğretmenlerinin perspektifinden değerler ve değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), 897–918.

Akto, A., & Akto, S. (2020). Erken çocukluk ve değerler eğitimi. *Journal of International Social Research*, 13(74).

Akyol, A. K. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2).

Alabay, E., Can, B. H., Kandemir, A. B., & Güney, K. (2018). TÜBİTAK tarafından yayınlanan Meraklı Minik çocuk dergisinin değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 7–26.

Annarella, L. A. (1992). *Creative drama in the classroom*.

- Aral, N., & Kadan, G. (2018). 2013 okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 113–131.
- Arslan, A., & Ulaş, A. H. (2022). Değer odaklı aile eğitim programının anne babalık becerilerine, aile iklimine ve değer odaklı yaşama etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 6(1), 88–109.
- Aşır, C. (2019). Antik Yunan ve günümüz tiyatrosunun siyasi ve toplumsal işlevinin kültürel sürdürülebilirliğe katkısı üzerine incelemeler ve düşünceler. *Yalvaç Akademi Dergisi*, 2(2), 65–74.
- Avcı, E. K., Faiz, M., & Turan, S. (2020). Etkili vatandaşlık eğitiminde değerler eğitimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin düşünceleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 263–296.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368–388.
- Başbuğ, S., & Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1–32.
- Batur, Z., & Akdeniz, T. (2020). Değerler eğitimiyle ilgili yapılan tezler üzerine bir inceleme: Türkçe eğitimi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 1–11.
- Batur, Z., & Şaşmaz, E. (2018). Devlet tiyatrolarında oynanan çocuk tiyatro oyunlarında değer eğitimi ve bu oyunların Türkçe öğretimine katkısı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2518–2550.
- Berg, B. L., & Lune, H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Eğitim Yayınevi.
- Biçer, S. (2013). *Değerler eğitimi açısından Mehmet Akif Ersoy'a ait Safahat adlı eserin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Brockett, O. G., & Hildy, F. J. (1999). *Tiyatronun tarihi* (8. baskı). Allyn ve Bacon.
- Bulut, P., & Uzun, E. B. (2021). Sanal müzeler ve yaratıcı drama için bir atölye önerisi: Müze sınıfa geliyor! *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 131–156.
- Candemir, B., Tunç, Y., Açar, D., & Sağlam, M. (2022). Alternatif eğitim yaklaşımlarında değerler eğitimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(3), 951–966.

Çelik, O., & Buluç, B. (2016). *The application of creative drama method in values teaching through interdisciplinary approach* [Doktora tezi, National Thesis Center]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Ceyhun, Y. (2022). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarında yer alan tiyatro metinlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Doktora tezi, Maarif Mektepleri].

Coşkun, H., & Derse, G. E. (2021). Türkçe ders kitabındaki metinlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(41), 9–35.

Çetin, M. (2018). Yaratıcı drama ve değerler eğitimi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 45–59.

Çetinkaya, Ö., & Adıgüzel, Ö. (2018). Yaratıcı drama ve absürd tiyatro. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 2–18.

Demirkaya, H., & Orhan, Ü. N. A. L. (2020). Sosyal bilgiler eğitiminde değerler eğitimi açısından Mehmet Akif ve Safahat. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 98–118.

Deniz, G., & Eryılmaz, S. (2019). Türkiye’de programlama eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi: Bir betimsel analiz çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 15(4), 319–338.

Deveci, T. (2021). *Yetişkin eğitimi teorileri*. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği Yayınları.

Dilekçi, A. (2022). Türkçe ders kitaplarındaki tiyatro metinlerinin değerler aktarımı bakımından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 44–58.

Dömbekci, H. A., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141–160.

Dönmez, M. A. (2023). *Geleneksel Türk tiyatrosundan çağdaş Batı tiyatrosuna oyun yeri ve seyir yeri bağlamında oyuncu-seyirci ilişkisi* [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi].

Duatepe, A., & Akkuş, O. (2006). Yaratıcı dramının matematik eğitiminde kullanılması: Kümeler alt öğrenme alanında bir uygulama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 89–98.

Elbes, E. K., & Oktaviani, L. (2022). Character building in English for daily conversation class materials for English education freshmen students. *Journal of English Language Teaching and Learning*, 3(1), 36–45.

- Elbir, B., & Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(1).
- Erdem, A. B. (t.y.). İletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramının kullanımı. *Journal of Innovative Healthcare Practices*, 2(2), 88–95.
- Ersoy, E., & Biber, B. T. (2020). Yaratıcı drama yönteminin kesirlerde toplama işlemi öğretimine yansımaları. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 39(1), 83–103.
- Gomez, E. C. (2024). Impact of values education in daily lives of students: A qualitative study. *Southeast Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 4(1).
- Gözel, Ü. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programının değerler eğitimi açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Gül, Y. E., Karataş, K., & Borkoev, B. (2019). Öğretmen Adayları Hoşgörü Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 1115–1135.
- Güven, G. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri hakkındaki görüşleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(34), 25–49.
- Hong, R., & Hong, Y. (2022). Experience, imagination and integration: Creative drama for values education. *Sustainability*, 14(18), 11113. <https://doi.org/10.3390/su141811113>
- İner, H., & Akpınar, Ş. (2021). Nuran Turan'ın hikâyelerinde sevgi değeri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(2), 175–190.
- İper, G. (2019). *Kuzey Ren-Vestfalya Eyaletinde ortaokul düzeylerindeki Türkçe derslerinde ve ders müfredatlarında tiyatronun yeri* [Doktora tezi, Universität Duisburg-Essen].
- Kamer, S. T., & Şahin, M. (2021). Değerlere ve değerler eğitimi ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 725–744.
- Kara, F. B., & Kayıran, B. K. (2024). The effect of creative drama method in 4th grade primary school values education. *Educational Research & Implementation*, 1(1), 21–40.
- Karahan, S., Uca, S., & Güdük, T. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme türleri ve görüşme tekniklerinin uygulanma süreci. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 78–101.
- Karamık, G. A., & Akhan, N. E. (2020). Yaratıcı drama yönteminin kullanımıyla hizmet öncesi sosyal bilgiler öğretmenlerinin matematiğe yönelik tutumlarının iyileştirilmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 10(1), 1–28.

Kaya, Ö. S. (2021). Değerler eğitimi yoluyla Suriyeli sığınmacıların sosyal uyumu: Yarı deneysel bir çalışma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(51), 476–500.

Kaya, Y., & Antepli, S. (2018). Okul öncesi dönemde yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(2), 237–250.

Kemer, D., & İşler, A. (t.y.). Yaratıcı dramaya temellendirilmiş çocuk cinsel istismarını önleme programı: Bir uygulama planı örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(2), 246–254.

Kıral, E. (2018). Kayıp giden bir değer: Saygı. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 4–10.

Kılıç, Z., & Namdar, A. O. (2021). The effect of creative drama-based activities on acquisition of values by 5-year-olds. *International Journal of Progressive Education*, 17(1), 392–403.

Koçyiğit, E. (2017). Yaratıcı drama lider ve lider adaylarının ölçme ve değerlendirme konularındaki profilleri ve görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(1), 117–136.

Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2698–2720.

Köktan, D., & Adıgüzel, Ö. (2024). Dans, drama ve eylem: Türk halk danslarının öğretiminde yaratıcı drama yöntemi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 19(1), 59–88.

Kundakçı, D. (2018). Aristophanes ve “Kadınlar Meclisi”: Atina demokrasisinin fantastik bir değerlendirmesi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 8(1), 259–274.

Memduhoğlu, H. B., & Yüce, T. (2020). Değerler eğitiminde drama yönteminin uygulanmasına ilişkin nitel bir çözümleme. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51(51), 116–130.

Mücahit, M. (2022). Ahlaki bir değer olarak nezaket ve ailede nezaket eğitimi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJJournal)*, 5(30), 791–803.

Namdar, A. O., Aykaç, M., & Çol, S. (2021). Sınıf öğretmenlerine yönelik drama etkinlikleriyle gerçekleştirilen değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 65–86.

Nazlier, E. N., & Akoğlu, G. (2018). Sosyal hizmet eğitiminde yaratıcı dramanın önemi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(2), 251–260.

Nutku, Ö. (2000). *Tiyatro tarihi 1*. Mitos-Boyut Yayınları.

Öztürk, Ç., & Korkmaz, Ö. (2020). Teknoloji destekli yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine dönük tutumlarına ve problem çözme becerilerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 1–18.

Peker, Ş. (2015). *Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet tekniğinin yaratıcı yazma yaklaşımı ile karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].

San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23, 2.

San, İ. (2021). *Yaratıcı drama ve müze*. Yeni İnsan Yayınevi.

Semercioğlu, B. (2020). Tarihsel gelişim sürecinde tiyatronun işlevi ve yöntemi. *Görünüm*, 8(8), 21–33.

Subaşı, T., & Güven, G. Ö. (2022). Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *USCEH Dergisi*, 2(2), 20–27.

Sürmeli, P. (2010). *Başlangıçtan Rönesans'a Batı tiyatrosu mimarisinin gelişimi* [Yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi].

Şahin, C. T., & Doğan, H. N. (2023). Drama yöntemi ile değerlerin öğretimi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 18(2), 135–156.

Şar, M. (2021). Geleneksel Türk tiyatrosunda on kök değer: Ortaoyunu örneği. *Fikriyat*, 1(2), 105–125.

Tay, İ. (2019). Değerler eğitimi: Tarihsel gelişim ve uygulama alanları. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 75–89.

Tekerek, N. (2007). Yaratıcı dramının özgürlüğü, alışkanlıkların kalıpları ve bir uygulama örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 189–219.

Tekindal, M., & Arsu, Ş. U. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153–172.

Temel, S. (2016). Tiyatro mimarisinin tiyatro anlayışıyla birlikte gelişimi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (55), 532–559.

- Temiz, Y. E. (2020). Alçakgönüllülük insanın iyi hissetmesini sağlayabilir mi? Alçakgönüllülük, psikolojik iyi olma ve öznel iyi olma arasındaki ilişki. *Bilimname*, 2020(41), 231–275.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245–254.
- Tuzcuoğlu, S., & Adıgüzel, Ö. (2021). Eğitimci, konu, grup, mekân bağlamında yaratıcı drama ve forum tiyatrosu. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 103–130.
- Türkben, T. (2015). Batı edebiyatında tiyatro eleştirisinin genel seyri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1113–1148.
- Ulutaş, M. (2018). Dil becerilerinin geliştirilmesinde tiyatro metinlerinden yararlanma. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 85–103.
- UNESCO. (1983). *Promoting intercultural dialogue and understanding: Education for a culture of peace*. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000054681>
- UNESCO. (2010). *Promoting social cohesion through education*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000188607>
- UNESCO. (2015). *Rethinking education: Towards a global common good?* UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232555>
- (Not: Bu bağlantıyı kontrol edip güncelleme gerekebilir. 2015 UNESCO raporları arasında bu başlık en yaygın olanıdır.)
- Uzunkol, E., & Ata, H. İ. (2023). Ortaokul öğrencilerinin doğruluk-dürüstlük değer algılarının incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 130–145. <https://doi.org/10.53629/sakaefd.1298870>
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22(107).
- Varal, S. (2023). 2.3. Rönesans tiyatrosunda dramatik türler. In *Ana hatlarıyla İngiliz edebiyatı: Anglo-Sakson döneminden çağdaş İngiliz edebiyatına* (s. 107).
- Vural, R., & Somers, J. (2012). *İlk öğretimde drama: kuram ve uygulama*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Yakup, O. G. U. R., & Şam, E. A. (2021). Çocuk hikayelerinin değerler eğitimi açısından işlevi ve önemi. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 8(67), 672–682.
- Yeğen, G. (2003). Yaratıcı drama. *İlköğretim Online*, 2(2).

- Yeri, V. T. Y. S. D. (t.y.). Değerler ve toplumsal yapıda sosyal değerlerin yeri. *Kurumsal Sosyoloji*, 184.
- Yıldırım, S. (2019). Değerlerin eksikliği ve toplumsal etkileri. *Sosyoloji Dergisi*, 8(2), 23–36.
- Yıldırım, S. G., & Demirel, M. (2019). Türk tarihinde değerler ve değerler eğitimi üzerine bir inceleme. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 92–99.
- Yılmaz, F. (2021). Karakter eğitimi ve karakter eğitimi programları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 234–257.
- Yılmaz, S. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde bir yöntem olarak dramının kullanımına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 123–145.
- Yurt, N., & Özyürek, A. (2023). Ebeveyn tutumları ile okul öncesi çocukların sosyal değer kazanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 21(45), 129–150.
- Yüksel, İ., & Adıgüzel, A. (2012). Değer eğitiminde karikatür kullanımı: Toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışma değer örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 68–80.
- Zeyrek, S. (2020). Theatre and drama in the context of teaching Turkish as a foreign language within the framework of language teaching. *Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 2(2), 88–101.

EKLER

Ek. 1.

Etkinlik Paketi (Yaratıcı Drama Oturumları Etkinlik Kitabı)

Ek. 2.

Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Onay Formu

Ek. 3.

Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü İzni

Ek. 4.

Onam Formu

Ek. 5.

İntihal Raporu

Ek. 6.

Özgeçmiş

Ek. 1.

Etkinlik Paketi (Yetişkinlerde Değerler Eğitimi, Yaratıcı Drama Oturum Planları “Etkinlik Kitabı”)

YETİŞKİNLERDE DEĞERLER EĞİTİMİ

“Yaratıcı Drama Oturum Planları”

Yazan

OZAN SELİM UYKUR

Lefkoşa

Şubat, 2025

Önsöz

Değerler, insanların davranışlarına yön veren, toplumsal bütünlüğün ve bireysel anlam arayışının temelini oluşturan yapı taşlarıdır. Teknolojinin kültürel aktarımı farklı etkilediği bugünlerde, değerler eğitimi her yaştan bireyler için ihtiyaç

haline gelmiştir. Bu bağlamda değerlerin sadece çocukluk dönemlerinde değil, yetişkinlik bireylerde de yeniden içselleştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, tiyatro metinleri ile yapılandırılmış yaratıcı drama oturumları sayesinde, yetişkin bireylerin değerlerle kurduğu bağı yeniden canlandırmak ve farklı bakış açılarından bilinen değerleri tekrar hatırlamaları amaçlamıştır. Yaratıcı drama, sosyal becerilerin gelişmesine katkı koyar. Tiyatro metinleri ise bireyin kendini başkalarının yerine koymasını, olaylara farklı açılardan bakabilmesini ve insani değerleri daha derinlemesine sorgulamasını mümkün kılar.

Bu etkinlik paketinde, yetişkin eğitiminde alternatif ve özgün bir yöntem arayışı içinde olan eğitimciler, yaratıcı drama liderleri ve bu alana ilgisi olan herkes için uygulaması mümkündür. Her bir oturum, belirli bir değeri hedef alarak yapılandırılmış ve katılımcıların aktif katılımını teşvik eden interaktif, düşündürücü ve duygu odaklı etkinliklerle desteklenmiştir. Süreçte kullanılan tiyatro metinleri özenle seçilmiş; dramatik yapı, karakter çözümlemeleri ve çatışma unsurları, değerlerin birey üzerindeki etkisini açığa çıkarmaya yönelik bir araç olarak değerlendirilmiştir. Bu paketin hazırlanma sürecinde, katılımcıların içten paylaşımları ve yaratıcı drama ortamında ortaya çıkan kolektif duyarlılıklar, bu çalışmanın ne kadar ihtiyaç duyulan bir alana ışık tuttuğunu bir kez daha göstermiştir.

Çalışmanın hazırlanmasında katkı sunan, ilham veren ve süreç boyunca beni cesaretlendiren tüm arkadaşlarıma ve aileme içtenlikle teşekkür ederim. Bu kitabın; değerler eğitimi, tiyatro ve yaratıcı drama konularında ilgisi olan bireylere katkı sunması dileğiyle...

Ozan Selim UYKUR

Şubat 2025

İçindekiler

1. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi, Barış

**2. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi,
Dürüstlük**

**3. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi,
Mutluluk**

**4. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi,
Sevgi**

**5. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi,
İş birliği**

**6. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi,
Alçak gönüllülük ve hoşgörü**

**7. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi,
Saygı**

**8. Yaratıcı Drama Oturum Planı – Değerler Eğitimi,
Birlik**

Biyografi

1. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: Barış

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama / Rol Oynama / Yeniden Canlandırma

Araç-Gereç: Kura için 40 Adet iki farklı W.Shakespeare fotoğrafı (Katılımcıları iki ayrı gruba ayırmak amacı ile kullanılacak), Kura kutusu, Projeksiyon makinesi, Laptop, Hoparlör, Lider tarafından hazırlanmış masal kitabı, Macbeth oyununa uygun temel aksesuarlar; kılıç, cadı şapkası, taç, pelerin, maske.

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Söylediğimi Yap Ama Dediğimi Yapma

Kazanımlar

- Dikkat ve odaklanma becerisi gelişir
- Dinleme becerileri gelişir
- Tepki verme süresine katkı sağlar
- Hafıza ve bilişsel becerileri gelişir

Araç-Gereç: Yok.

Süre: 30 dk

Süreç

Katılımcılardan sahnede karışık bir şekilde yürümeleri istenir. Ardından, lider tarafından verilen yönergelerle yeni kurallar eklenir. İlk olarak, "durma" ve "yürüme" kuralları tanıtılır. Katılımcılar bu kurallara alıştıktan sonra, "bir kez alkış" ve "isim söyleme" kuralları da dahil edilir. Oyun, katılımcılar tarafından anlaşıldığında, eylemler tersine çevrilir ve "yürü-durmak," "dur-yürümek," "alkış-isim" ve "isim-alkış" olarak değiştirilir.

Canlandırma Aşaması

2. Etkinlik Adı: Barışın Savaşçısı Macbeth

Kazanımlar

- Genel kültüre katkı sağlar
- Eleştirel düşünce becerisi gelişir
- Empati ve duygusal farkındalık kazanır
- Takım çalışmasını deneyimler
- Yaratıcı düşünme yeteneği kazanır
- Sözlü ve bedensel ifade becerisi gelişir
- İzleyici olma ve geri bildirim verme becerisi gelişir
- Barış ve çatışma çözümü farkındalığı gelişir
- Barış değerine karşı bilinçlenir

Araç-Gereç: Kura için 40 Adet iki farklı W.Shakespeare fotoğrafı (Katılımcıları iki ayrı gruba ayırmak amacı ile kullanılacak), Kura kutusu, Projeksiyon makinesi, Laptop, Hoparlör, Lider tarafından hazırlanmış masal kitabı, Macbeth oyununa uygun temel aksesuarlar; kılıç, cadı şapkası, taç, pelerin, maske.

Süre: 2 Saat

Süreç

Katılımcılar liderin önceden hazırladığı Macbeth oyununun perde numaralarını içeren kura ile gruplara ayrılır. Her perde sırasıyla canlandırılmak üzere, ilgili grup sahneye alınır. Lider, oyunun masalını okumak için bir gönüllü seçer ve ardından sahnelenecek perdenin rolleri dağıtılır. Masalcı metni okurken, sahnedeki katılımcılar masalın orijinaline sadık kalarak canlandırmalarını gerçekleştirir. Her perdenin sonunda, izleyiciler ve lider, o perdede barış değerinin eksik olduğu noktaları tartışır. Canlandırmayı yapan katılımcılar bu aşamada yalnızca dinleyici konumunda olup yorum yapmazlar. Tartışma sürecinin ardından, ilgili perde barış değerine odaklanılarak yeniden yorumlanır ve sahnelenir. Perdenin sonunda, barış mesajı vurgulanır. Bu süreç, oyunun tüm perdeleri için tekrarlanarak Macbeth oyunundaki karakterler barış perspektifiyle yeniden ele alınır.

Değerlendirme

3. Etkinlik Adı: Barış Sloganımızdır

Kazanımlar

- Barış değerini pekiştirir
- Diğer katılımcılara farklı barış ifadeleri kazandırır

Araç-Gereç: Yok

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, barış değerinin yanında olması gereken diğer değerler üzerine konuştuğundan sonra herkesin bir slogan oluşturmasını ister. Ardından tek tek yaratılan sloganlar söylenir ve değerlendirilir.

2. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: Dürüstlük

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama / Rol Oynama / Rol Değiştirme

Araç-Gereç: Kura için renk kartları, Kura kutusu (Isınma oyununun eşleşmeleri için), Numaralı slogan kuraları, eşleşme için numaralar ve kura kutusu (Ön oyun eşleşmeleri için), Üç adet sandalye.

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Doğru Hareketi Doğru Sıralamada Yap

Kazanımlar

- Dikkat ve odaklanma becerisi gelişir
- Hızlı düşünme ve tepki verme becerisi gelişir
- Beden koordinasyonu ve motor becerileri gelişir
- İş birliği ve grup uyumu sağlar
- Hafıza ve eşleştirme yeteneği gelişir

Araç-Gereç: Kura için renk kartları, Kura kutusu

Süre: 30 dk

Süreç

Lider katılımcıları karşılıklı iki grup halinde sıralar ve etkinliğin kurallarını açıklar. Oyunda her sayıya karşılık gelen belirli eylemler bulunmaktadır: **1 numara** elleri birbirine değdirme, **2 numara** olduğun yerde zıplama, **3 numara** tokalaşma ve **4 numara** kendi etrafında dönme hareketini ifade eder. Lider, grupların bu kurallara alışmasını sağladıktan sonra rastgele ve giderek hızlanan bir şekilde numaraları söyler. Katılımcılar, liderin yönlendirmesi doğrultusunda, verilen sayıya karşılık gelen eylemi hızlı ve doğru bir şekilde gerçekleştirmelidir.

Canlandırma Aşaması

2. Etkinlik Adı: Kral Lear'ın Dürüst Kızları

Kazanımlar

- Genel kültüre katkı sağlar,
- Doğaçlama becerisi gelişir
- Eleştirel düşünme becerisi kazanır
- Sözlü ifade becerisi gelişir
- Takım çalışmasına katkı sağlar
- Karşıt karakterleri canlandırarak dürüstlük farkındalığı kazanır
- Dürüstlük rolünü üstlenerek bu değere karşı bilinç geliştirir
- Farklı perspektifleri deneyimleyerek bilişsel esneklik kazanır

Araç-Gereç: Karakter dağılımı için rollerin yazılı olduğu rol kartları, sınıf sayısı kadar puf, Kralı belirleyen bir taç, Cordelia'yı temsil eden taç, Goneril ve Regan'ı temsil eden taç.

Süre: 2 Saat

Süreç

Katılımcılar Shakespeare'in Kral Lear oyunundaki karakterleri doğaçlama yöntemiyle canlandırırlar. Bir katılımcı Cordelia'yı, bir diğeri Regan ve Goneril'i, bir diğeri ise Kral Lear'ı temsil ederken, diğer katılımcılar destekleyici roller üstlenir. Cordelia'yı canlandıran kişi dürüst, saf ve samimi bir karakter sergilerken, Regan ve Goneril'i canlandıran kişi sahtekar, yapmacık, çıkarıcı ve yalancı bir tutum sergiler. Destekleyici roller üstlenen katılımcılar, doğaçlama yapılan karakterlerin zıt özelliklerine sahip olacak şekilde konumlandırılır; Cordelia'nın arkasında yer alanlar Regan ve Goneril'in karakteristik özelliklerini yansıtırken, Regan ve Goneril'in arkasındaki kişiler ise Cordelia'nın dürüst ve saf yönlerini temsil eder. Oyun, Kral Lear'ın krallığını kızları arasında paylaştırmaya karar vermesi ve onlardan sevgilerini ifade etmelerini istemesiyle başlar. Doğaçlama sürecinde, liderin yönlendirmesiyle arkada bulunan destekleyici ekip, kendi karakter özelliklerine uygun bir "suffle"

(müdahale) yapar; ancak sahnedeki katılımcı, bu müdahaleyi kendi karakterine uygun şekilde dönüştürerek doğaçlamayı sürdürür. Liderin zil çalmasıyla birlikte Cordelia, Regan ve Goneril rollerini üstlenen katılımcılar, sırasıyla Kral Lear karakterini deneyimler.

Değerlendirme

3. Etkinlik Adı: Bizim Dürüst Masalımız

Kazanımlar

- Yaratıcı düşünme becerisi gelişir
- Dinleme ve dikkat becerisi gelişir
- Problem çözme yeteneği gelişir
- Dürüstlük değerine karşı bilinç kazanılır

Araç-Gereç: Yok

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, katılımcılara birlikte bir masal yaratacaklarını açıklar. İlk turda, masalın başlangıcını lider belirler ve ardından tüm katılımcılar sırayla masala bir katkıda bulunarak hikâyeyi geliştirir. Masal tamamlandıktan sonra, liderin verdiği yönerge doğrultusunda oluşturulan hikâyeye dürüstlük değeri dahil edilerek anlatı yeniden şekillendirilir ve sürdürülür.

3. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: Mutluluk

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama / Rol Oynama / Rol Değiştirme / Fotoğraf karesi

Araç-Gereç: Otello ve İago rollerini belirlemek için kura kağıtları, Otello karakterini oynayanlar için replik kartları, Canlandırma oyunu için İago'yu temsil etmek üzere melek kanadı, otelloyu temsil etmek için kral tacı.

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Eylem Başlat Mutlu Bitir

Kazanımlar

- Anlık üretme ve doğaçlama becerisi gelişir
- Yaratıcı düşünme becerisi gelişir
- Duygu ve hareket arasındaki ilişkiyi keşfeder

Araç-Gereç: Yok.

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, katılımcılardan serbestçe yürümelerini ister ve sınıf içinde dolaşırken onlara şu yönergeyi verir: "Şimdi sizlerden bir eylem düşünmenizi istiyorum; örneğin, yolda bir kedi seviyorsunuz, televizyon izliyorsunuz, yemek yiyorsunuz veya spor yapıyorsunuz." Katılımcılara bir süre düşünmeleri için zaman tanındıktan sonra, liderin yönergesiyle herkes seçtiği eylemi temsil eden bir heykel pozisyonunda durur. Daha sonra lider, üç katmanlı eylem ve duygu çalışmasının yapılacağını açıklar. Seçtiği bir katılımcıdan önce başlangıçtaki eylemine bir duygu eklemesini, ardından bu duyguya bağlı olarak bir eylem ve bir duygu daha eklemesini, son olarak ise eylemi mutlu bir şekilde tamamlamasını ister.

Canlandırma Aşaması

2. Etkinlik Adı: Otello'nun Mutluluk Perisi İago

Kazanımlar

- Genel kültüre katkı sağlar
- Doğaçlama becerisi gelişir
- Rol değiştirme ve çoklu bakış açısı geliştirilir
- Duygusal ifade ve kontrol becerisi gelişir
- Empati becerisi güçlenir
- Sözlü ifade becerisi artar
- Mutluluk değeri üzerine deneyim kazanır
- Mutluluk değerinin karakter üzerinden farkındalığını kazanır

Araç-Gereç: Rollerin dağılımı için “Otello” ve “İago” yazılı kağıtlar, kura kutusu, Otello’nun şüphe sahnesinin replikleri, replik kutusu, İago’yu canlandıranlar için peritacı.

Süre: 2 Saat

Süreç

Lider, katılımcılara üzerinde "Otello" ve "İago" rolleri yazılı kura kağıtlarını dağıtarak hangi oyuncunun hangi karakteri canlandıracağını belirler. Bu süreç sonunda, Otello karakterini üstlenen katılımcılara oyunun orijinal metninde yer alan ve Otello’nun trajik sonunu içeren replik kartları verilir. Ancak, İago karakterini canlandıracak oyunculara farklı bir yaklaşım benimsemeleri yönünde bir yönerge sunulur. Orijinal metinde kötü niyetli ve manipülatif bir karakter olan İago, bu çalışmada iyi niyetli bir figüre dönüştürülerek hikâyeye alternatif bir bakış açısı kazandırılır. Liderin yönlendirmesiyle sahnede bir Otello ve bir İago belirlenir. Otello rolündeki oyuncu, kendisine verilen replik kartlarından birini seçer ve sahnede bu repliği seslendirir. Ardından, İago karakterini canlandıran oyuncudan, Otello’yu mutlu edecek ve olay örgüsünü olumlu bir yöne çevirecek şekilde doğaçlama bir

performans sergilemesi istenir. Bu etkileşim tamamlandıktan sonra, liderin yönergesi doğrultusunda roller değiştirilerek çalışma tekrarlanır.

Isınma Aşaması

3. Etkinlik Adı: Otello Oyunundaki Mutlu Yüzler

Kazanımlar

- Duygusal ifade ve beden dili becerisi artar
- Pozitif düşünme ve olumluluk becerisi gelişir
- Yaratıcı düşünme ve görsel ifade becerisi gelişir
- Mutluluk değerini görsel anlatımla pekiştirir

Araç-Gereç: Yok

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, katılımcılardan Otello oyununun mutlu bir sonla tamamlandığını yansıtan bir fotoğraf karesi oluşturmalarını ister. Katılımcılar, beden dillerini ve yüz ifadelerini kullanarak sahnede donmuş bir an yaratır. Ardından lider, sahnede yer alan her bir katılımcıya tek tek dokunarak "Ne oldu da mutlusun?" sorusunu yöneltir. Katılımcılar, karakterlerinin içinde bulunduğu durumu ve mutluluğun kaynağını açıklayan kısa doğaçlama yanıtlar verir.

4. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: Sevgi

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama / Rol Oynama

Araç-Gereç: 6 Adet sandalye, Renkli eşyalar, Büyük karton, Renkli boyama kalemleri, zil.

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Benden Bir Kelime Al

Kazanımlar

- Doğaçlama becerisi artar
- Yaratıcı düşünme becerisi gelişir
- Adaptasyon becerileri gelişir
- Dinleme ve duyduğunu algılama yeteneği gelişir

Araç-Gereç: Yok.

Süre: 30 dk

Süreç

Katılımcılar daire şeklinde sıralanır. Ardından lider, sevgi değeri hakkında kısa bir tartışma başlatır. Sonrasında, elindeki sıra kartlarıyla katılımcıları altı ayrı gruba ayırır. Her grubun amacı, sevgi değeri üzerine doğaçlama bir sunum yapmaktır. Tüm katılımcılar dairedeyken, sırasıyla gruplar dairenin ortasına gelir ve sunumlarına başlarlar. Dairedeki diğer katılımcılar, liderin yönergesi doğrultusunda, sunum yapan gruba bir kelime verirler ve grup, bu kelimeyi konu dışına çıkmadan doğaçlama sunumlarına dahil eder.

Canlandırma Aşaması

2. Etkinlik Adı: Montegue'ler Juliet'i İstemeye Geliyor

Kazanımlar

- Doğaçlama becerisi gelişir
- Sözlü ifade ve iletişim becerileri gelişir
- Çatışma çözme ve yaratıcı çözüm üretme becerisi gelişir
- Çatışma ve çözüm üzerine farkındalık artar
- Sorun çözme kabiliyeti gelişir
- Sevgi değerinin karışık düşüncelerini deneyimler
- Sevgi değeri üzerine bilinçlenir

Araç-Gereç: Rollerin yazılı olduğu rol kartları, kura kutusu, 6 adet sandalye, zil, aileler için karışık koyulmuş aksesuarlar.

Süre: 2 Saat

Süreç

Lider, katılımcıların rollerini dağıtmak için rol kartlarını içeren kutuyu gezdirir. Öncelikle kadın rolleri, ardından erkek rolleri dağıtılır. Canlandırmada altı karakter olduğu için gruplar bu şekilde ayrılmış olur. Canlandırma, Romeo ve Juliet oyunundaki çatışma sebebi olan Montegue ve Capulet aileleri arasındaki gerginliği ele alır. Ancak bu sahne, oyundan bağımsız bir parça olacaktır ve Juliet'in isteme gecesi canlandırılacaktır. Aileler arasındaki düşmanlık nedeniyle gergin bir atmosfer yaratılacaktır. Romeo ve Juliet'in amacı ise iki ailenin birbirini sevmesini sağlamaktır. Lider her zile bastığında, doğaçlama yapan ekibin son cümlesiyle yeni gelen grup doğaçlamaya devam edecektir.

Değerlendirme

3. Etkinlik Adı: Sevginin Ressamları

Kazanımlar

- Doğaçlama becerisi gelişir
- İletişim becerileri gelişir
- Sevgi değerinin somutlaştırmayı deneyimler
- Sevgi değeri üzerine bilinçlenir

Araç-Gereç: Büyük beyaz karton, renkli boya kalemleri.

Süre: 30 dk

Süreç

Lider büyük bir karton ve renkli kalemleri masaya bırakır. Ardından tüm katılımcıları tek tek masaya alır ve sevgi temalı bazı şekiller çizilmesi için masanın başına davet eder her katılımcının 20 saniye süresi vardır.

5. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: İş birliği

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama / Rol Oynama / Donuk imge

Araç-Gereç: Oyunu anlatan renki kağıtlar, roller için aksesuar kutusu

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Eyvah Düğümlendik!

Kazanımlar

- Yaratıcı düşünme yeteneği gelişir
- Ekip çalışması ve iş birliği becerilerini geliştirir
- Sürece odaklanması sağlanır
- Beden farkındalığı kazanır
- Katılımcılar arasında güven duygusu sağlar

Araç-Gereç: Yok.

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, katılımcıların serbest bir şekilde dolaşmalarını ister. Ardından, 3'ten geriye doğru sayarak, herkesin hemen bir daire oluşturmasını talep eder. Daire tamamlandıktan sonra, lider yeni bir yönerge vererek, katılımcıların sağ eliyle bir kişiyle el ele tutuşmalarını ister. Ancak, sağındaki ve solundaki kişilerle temas etmeleri yasaktır. Sonrasında, sol elleriyle başka bir kişiyle el ele tutuşmaları istenir. Bu şekilde bir düğüm oluşur. Katılımcılar, ellerini bırakmadan bu düğümü çözmeye çalışır. Ekip iş birliği yaparak, çözüm bulmaya gayret eder.

Canlandırma Aşaması

2. Etkinlik Adı: Hamlet'in İş Birlikçileri

Kazanımlar

- Ekip çalışması ve iş birliği becerilerini geliştirir
- Yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirir
- Doğaçlama ve sahneleme becerilerini geliştirir
- İletişim ve liderlik becerileri gelişir
- Zaman yönetimi ve odaklanma becerilerini geliştirir
- Grup içi iş bölümü yapabilme yönünü geliştirir
- Yaratıcı ifade becerileri gelişir

Araç-Gereç: Oyunu anlatan renkli kağıtlar, roller için aksesuar kutusu

Süre: 2 Saat

Süreç

Katılımcılar serbest bırakılarak iş birliği içinde drama liderinin önceden hazırladığı Hamlet oyununu anlatan sıralı kartları doğru sıraya yerleştirmeleri ve ardından bir canlandırma ekibi oluşturarak oyunu sahnelemeleri amaçlanmaktadır. Etkinlik başlamadan önce, oyunun temel anlatısını içeren 20 adet renkli karton, karışık bir şekilde masaya bırakılır. Daha sonra, ortak çalışma alanı olarak belirlenen masada tüm kartlar rastgele yerleştirilir. Katılımcılar, grup halinde iş birliği yaparak kartların doğru sıralamasını belirler ve oyunun akışını oluştururlar. Sıralama tamamlandıktan sonra, katılımcılar kendilerine grup içerisinde bir anlatıcı seçer. Anlatıcı, sıralanmış kartları referans alarak hikâyeyi anlatırken, diğer katılımcılar kendi aralarında rollerini paylaşarak canlandırmaya katılır. Anlatıcının yönlendirmesiyle, ilgili karakterin sahneye girişi sırasında, oyuncular ortadaki aksesuar kutusundan uygun aksesuarları alır ve doğaçlama performanslarını sergilerler

Değerlendirme Aşaması

3. Etkinlik Adı: Çöz ve Geç

Kazanımlar

- Ekip çalışması ve iş birliği becerilerini geliştirir

- Yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirir
- Doğaçlama ve sahneleme becerilerini geliştirir
- İletişim ve liderlik becerileri gelişir
- Zaman yönetimi ve odaklanma becerilerini geliştirir
- Grup içi iş bölümü yapabilme yönünü geliştirir
- Yaratıcı ifade becerileri gelişir

Araç-Gereç: Yok

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, katılımcıları yedi kişilik gruplara ayırır. Her grubun amacı, iş birliğı gerektiren bir durumu temsil eden bir donuk imge yaratmaktır. Oturan katılımcılar, oluşturulan donuk imgeyi inceleyerek durumu çözmeye çalışırlar. Durumu çözen grup, sıradaki ekibe geçer.

6. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: Alçak gönüllölük ve hoşgörü

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama / Rol Oynama

Araç-Gereç: Pet şişe, Katılımcı sayısı kadar minder, Yargıçlar için zil, aksesuar.

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Tamam İnanırım Elindeki Pet Şişe Değil

Kazanımlar

- Doğaçlama becerileri gelişir
- Hızlı düşünme yeteneği artar
- Eşyaların farklı kullanımlarını keşfeder
- Anlık çözüm üretme yeteneği sağlama

Araç-Gereç: Pet şişe

Süre: 30 dk

Süreç

Liderin yönergesiyle katılımcılar daire oluşturur ve lider bir pet şişe alarak seçtiği kişiye verir. Her katılımcı, elindeki pet şişesini 3 saniye içinde başka bir eşyaya veya aksesuara dönüştürür ve bu nesneyle ilgili bir cümle kurarak doğaçlama yapar.

Örneğin; **Telefon:** "Alo! Kiminle görüşüyorum?"

Canlandırma Aşaması

2.Etkinlik Adı: Hoşgörü ve Alçak Gönüllü Mahkemesine Hoş Geldiniz

Kazanımlar

- Empati geliştirme
- Çatışma çözme becerileri gelişir

- Hoşgörü ve alçakgönüllülük üzerine farkındalık kazanır
- Doğaçlama becerileri gelişir
- İletişim ve ikna yeteneklerini gelişir

Araç-Gereç: Katılımcı sayısı kadar minder, Yargıçlar için zil, aksesuar.

Süre: 2 Saat

Süreç

Katılımcılar, Venedik Taciri oyunundaki en yoğun çatışmanın yaşandığı mahkeme sahnesini canlandıracaklardır. Lider tarafından yapılan kura ile Shylock ve Antonio'nun tarafları belirlenecektir. Kurada ayrıca üç yargıç yer alacaktır. Yargıçların görevi, her iki tarafın mahkeme olayına hoşgörü ve alçakgönüllülükle yaklaşmalarını sağlamaktır. Doğaçlama, oyunun orijinalindeki gibi Antonio'nun, arkadaşı Bassanio için tefeci Shylock'tan 3000 pound borç almasını ve borcu geri ödeyememesi durumunda Antonio'nun vücudundan bir et parçası koparılmasını içerecektir. Doğaçlama süreci devam ederken, liderin verdiği yönergelerle iki grup yer değiştirir ve bu değişim sıkça tekrarlanır. Doğaçlama, liderin kontrolü ve yardımıyla tarafların anlaşması ya da anlaşmaya yaklaşmalarıyla sona erecektir.

Değerlendirme

3. Etkinlik Adı: Alçakgönüllü ve Hoşgörülü Koridor

Kazanımlar

- Hoşgörü ve alçakgönüllülük kavramlarını içselleştirir
- Çeşitli bakış açılarını deneyimler
- Farklı fikirlere saygı duyar

Araç-Gereç: Yok

Süre: 30 dk

Süreç

Katılımcılar, bir bilinç koridoru oluşturur. Ardından bir gönüllü seçilir ve bu kişiye hoşgörü ve alçakgönüllülükle ilgili bazı olumsuz özellikler yüklenerek bir

durum oluşturulur. Gönüllü, katılımcıların oluşturduğu koridordan geçerken, koridoru oluşturan katılımcılar, ona kendi fikirlerini sunar.

7. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: Saygı

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Doğaçlama / Rol Oynama

Araç-Gereç: Sınıf sayısına göre renkli üzerinde değerler yazan kartlar, Canlandırma ekibi için karakterleri belirleyecek aksesuarlar, Julius Ceaser oyununun ip uçlarının yazılı olduğu küçük kartlar, Sınıf sayısı kadar minder.

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Yerini Kap

Kazanımlar

- Hızlı düşünme ve tepki verme becerileri gelişir
- Grubun dinamiğini artırır
- Temel değerlerin ne olduklarını eğlence yoluyla öğrenir
- Yarışma ve eğlence yoluyla öğrenmeyi teşvik etme
- Farklı değerleri ve kavramları oyun yoluyla anlamlandırma

Araç-Gereç: 42 Adet renkli değer kartı

Süre: 30 dk

Süreç

UNESCO’nun belirlediği 12 değer (örneğin; saygı, sevgi, sorumluluk, mutluluk vb.) renkli kartlara yazılarak yere yerleştirilir. Ardından bir kişi ebe olarak seçilir ve bir değer söyler. Söylenen değer bulduğu karttaki kişiler yer değiştirir. Sınıf mevcuduna göre bir değer kartı eksik bırakılır. Böylece dışarıda kalan kişi yeni ebe olur ve başka bir değer söyler. Eğer ebe “tüm değerler” derse, herkes yer değiştirmek zorundadır.

Canlandırma Aşaması

2. Etkinlik Adı: Saygı Duyulan “Caesar” Saygılı Olur Musunuz?

Kazanımlar

- Doğaçlama ve yaratıcı düşünme yeteneği gelişir
- Bir hikayeyi farklı bakış açılarıyla yeniden kurgulama becerisi gelişir
- Saygı değeriini içselleştirir
- Yaratıcı düşünme kabiliyeti gelişir
- Empati kurarak saygı değeriinin önemini kavrar
- Olayları anında doğaçlama yeteneği kazanır
- Eleştirel düşünme becerisi kazanır
- Sözlü ifade becerisi gelişir
- Takım çalışmasına katkı sağlar

Araç-Gereç: Karakterleri belirleyecek aksesuarlar, Julius Ceaser oyununun ip uçlarının yazılı olduğu küçük kartlar, Sınıf sayısı kadar minder.

Süre: 2 Saat

Süreç

Katılımcılar üç gruba ayrılır: Masal grubu, Değerler grubu ve Canlandırma grubu. Masal grubu sağda, Değerler grubu solda, Canlandırma grubu ise ortada yer alır. Canlandırma yapacak olan katılımcılar, canlandırma yapmak için sıralarını bekler. Öncelikle, Masal grubu, Julius Caesar oyununun orijinal halinden ipuçları kullanarak hikayeyi başlatır. Katılımcılar masal ekinin ip uçlarından yararlanarak kurguladığı hikayeyi canlandırır. Daha sonra, liderin yönergeleri doğrultusunda Değerler grubu devreye girer. Bu grup, oyunun orijinalini bozarak doğaçlama şekilde oluşan replikleri "saygı" değeriine uygun şekilde değiştirir ve bu yeni replikleri karakterlere söyler.

Değerlendirme Aşaması

3. Etkinlik Adı: Saygılı Fotoğraf

Kazanımlar

- Saygı değeriini pekiştirir

- Saygı değerini içeren farklı durumları keşfeder

Araç-Gereç: Yok

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, katılımcıları ikili gruplara ayırır ve serbestçe dolaşmalarını ister. Daha sonra, tüm katılımcılardan saygı değerini içeren bir durum düşünmelerini ister. Liderin verdiği yeni yönergeyle, eşler bir fotoğraf oluşturur. Ardından lider, her fotoğrafın yanına giderek gruplardan bu anı birer cümleyle doğaçlamalarını ister.

8. YARATICI DRAMA OTURUM PLANI

Tema: Değerler eğitimi

Konu: Birlik

Yaş Grubu: 18+

Grup (Katılımcı) Sayısı: 43

Süre: 3 Saat

Yöntem ve Teknikler: Drama – Doğaçlama / Rol Oynama / Rol Değiştirme/ Sevgili Günlük

Araç-Gereç: Plastik kaşık, A4 Kağıdından yapılmış şapkalar, Sınıf sayısı kadar minder, değerlendirme için hazırlanan cümleler.

Isınma Aşaması

1. Etkinlik Adı: Tersî Düz, Doğrusu Ters

Kazanımlar

- Beraber hareket etmeyi öğrenir
- Durum takibi yapmayı öğrenir
- Beden koordinasyonu sağlar

Araç-Gereç: A4 kağıtlarından hazırlanan şapka, çöp şiş

Süre: 30 dk

Süreç

Katılımcılar sandalyelere oturur ve bir ebe seçilir. Oyunun amacı, ebe'nin gerçekleştirdiği hareketlerin tam tersini yapmak ve buna uygun davranmaktır. Her katılımcıya birer plastik kaşık ve A4 kağıdı verilir. Ebe A4 kağıdını kafasına koyarsa, katılımcılar kağıdı kafalarından çıkarır; kaşığı ağzına koyarsa, katılımcılar kaşığı ağızlarından çıkarır; oturursa, katılımcılar ayağa kalkar. Liderin yönlendirmesiyle ebe değiştirilir ve oyun bu şekilde devam eder.

Canlandırma Aşaması

2. Etkinlik Adı: III. Richard Terapide

Kazanımlar

- Empati ve duygusal anlayış geliştirir

- Ötekileştirilme ve dışlanma kavramları üzerine farkındalık kazanır
- Birlik değerini içselleştirir
- Düşünceleri sorgulama ve değiştirme becerisi geliştirir
- Alternatif bakış açıları oluşturma
- Grup içi dayanışmayı sağlar
- Birlik olup sorun çözmeyi teşvik eder
- İletişim ve dinleme becerileri gelişir

Araç-Gereç: Sınıf sayısı kadar minder, bir sandalye

Süre: 2 Saat

Süreç

Lider, katılımcıları daire şeklinde sıralayarak bir terapi ortamı oluşturacaklarını belirtir. Ardından, lider, III. Richard karakterinin özelliklerini tanıtarak sürecin temalarını açıklar. Terapi sırasında, gönüllü olarak seçilen bir katılımcı III. Richard karakterini canlandırırken, diğer katılımcılar doktor rolünü üstlenir. Bu süreçte, Richard'ın kötü bir insan olmasına neden olan kamburluğu ve toplum tarafından maruz kaldığı ötekileştirme, ana tema olarak ele alınır. Doktorlar, sırasıyla III. Richard'a karakterinin özellikleriyle ilgili sorular sorar ve birlik ile dayanışma değerlerini temel alarak, Richard'ın olumsuz düşüncelerini değiştirmeye ve ona yeni bir bakış açısı kazandırmaya yönelik önerilerde bulunurlar.

Değerlendirme Aşaması

3. Etkinlik Adı: Birlik Olabilseydik Eğer...

Kazanımlar

- Birlik değerini kavrar
- Birlik değerinin olduğu farklı 12 durumun daha farkındalığını kazanır

Araç-Gereç: Yok

Süre: 30 dk

Süreç

Lider, katılımcılara önceden hazırladığı, birlik değerinin olmadığı durumlardaki olumsuzluklar hakkında 12 cümle yazılı kağıtları dağıtır. Ardından, bu cümleleri olumlu bir şekilde yeniden yazmalarını ister ve yazdıkları cümleleri bir kutuda toplar.

Biyografi

29 Mayıs 1998 tarihinde Lefkoşa’da doğdu. İlköğrenim, ortaöğrenim ve lise eğitimini Levent College’de tamamladı. Lise yıllarında üç yıl boyunca Levent

Tiyatro Kulübü'nde aktif olarak yer alarak tiyatro oyunlarında oyuncu, ışık ve müzik uygulamalarında görev aldı. Lise son sınıfta yönettiği kısa filmle Liseler Arası Kısa Film Yarışması'nda birincilik ödülüne layık görüldü. 2016 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü, Oyunculuk Anasanat Dalı'na kabul edildi. 2019 yılında mezuniyet oyunu kapsamında, Civan Canova'nın kaleme aldığı ve Bozkurt Kuruç'un yönettiği *Ful Yaprakları* adlı tiyatro oyununda başrolü üstlendi. Sanatın farklı disiplinlerine duyduğu ilgi doğrultusunda, lise yıllarında vurmali çalgılar üzerine çalışmalar yaptı ve 2020 yılından itibaren sahnede aktif olarak davul (bateri) çalmaya başladı. Müzik kariyerine yönelik gelişimini sürdürürken, Kıbrıslı sanatçıların beste kayıt projelerinde davul performansı ile yer aldı. 2024 yılında So Kolektif ekibiyle, Erdoğan Kavaz'ın yönetmenliğinde sahnelenen *Kıssa* projesinde *Laylon* adlı oyunda Flux karakterini canlandırdı. 2022 yılından itibaren BKM Mutfak Kıbrıs Atölyesi'nde oyunculuk, sahne eğitmeni ve yönetmen olarak görev yapmaktadır. 2025 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Programı'ndan başarıyla mezun olmuştur.

Ek. 2.

Etik Kurul Onay Formu

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

21.02.2025

Sayın **OZAN SELİM UYKUR,**

Bilimsel Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2025/C014 numaralı ve **“Tiyatro Metinleri ile Yapılandırılmış Yaratıcı Drama Oturumlarının Yetişkinlerde Değerler Eğitimine Katkısı”** başlıklı tamamlanmış çalışmanız kurulumuzca değerlendirilmiş olup, çalışmanın bütününde etik bir ihlale rastlanmamıştır.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Başkan

Ek. 3.

Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü İzni

18.10.2024

Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölüm Başkanlığı'na,

Eğitimde Yaratıcı Drama yüksek lisans programında danışmanı olduğum OZAN UYKUR isimli öğrencinin "TİYATRO METİNLERİ İLE YAPILANDIRILMIŞ YARATICI DRAMA OTURUMLARININ YETİŞKİNLERDE DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISI" başlıklı tezi kapsamında 10 hafta uygulama yapması gerekmektedir. Okul Öncesi Öğretmenliği lisans programında yer alan ve benim yürütmekte olduğum OOE315 kodlu drama dersinin 90 dakikalık bir bölümünde yine benim denetimimde uygulamalarını gerçekleştirmesi konusunda gereğini ve uygunluğunu bilgilerinize arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. SEÇİL BESİM AYHAN
Eğitimde Yaratıcı Drama Bilim Dalı Başkanı
Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı Başkanı

Ek. 4.

Onam Formu

TİYATRO METİNLERİ İLE YAPILANDIRILMIŞ YARATICI DRAMA OTURUMLARININ YETİŞKİNLERDE DEĞERLER EĞİTİMİNE KATKISI

Ön Görüşme Soruları;

Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı, Bu form Eğitimde Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Tezimde kullanılmak üzere oluşturulmuştur. Çalışmaya katılımınızın gönüllü olduğunu lütfen unutmayın. Kimliğiniz hiçbir durumda üçüncü taraflara açıklanmayacaktır. Bu çalışmadan, bizimle iletişime geçerek, istediğiniz zaman çıkabilirsiniz. Herhangi bir sorunuz olması halinde, aşağıdaki bilgileri kullanarak bizimle iletişime geçebilirsiniz.

İletişim bilgileri:

OZAN SELİM UYKUR

e-posta: uykurozan9@gmail.com

Tez Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. SEÇİL BESİM AYHAN

e-posta: secil.besim@neu.edu.tr

Kişisel Bilgiler:

İmza:

Rumuz:

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

Üniversiteye gelmeden önce yaşadığınız yer:

Görüşme Soruları

1. Değerlerin hayatımızdaki rolü hakkında ne düşünüyorsunuz?

2. Çocuklarla iletişim kurarken hangi değerleri öncelikli olarak önemsiyorsunuz?
Neden?
3. Yetişkinlerle iletişim kurarken hangi değerleri öncelikli olarak önemsiyorsunuz?
Neden?
4. Sosyal ilişkilerde temel değerlerin eksikliği ne gibi problemler yaratabilir?
5. Bireylerin farklı değer sistemlerine sahip olması, toplumda çatışmalara yol açar mı? Bu durum nasıl yönetilebilir?
6. Eğitim sisteminin değerler eğitimi üzerindeki rolü sizce nedir? Okullarda değerler eğitimi yeterince önemseniyor mu?
7. Değerlerin bireylerin kariyer seçimlerinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?
Hangi değerler bu seçimleri şekillendirir?
8. Toplumda değerler değişirse, normlar (kurallar) nasıl etkilenir?
9. İnsanların değerlerini zamanla olumlu veya olumsuz yönde değiştirmesi mümkün müdür? Yanıtınız evet ise; değişim sürecinde hangi faktörler etkilidir?
10. Yetişkin eğitiminde değerler eğitimi yer almalı mıdır? Neden?
11. Size göre tiyatro oyunları yetişkinlerde değerler eğitimi için etkili bir araç mıdır?
Neden?
12. Değerlerin bir toplumda etkin bir şekilde işlevini yapabilmesi için en büyük rol kime düşer? Neden?
13. Size göre tiyatro metinleri sahnelenmek dışında farklı şekillerde kullanılabilir mi? Yanıtınız evet ise; Nasıl kullanılabilir? Yanıtınız hayır ise; Neden kullanılamaz?

Son Görüşme Soruları

Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı, Bu form Eğitimde Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Tezimde kullanılmak üzere oluşturulmuştur. Çalışmaya katılımınızın gönüllü olduğunu lütfen unutmayın. Kimliğiniz hiçbir durumda üçüncü taraflara açıklanmayacaktır. Bu çalışmadan, bizimle iletişime geçerek, istediğiniz zaman çıkabilirsiniz. Herhangi bir sorunuz olması halinde, aşağıdaki bilgileri kullanarak bizimle iletişime geçebilirsiniz.

İletişim bilgileri:

OZAN SELİM UYKUR

e-posta: uykurozan9@gmail.com

Tez Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. SEÇİL BESİM AYHAN

e-posta: secil.besim@neu.edu.tr

Kişisel Bilgiler:

İmza:

Rumuz:

Yaşınız:

Cinsiyetiniz:

Üniversiteye gelmeden önce yaşadığınız yer:

Görüşme Soruları

1. Değerlerin hayatımızdaki rolü hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Çocuklarla iletişim kurarken hangi değerleri öncelikli olarak önemsiyorsunuz? Neden?
3. Yetişkinlerle iletişim kurarken hangi değerleri öncelikli olarak önemsiyorsunuz? Neden?
4. Değerlerin Bir Toplumda Adalet ve Eşitlik Anlayışı Üzerindeki Etkisi Nedir?
5. Bireylerin farklı değer sistemlerine sahip olması, toplumda çatışmalara yol açar mı? Bu durum nasıl yönetilebilir?
6. Eğitim sisteminin değerler eğitimi üzerindeki rolü sizce nedir? Okullarda değerler eğitimi yeterince önemseniyor mu?
7. Değerlerin bireylerin kariyer seçimlerinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Hangi değerler bu seçimleri şekillendirir?
8. Toplumda değerler değişirse, normlar (kurallar) nasıl etkilenir?
9. İnsanların değerlerini zamanla olumlu veya olumsuz yönde değiştirmesi mümkün müdür? Yanıtınız evet ise; değişim sürecinde hangi faktörler etkilidir?
10. Tiyatro metinleri aracılığıyla sunulan değerler eğitimi hakkında ilk görüşleriniz değişti mi? Neden?
11. Size göre tiyatro oyunları yetişkinlerde değerler eğitimi için etkili bir araç mıdır? Neden?
12. Değerler eğitimi sürecinde tiyatronun eğlenceli bir araç olmasının yetişkinlerde öğrenme motivasyonuna nasıl katkı sağladığını düşünüyorsunuz?
13. Size göre tiyatro metinleri sahnelenmek dışında farklı şekillerde kullanılabilir mi? Yanıtınız evet ise; Nasıl kullanılabilir? Yanıtınız hayır ise; Neden kullanılamaz?

Ek. 5.
İntihal Raporu

TİYATRO METİNLERİ İLE YAPILANDIRILMIŞ YARATICI DRAMA
OTURUMLARININ YETİŞKİNLERDE DEĞERLER EĞİTİMİNE
KATKISI

ORJİNAL RAPORU

% 9	% 8	% 5	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

GERİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2
2	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 2
3	www.yader.org İnternet Kaynağı	% 1
4	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	www.2014.icemst.com İnternet Kaynağı	<% 1
6	Karadağ, F. Nesrin. "Yetişkinlerin katıldıkları hizmet içi eğitimlerinde kullanılan yaratıcı drama yöntemi hakkındaki görüşleri", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Yayın	<% 1
7	9lib.net İnternet Kaynağı	<% 1
8	Yıldırım, Kübra Beşer. "6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi ve Öğretmen Görüşlerinin Alınması", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Yayın	<% 1

Ek. 6. Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

İsim: Ozan Selim Uykur

Email: uykurozan9@gmail.com

Uyruğu: KKTC

Doğum Yeri: Lefkoşa

Doğum Tarihi: 29.05.1998

29 Mayıs 1998 tarihinde Lefkoşa’da doğdu. İlköğrenim, ortaöğrenim ve lise eğitimini Levent College’de tamamladı. Lise yıllarında üç yıl boyunca Levent Tiyatro Kulübü’nde aktif olarak yer alarak tiyatro oyunlarında oyuncu, ışık ve müzik uygulamalarında görev aldı. Lise son sınıfta yönettiği kısa filmle Liseler Arası Kısa Film Yarışması’nda birincilik ödülüne layık görüldü. 2016 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü, Oyunculuk Anasanat Dalı’na kabul edildi. 2019 yılında mezuniyet oyunu kapsamında, Civan Canova’nın kaleme aldığı ve Bozkurt Kuruç’un yönettiği *Ful Yaprakları* adlı tiyatro oyununda başrolü üstlendi. Sanatın farklı disiplinlerine duyduğu ilgi doğrultusunda, lise yıllarında vurmali çalgılar üzerine çalışmalar yaptı ve 2020 yılından itibaren sahnede aktif olarak davul (bateri) çalmaya başladı. Müzik kariyerine yönelik gelişimini sürdürürken, Kıbrıslı sanatçıların beste kayıt projelerinde davul performansı ile yer aldı. 2024 yılında So Kolektif ekibiyle, Erdoğan Kavaz’ın yönetmenliğinde sahnelenen *Kıssa* projesinde *Laylon* adlı oyunda Flux karakterini canlandırdı. 2022 yılından itibaren BKM Mutfak Kıbrıs Atölyesi’nde oyunculuk, sahne eğitmeni ve yönetmen olarak görev yapmaktadır. 2025 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Programı’ndan başarıyla mezun olmuştur.